

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

26 Μαρτίου 2019

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 50

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4604

Πρόωθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας - Ρυθμίσεις για την απονομή Ιθαγένειας - Διατάξεις σχετικές με τις εκλογές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση - Λοιπές διατάξεις.

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

**ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ
ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ, ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ
ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ**

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΙΣΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ
ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΦΥΛΟ**

**Άρθρο 1
Πεδίο Εφαρμογής**

Οι διατάξεις του Μέρους Πρώτου (άρθρα 1 έως 30) εφαρμόζονται στο σύνολο των έννομων σχέσεων ιδιωτικού και δημόσιου δικαίου, των φυσικών προσώπων ανεξαρτήτως φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου, συμπληρωματικά προς κάθε άλλη ισχύουσα διάταξη περί ισότητας των φύλων ή ίσης μεταχείρισης.

**Άρθρο 2
Ορισμοί**

Για τους σκοπούς του Μέρους Πρώτου (άρθρα 1 έως 30) ισχύουν οι εξής ορισμοί:

1. Ένταξη της Διάστασης του Φύλου σε όλες τις πολιτικές (gender mainstreaming): η στρατηγική για την υλοποίηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, η οποία περιλαμβάνει την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στην προετοιμασία, τον σχεδιασμό, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση πολιτικών, κανονιστικών μέτρων και προγραμμάτων δαπανών, με στόχο την πρόωθηση της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών και την καταπολέμηση των διακρίσεων.

2. Θετικά μέτρα: πράξεις και αποφάσεις που λαμβάνονται από τη διοίκηση οι οποίες αποσκοπούν στην εξάλειψη των έμφυλων ανισοτήτων, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 116 του Συντάγματος.

3. Θετικές δράσεις: η ανάληψη κάθε πρωτοβουλίας των αρμόδιων κρατικών ή αυτοδιοικητικών οργάνων για την πρόληψη των έμφυλων ανισοτήτων και για την ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου σε σχέση με αυτές.

4. Ουσιαστική Ισότητα: η ισότητα των φύλων, μέσω της οποίας διευρύνεται και κατοχυρώνεται στην πράξη η τυπική νομική ισότητα και η προστατευτική και δι-ορθωτική ή επανορθωτική διάσταση της ισότητας των φύλων διασφαλίζονται ίσες ευκαιρίες σε κάθε έκφανση του ιδιωτικού και δημόσιου βίου, αίρονται οι διακρίσεις και ανισότητες πολλαπλών μορφών και βελτιώνονται ουσιαστικά οι συνθήκες διαβίωσης των γυναικών ή των πολιτών ανεξαρτήτως φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου.

5. Σχέδια Ισότητας: σύνολο ολοκληρωμένων και αλληλοσυμπληρούμενων παρεμβάσεων, τα οποία εκπονούνται από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, καθώς και από επιχειρήσεις του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, εφαρμόζονται ύστερα από ανάλυση της υφιστάμενης κοινωνικής πραγματικότητας, θέτουν συγκεκριμένους στόχους, στρατηγικές και πρακτικές για την επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας των φύλων και περιλαμβάνουν προβλέψεις για την υιοθέτηση αποτελεσματικών συστημάτων παρακολούθησης και αξιολόγησης των καθορισμένων στόχων και υποβάλλονται στη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, η οποία τα διαβιβάζει προς την Επιτροπή Ισότητας της Βουλής.

6.α) Άμεση διάκριση: κάθε πράξη ή παράλειψη που αποκλείει ή θέτει σε εμφανώς μειονεκτική θέση τα πρόσωπα λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου, καθώς και κάθε εντολή, παρότρυνση ή συστηματική ενθάρρυνση προσώπων να προβαίνουν σε δυσμενή ή άνιση μεταχείριση άλλων λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου.

β) Έμμεση διάκριση: κάθε πράξη ή παράλειψη που θέτει σε μειονεκτική θέση τα πρόσωπα λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου, δυνάμει μιας ουδέτερης εκ πρώτης όψης διάταξης, κριτηρίου ή πρακτικής, εκτός αν αυτή η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική δικαιολογούνται αντικειμενικά από νόμιμο

σκοπό και τα μέσα για την επίτευξη του εν λόγω σκοπού είναι πρόσφορα και αναγκαία.

7. Πολλαπλή διάκριση: κάθε πράξη ή παράλειψη που θέτει σε μειονεκτική θέση τα πρόσωπα λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου, σε συνδυασμό με ένα ή περισσότερα άλλα χαρακτηριστικά, όπως ιδίως η εθνική/εθνοτική ή και κοινωνική προέλευση, η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση, η αναπηρία, οι θρησκευτικές, πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις.

8. Βία στην εργασία: επιθετική συμπεριφορά, σωματική, ψυχολογική ή λεκτική βία λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου, εντός εργασιακού χώρου, κατά τη διάρκεια και εξ αφορμής της εργασίας.

9. Έμφυλη διάκριση: σωματική, ψυχολογική ή λεκτική συμπεριφορά, μέσω της οποίας υποβαθμίζονται τα άτομα με βάση το φύλο τους, το σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα του φύλου τους.

10. Παρενόχληση: κάθε ανεπιθύμητη συμπεριφορά συνδεδεμένη με το φύλο, τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου ενός προσώπου, με σκοπό ή αποτέλεσμα την παραβίαση της αξιοπρέπειάς του και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος.

11. Σεξουαλική παρενόχληση: οποιαδήποτε μορφή ανεπιθύμητης λεκτικής, ψυχολογικής ή σωματικής συμπεριφοράς σεξουαλικού χαρακτήρα, με αποτέλεσμα την προσβολή της προσωπικότητας ενός προσώπου, ιδίως με τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος γύρω από αυτό. Διατάξεις που προβλέπουν κυρώσεις για την επίδειξη τέτοιας συμπεριφοράς εφαρμόζονται ως ισχύουν.

12. Σήμα Ισότητας: τίτλος που χορηγείται από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων στις επιχειρήσεις του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, ως επιβράβευση για την εφαρμογή πολιτικών ίσης μεταχείρισης και ίσων ευκαιριών των εργαζόμενων γυναικών και ανδρών.

13. Δίκτυο δομών: για την εφαρμογή των διατάξεων του Πρώτου Μέρους (άρθρα 1 έως 30) τα Συμβουλευτικά Κέντρα Γυναικών, οι Ξενώνες φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών και η 24ωρη πανελλαδική τηλεφωνική γραμμή SOS 15900, αποτελούν «Δίκτυο Δομών».

Άρθρο 3

Πολιτικές και θετικά μέτρα ισότητας

1. Η διάσταση του φύλου εντάσσεται σε όλους τους τομείς του ιδιωτικού και δημόσιου βίου και ιδίως στην πολιτική, κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική πραγματικότητα της χώρας.

2. Για τη λήψη των μέτρων της περίπτωσης 2 του προηγούμενου άρθρου, λαμβάνονται υπόψη τα πραγματικά χαρακτηριστικά και καταστάσεις που συνδέονται με το φύλο, το σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου, υπέρ των οποίων λαμβάνονται τα σχετικά μέτρα, καθώς και η ενδεχόμενη συρροή τους με άλλες αιτίες διάκρισης, όπως ιδίως η εθνική ή και κοινωνική προέλευση, η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση, η αναπηρία, οι θρησκευτικές, πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις.

Άρθρο 4

Κεντρικοί, περιφερειακοί και τοπικοί μηχανισμοί και φορείς για την πραγμάτωση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων

1. α. Ο εθνικός μηχανισμός για την ισότητα των φύλων περιλαμβάνει το σύνολο των υπηρεσιών και φορέων, οι οποίοι είναι αρμόδιοι σε επίπεδο κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό, για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση πολιτικών, μέτρων και δράσεων για την προώθηση της ισότητας των φύλων και για την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών, καθώς και για την παρακολούθηση και αντιμετώπιση των διακρίσεων λόγω φύλου, ταυτότητας φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού.

β. Σε κεντρικό επίπεδο, ο εθνικός μηχανισμός περιλαμβάνει τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων («ΓΓΙΦ»), το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας («ΚΕΘΙ»), τις υπηρεσιακές μονάδες των Υπουργείων για την Ισότητα των Φύλων και τον Συνήγορο του Πολίτη (Τομέας Ίσης Μεταχείρισης).

γ. Σε περιφερειακό επίπεδο, περιλαμβάνει τις Περιφερειακές Επιτροπές Ισότητας των περιφερειών, το Αυτοτελές Γραφείο Ισότητας σε κάθε περιφέρεια, καθώς και τον Τομέα Ισότητας της Ένωσης Περιφερειών και το Γραφείο Ισότητας των Φύλων της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ) που συνιστώνται, σύμφωνα με την παρ. 9 του άρθρου 282 του ν. 3852/2010.

δ. Σε τοπικό επίπεδο, περιλαμβάνει τις υπηρεσιακές μονάδες άσκησης κοινωνικής πολιτικής και πολιτικών ισότητας των φύλων, σύμφωνα με το άρθρο 97 του ν. 3852/2010, τις Δημοτικές Επιτροπές Ισότητας, καθώς και την Επιτροπή Ισότητας της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας και το Γραφείο Ισότητας της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας που συνιστώνται, σύμφωνα με την παρ. 9 του άρθρου 282 του ν. 3852/2010.

2. Η ΓΓΙΦ είναι αρμόδια για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των εθνικών πολιτικών ισότητας για την εξάλειψη των έμφυλων διακρίσεων και την προώθηση της ισότητας των φύλων και ιδίως:

α) συντάσσει και εφαρμόζει το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων («ΕΣΔΙΦ»), έπειτα από διαβούλευση με γυναικείες και φεμινιστικές οργανώσεις, μη κυβερνητικές οργανώσεις, καθώς και άλλους κοινωνικούς φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και παρακολουθεί την εφαρμογή του,

β) έχει την ευθύνη σύνταξης και υποβολής, ύστερα από έγκριση του εποπτεύοντος Υπουργού, της εθνικής έκθεσης στην επιτροπή CEDAW του ΟΗΕ και παρακολουθεί την εφαρμογή των κυρωθεισών από τη Βουλή διεθνών συμβάσεων για την Ισότητα των Φύλων,

γ) υποστηρίζει και συντονίζει την ανάπτυξη των δράσεων των υπηρεσιών, κεντρικών και περιφερειακών, του Δημοσίου, των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), καθώς και των Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), εφόσον ανήκουν στη Γενική Κυβέρνηση, για την προώθηση της Ισότητας των Φύλων,

δ) είναι αρμόδια για τον συντονισμό, την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών και μέτρων πρόληψης και καταπολέμησης κάθε μορφής βίας που καλύπτεται από τη Σύμβαση του Συμβουλίου

της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (Σύμβαση Κωνσταντινούπολης, που κυρώθηκε με τον ν. 4531/2018, Α' 62).

3. Το ΚΕΘΙ, ως νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) που εποπτεύεται από το Υπουργείο Εσωτερικών, συντονίζει, προάγει και εκπονεί έρευνες και μελέτες σε θέματα ισότητας των φύλων και υλοποιεί εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα δράσης για τη συμβουλευτική υποστήριξη των γυναικών και την κοινωνική και εργασιακή ένταξή τους.

4. Το Εθνικό Συμβούλιο Ισότητας των Φύλων του άρθρου 9 του παρόντος.

Άρθρο 5

Τροποποίηση του άρθρου 75 παρ. Ι του ν. 3463/2006 -

Αρμοδιότητες Ο.Τ.Α. α' βαθμού για την προώθηση της ισότητας των φύλων

Στην παρ. Ι του άρθρου 75 του ν. 3463/2006 («Κύρωση Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων» - Α' 114), προστίθεται υποπερίπτωση 35 ως εξής:

«35. Η σχεδίαση, η οργάνωση, ο συντονισμός και η εφαρμογή προγραμμάτων προώθησης της ισότητας των φύλων, σύμφωνα με τις πολιτικές της ΓΓΙΦ και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων και πρωτοβουλιών για την προώθηση της ισότητας των φύλων εντός των διοικητικών τους ορίων, καθώς και την εφαρμογή του εργαλείου της «Ευρωπαϊκής Χάρτας για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες», με την υλοποίηση των δεσμεύσεων που διατυπώνονται σε αυτή για την προώθηση της αρχής της ισότητας των φύλων.»

Άρθρο 6

Προσθήκη άρθρου 70Α στον ν. 3852/2010 (Α' 87) Δημοτική Επιτροπή Ισότητας

Στον ν. 3852/2010, προστίθεται άρθρο 70Α ως εξής:

«Άρθρο 70Α

Δημοτική Επιτροπή Ισότητας

1. Σε κάθε δήμο συνιστάται Δημοτική Επιτροπή Ισότητας, η οποία είναι συμβουλευτικό, προς το δημοτικό συμβούλιο, όργανο με τις εξής αρμοδιότητες:

α) σε συνεργασία με την αρμόδια υπηρεσία του δήμου, συμμετέχει και υποστηρίζει την ένταξη της ισότητας των φύλων στις πολιτικές του δήμου, εισηγείται και συμμετέχει στην εκπόνηση σχεδίων δράσης για την ισότητα των φύλων σε τοπικό επίπεδο,

β) διατυπώνει προτάσεις και εισηγείται προς τα αρμόδια όργανα του δήμου, τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς της οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής ζωής,

γ) συνεργάζεται με την Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας των Φύλων, τις αρμόδιες, κατά περίπτωση, υπηρεσιακές μονάδες του δήμου και με δομές και συλλογικότητες που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της προώθησης θεμάτων ισότητας των φύλων και δικαιωμάτων των γυναικών σε τοπικό επίπεδο,

δ) συνεργάζεται με τις δομές του Δικτύου της ΓΓΙΦ για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, καθώς και με φορείς της κοινωνίας των πολιτών.

2. Η Δημοτική Επιτροπή Ισότητας συγκροτείται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου και αποτελείται από τα εξής μέλη:

α. Έναν (1) Αντιδήμαρχο ή εντεταλμένο ή δημοτικό/ή σύμβουλο ως Πρόεδρο.

β. Έναν (1) δημοτικό/ή σύμβουλο των λοιπών παρατάξεων του δημοτικού συμβουλίου.

γ. Έναν (1) υπάλληλο της Κοινωνικής Υπηρεσίας ή της Υπηρεσιακής Μονάδας Κοινωνικής Πολιτικής και Πολιτικών Ισότητας των Φύλων του δήμου.

δ. Έναν (1) εκπρόσωπο της Ένωσης Συλλόγων Γονέων του δήμου.

ε. Έναν (1) εκπρόσωπο τοπικού επαγγελματικού/εμπορικού συλλόγου ή συνεταιριστικής οργάνωσης.

στ. Έναν (1) εκπρόσωπο τοπικού γυναικείου/φεμινιστικού συλλόγου/φεμινιστικής οργάνωσης ή μη κυβερνητικής οργάνωσης με δράση στα θέματα της ισότητας των φύλων.

ζ. Δύο (2) εμπειρογνώμονες δημότες με ισότιμη εκπροσώπηση των φύλων.

Τα μέλη της Επιτροπής δεν λαμβάνουν για τη συμμετοχή τους σε αυτή κανενός είδους αμοιβή ή αποζημίωση.

Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου καθορίζονται ο τρόπος επιλογής των μελών, η λειτουργία της και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την οργάνωση της Επιτροπής.»

Άρθρο 7

Τροποποίηση του άρθρου 186 του ν. 3852/2010 -

Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας - Αυτοτελές Γραφείο Ισότητας σε Περιφέρεια

Η παρ. VI του άρθρου 186 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«VI. 1. Σε κάθε περιφέρεια συνιστάται Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας των Φύλων, η οποία συγκροτείται με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου και αποτελείται από τα εξής μέλη:

α) τον αρμόδιο θεματικό Αντιπεριφερειάρχη ή εντεταλμένο περιφερειακό σύμβουλο, ως Πρόεδρο, όπως ορίζεται από τον οικείο Περιφερειάρχη,

β) έναν (1) εκπρόσωπο των δήμων της περιφέρειας, που υποδεικνύεται από την οικεία Περιφερειακή Ένωση Δήμων και είναι μέλος Δημοτικής Επιτροπής Ισότητας δήμου της οικείας περιφέρειας,

γ) έναν (1) υπάλληλο της υφιστάμενης υπηρεσιακής μονάδας άσκησης κοινωνικής πολιτικής και πολιτικών ισότητας των φύλων ή του αυτοτελούς Γραφείου Ισότητας ή της Διεύθυνσης Εσωτερικής Οργάνωσης και Λειτουργίας ή Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας ή Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της οικείας περιφέρειας,

δ) έναν (1) κοινό εκπρόσωπο των επαγγελματικών επιμελητηρίων της οικείας περιφέρειας,

ε) έναν (1) εκπρόσωπο της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης της περίπτωσης α' της παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 4547/2018 (Α' 102), η οποία εδρεύει στην έδρα της περιφέρειας,

στ) έναν (1) κοινό εκπρόσωπο των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.) της οικείας περιφέρειας,

ζ) έναν (1) κοινό εκπρόσωπο των δικηγορικών συλλόγων, της οικείας περιφέρειας,

η) έναν (1) εκπρόσωπο αντιπροσωπευτικής γυναικείας/φεμινιστικής οργάνωσης ή μη κυβερνητικής οργάνωσης με δράση στα θέματα της ισότητας των φύλων, της περιφέρειας που υποδεικνύεται από αυτή και

θ) έναν (1) εκπρόσωπο της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων που υποδεικνύεται από τον Γενικό Γραμματέα Ισότητας των Φύλων.

Τα μέλη των υποπεριπτώσεων β' έως και θ' ορίζονται με τους αναπληρωτές τους. Οι εκπρόσωποι των υποπεριπτώσεων δ', στ' και ζ' της παρούσας περίπτωσης ορίζονται με κοινή επιστολή των προέδρων των φορέων ή των πρυτάνεων αντίστοιχα. Ο μη ορισμός των μελών των περιπτώσεων του προηγούμενου εδαφίου δεν κωλύει τη συγκρότηση και τη λειτουργία της Επιτροπής.

Χρέη γραμματέα της Περιφερειακής Επιτροπής Ισότητας των Φύλων εκτελεί υπάλληλος της περιφέρειας, ο οποίος ορίζεται από τον Περιφερειάρχη.

Τα μέλη της Επιτροπής δεν λαμβάνουν για τη συμμετοχή τους σε αυτή κανενός είδους αμοιβή ή αποζημίωση.

2. Η περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας των Φύλων έχει τις εξής αρμοδιότητες:

α. λαμβάνει υπόψη τις πολιτικές της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων, με σκοπό την ένταξη της ισότητας των φύλων στις πολιτικές της περιφέρειας,

β. εισηγείται και συμμετέχει στην κατάρτιση περιφερειακού σχεδίου ισότητας,

γ. διατυπώνει προτάσεις και εισηγείται προς τα αρμόδια όργανα της περιφέρειας τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς της οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής ζωής,

δ. συνεργάζεται με τις Δημοτικές Επιτροπές Ισότητας, τις αρμόδιες υπηρεσιακές μονάδες της περιφέρειας, με το Αυτοτελές Γραφείο Ισότητας της περιφέρειας, καθώς και με λοιπές δομές και συλλογικότητες που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της προώθησης θεμάτων ισότητας των φύλων και δικαιωμάτων των γυναικών,

ε. εισηγείται προς το περιφερειακό συμβούλιο την ένταξη έργων στις Συλλογικές Αποφάσεις Έργων Περιφέρειας (Σ.Α.Ε.Π.) που προωθούν τα ανωτέρω μέτρα και τις σχετικές δράσεις ενημέρωσης και πληροφόρησης των πολιτών,

στ. συνεργάζεται με τις δομές του Δικτύου της ΓΓΙΦ για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, στην περιφέρεια, καθώς και με φορείς της κοινωνίας των πολιτών,

ζ. επιδιώκει τη διασφάλιση και προώθηση της ισότητας των φύλων και την εξάλειψη των έμφυλων στερεοτύπων μέσα από δράσεις επικοινωνίας και ευαισθητοποίησης πολιτών της περιφέρειας.

3. Σε κάθε περιφέρεια συνιστάται Αυτοτελές Γραφείο Ισότητας, το οποίο υπάγεται απευθείας στον Περιφερειάρχη.

Το Αυτοτελές Γραφείο Ισότητας στελεχώνεται από δύο (2) τουλάχιστον υπαλλήλους της περιφέρειας με απόφαση του Περιφερειάρχη και έχει τις εξής αρμοδιότητες:

α) συλλέγει και επεξεργάζεται τα στοιχεία που αφορούν την ενσωμάτωση της ισότητας των φύλων στις πολιτικές, στις δράσεις και στα προγράμματα της περιφέρειας,

β) αποτιμά τις πολιτικές και τις δράσεις της περιφέρειας για την εξάλειψη των διακρίσεων και την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και καταρτίζει σχετική έκθεση την οποία ο Περιφερειάρχης υποβάλλει τον Δεκέμβριο κάθε έτους προς το περιφερειακό συμβούλιο,

γ) συνεργάζεται με την Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας των Φύλων,

δ) διασφαλίζει τη συνεργασία των υπηρεσιών της περιφέρειας με την ΓΓΙΦ, ώστε να διευκολύνεται σε περιφερειακό επίπεδο η ανάπτυξη των δράσεων και των προγραμμάτων που άπτονται των πολιτικών της ΓΓΙΦ και των κατευθύνσεων του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων, όπως διαμορφώνονται κάθε φορά.».

Άρθρο 8

Τροποποίηση του άρθρου 282

του ν. 3852/2010 –

Αυτοτελή Γραφεία Ισότητας των Φύλων

σε ΕΝ.ΠΕ. και Κ.Ε.Δ.Ε.

Στο άρθρο 282 του ν. 3852/2010, προστίθεται παράγραφος 13Α ως εξής:

«13Α. Στην Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας και στην Ένωση Περιφερειών, μπορεί να συσταθούν Αυτοτελή Γραφεία Ισότητας των Φύλων, τα οποία έχουν τις εξής αρμοδιότητες:

α) ενημερώνουν τα δημοτικά και περιφερειακά συμβούλια, για τη συγκρότηση της Περιφερειακής και της Δημοτικής Επιτροπής Ισότητας των Φύλων, αντίστοιχα,

β) συνεργάζονται με τους δήμους και τις περιφέρειες, με σκοπό την ανάδειξη και υλοποίηση σχεδίων και δράσεων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο για την ισότητα των φύλων,

γ) συνεργάζονται με τις αρμόδιες υπηρεσίες δήμων και περιφερειών για την κατάρτιση τοπικού και περιφερειακού σχεδίου δράσης για προώθηση της ισότητας των φύλων στην απασχόληση,

δ) συνεργάζονται με τις αιρετές και υποψήφια αιρετές γυναίκες της τοπικής αυτοδιοίκησης για την ανάπτυξη δικτύων συνεργασιών με τους φορείς της αυτοδιοίκησης με σκοπό την ενίσχυση της ενεργού συμμετοχής των γυναικών στη λήψη αποφάσεων στην τοπική αυτοδιοίκηση,

ε) ενημερώνουν τις γυναίκες για τις δράσεις των Γραφείων Ισότητας, της ΓΓΙΦ και άλλων φορέων που δραστηριοποιούνται σε θέματα ισότητας των φύλων.

Το Γραφείο Ισότητας των Φύλων της ΕΝ.ΠΕ. και της Κ.Ε.Δ.Ε., στελεχώνεται το καθένα με δύο (2) τουλάχιστον υπαλλήλους των περιφερειών και των δήμων αντίστοιχα. Για τη στελέχωση των Γραφείων Ισότητας είναι δυνατή η μετάταξη, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ενιαίου Συστήματος Κινητικότητας του ν. 4440/2016 (Α' 224), όπως ισχύει ή η απόσπαση υπαλλήλων, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 38 του ν. 3801/2009 (Α' 163).».

Άρθρο 9**Εθνικό Συμβούλιο Ισότητας των Φύλων**

1. Συνιστάται συλλογικό συμβουλευτικό γνωμοδοτικό όργανο με την ονομασία «Εθνικό Συμβούλιο Ισότητας των Φύλων» (ΕΣΙΦ), το οποίο υπάγεται στη ΓΓΙΦ και έχει τις εξής αρμοδιότητες:

α) διεξάγει διαβούλευση με γυναικείες οργανώσεις και οργανώσεις που προωθούν την ισότητα των φύλων, κοινωνικούς φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, εκπροσώπους των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού και εκπροσώπους ανεξάρτητων αρχών με σκοπό την υποβολή προτάσεων προς τη ΓΓΙΦ για την υιοθέτηση πολιτικών και δράσεων που προωθούν την ισότητα των φύλων,

β) αξιολογεί και αποτιμά τις υφιστάμενες πολιτικές ισότητας.

2. Το ΕΣΙΦ είναι ενδεκαμελές, συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και αποτελείται από τα εξής μέλη:

α) τον Γενικό/Γραμματέα Ισότητας των Φύλων, ως Πρόεδρο,

β) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Εσωτερικών, με τον αναπληρωτή του,

γ) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, με τον αναπληρωτή του,

δ) δύο (2) μέλη διδακτικού – ερευνητικού προσωπικού (Δ.Ε.Π.) των Α.Ε.Ι. με ειδίκευση στις σπουδές φύλου,

ε) έναν (1) εκπρόσωπο του ΚΕΘΙ,

στ) τους Προέδρους των Επιτροπών Ισότητας της Κ.Ε.Δ.Ε. και της ΕΝ.ΠΕ.,

ζ) ένα (1) πρόσωπο εγνωσμένου κύρους και εμπειρίας σε αντικείμενο σχετικό με την ισότητα των φύλων και την έμφυλη βία,

η) δύο (2) εκπροσώπους γυναικείων ή φεμινιστικών οργανώσεων με εναλλαγή αυτών σε κάθε επόμενη συγκρότηση ώστε να εκπροσωπούνται εκ περιτροπής διαφορετικές γυναικείες ή φεμινιστικές οργανώσεις.

Το ΕΣΙΦ συνέρχεται τακτικά δύο (2) φορές το χρόνο και έκτακτα, όποτε κρίνεται απαραίτητο και η θητεία του είναι τριετής.

Τα μέλη του ΕΣΙΦ δεν λαμβάνουν για τη συμμετοχή τους σε αυτό κανενός είδους αμοιβή ή αποζημίωση.

3. Το ΕΣΙΦ υποστηρίζεται διοικητικά από τις υπηρεσίες της ΓΓΙΦ.

4. Στο ΕΣΙΦ συμμετέχουν ή προσκαλούνται κατά περίπτωση στελέχη και εκπρόσωποι των κεντρικών, περιφερειακών και τοπικών υπηρεσιών και φορέων, καθώς και ακαδημαϊκοί, εμπειρογνώμονες, ειδικοί επιστήμονες, πρόσωπα από την Ελλάδα ή χώρες του εξωτερικού, με εγνωσμένο κύρος και εξειδίκευση σε θέματα ισότητας των φύλων και ειδικά θέματα φύλου (έμφυλη βία, ένταξη της διάστασης του φύλου/gender mainstreaming κ.λπ.).

5. Το ΕΣΙΦ συνεργάζεται με τις αρμόδιες διαρκείς, ειδικές ή μόνιμες Επιτροπές και Υποεπιτροπές του Κοινοβουλίου, όποτε αυτό κρίνεται αναγκαίο από τις Επιτροπές και Υποεπιτροπές για την υποβοήθηση του έργου του.

6. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών καθορίζεται ο τρόπος λειτουργίας του ΕΣΙΦ, η δυνατότητα σύ-

στασης υποομάδων εργασίας κατά περίπτωση, η γραμματειακή υποστήριξη των εργασιών του, η εκπόνηση εκθέσεων, η τήρηση πρακτικών κατά τις συνεδριάσεις, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη συγκρότηση και λειτουργία του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'**ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ****Άρθρο 10****Δράσεις σε επίπεδο Υπουργείων για την ενσωμάτωση της αρχής της ισότητας των φύλων και της διάστασης του φύλου στις δημόσιες πολιτικές**

1. Για τον σκοπό της ενσωμάτωσης της αρχής της ισότητας των φύλων και της ένταξης της διάστασης του φύλου στις δημόσιες πολιτικές, κάθε Υπουργείο, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του:

α. παρουσιάζει υποχρεωτικά και σε ετήσια βάση δράσεις, μέτρα και προγράμματα σχετικά με τον σκοπό του παρόντος και ιδίως, αναρτά στον ιστότοπό του, σε ετήσια βάση, και μία τουλάχιστον φορά κατ' έτος, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, έκθεση προόδου για τα θέματα εξάλειψης των διακρίσεων με βάση το φύλο. Στην έκθεση παρουσιάζονται και αξιολογούνται τα μέτρα και οι δράσεις που έχουν αναληφθεί και τα αποτελέσματά τους. Οι εκθέσεις προόδου διαβιβάζονται στο Τμήμα Τεκμηρίωσης, Έρευνας και Ψηφιακής Υποστήριξης (Παρατηρητήριο) της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ). Η τελευταία, τηρεί σχετικό αρχείο, το οποίο αξιοποιεί για τη λειτουργία του Παρατηρητηρίου για την ισότητα των φύλων,

β. υιοθετεί ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες για τα θέματα φύλου, όπως αυτοί καθορίζονται από διεθνή, ευρωπαϊκά και εθνικά όργανα, για την αξιολόγηση της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου στα σχετικά μέτρα και στις ασκούμενες πολιτικές,

γ. συμπεριλαμβάνει υποχρεωτικά στην ανάλυση συνεπειών ρυθμίσεων κάθε σχεδίου νόμου, προσθήκης ή τροπολογίας, καθώς και κανονιστικής απόφασης, έκθεση αξιολόγησης των επιπτώσεων με βάση το φύλο.

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μπορεί να καθορίζονται τα ειδικότερα θέματα για την εφαρμογή της περίπτωσης β'.

2. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 7 του ν. 4048/2012 (Α' 34), αντικαθίσταται ως εξής:

«1. α) Κάθε σχέδιο νόμου, προσθήκη ή τροπολογία, καθώς και κανονιστική απόφαση μείζονος οικονομικής ή κοινωνικής σημασίας συνοδεύεται από ανάλυση συνεπειών ρυθμίσεων, στην οποία περιλαμβάνονται και η τεκμηρίωση της τήρησης των αρχών του άρθρου 2, τα οριζόμενα στις περιπτώσεις α' έως δ' του άρθρου 4, η αξιολόγηση των επιπτώσεων με βάση το φύλο, καθώς και οι ενδεχόμενες συνέπειες στην οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ανάπτυξη των νησιών.»

Άρθρο 11**Η ένταξη της διάστασης του φύλου στους προϋπολογισμούς**

1. Στους προϋπολογισμούς των Υπουργείων και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, καθώς και των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) που ανήκουν στη Γενική Κυβέρνηση, αποτυπώνεται η διάσταση του φύλου κατά την κατάρτιση αυτών, καθώς και στις δράσεις που τους συνοδεύουν. Για τον σκοπό του προηγούμενου εδαφίου κάθε Υπουργείο αποστέλλει για το ίδιο και για τους εποπτευόμενους από αυτό φορείς στη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, ένα (1) μήνα μετά την κατάρτιση και έγκριση του προϋπολογισμού των φορέων του προηγούμενου εδαφίου, έκθεση στην οποία περιλαμβάνονται τα στοιχεία που συμβάλλουν στην επίτευξη των σκοπών του παρόντος, καθώς και τα σχέδιά τους για το επόμενο έτος.

2. Κάθε φορέας της παραγράφου 1 μεριμνά για την επιμόρφωση των στελεχών που ασχολούνται με την κατάρτιση των οικείων προϋπολογισμών και δράσεων. Το έργο της επιμόρφωσης υποστηρίζεται από τη ΓΓΙΦ, το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ) και το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.). Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης μπορεί να καθορίζονται το περιεχόμενο, ο τρόπος, η διάρκεια, η διαδικασία της επιμόρφωσης, ο τρόπος συνεργασίας των οικείων φορέων, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

3. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών, η οποία εκδίδεται μέσα σε έξι (6) μήνες από την έναρξη ισχύος του παρόντος, ρυθμίζονται, συμπληρωματικά προς την εγκύκλιο που εκδίδεται, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 54 του ν. 4270/2014 (Α' 143), οι λεπτομέρειες για την κατάρτιση του προϋπολογισμού που αφορά τις πιστώσεις της παραγράφου 1, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό και εξειδικεύεται η μέθοδος αποτύπωσης της διάστασης του φύλου.

Άρθρο 12**Ένταξη της διάστασης του φύλου στη σύνταξη των διοικητικών εγγράφων**

Απαγορεύεται η χρήση διατυπώσεων που υποκρύπτουν ή εμπεριέχουν έμφυλη διάκριση, κατά τη σύνταξη των διοικητικών εγγράφων.

Άρθρο 13**Τήρηση στατιστικών στοιχείων**

Οι δημόσιες υπηρεσίες, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), καθώς και τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) που ανήκουν στη Γενική Κυβέρνηση, συλλέγουν και τηρούν υποχρεωτικά στατιστικά στοιχεία με βάση το φύλο για τους τομείς ευθύνης τους. Τα στοιχεία αυτά αποστέλλονται, σε ετήσια βάση, και μία τουλάχιστον φορά κατ' έτος, στο Τμήμα Τεκμηρίωσης, Έρευνας και Ψηφιακής Υποστήριξης (Παρατηρητήριο) της ΓΓΙΦ. Η τελευταία τηρεί σχετικό αρχείο το οποίο αξιοποιείται για τη λειτουργία του Παρατηρητηρίου για την Ισότητα των Φύλων.

Άρθρο 14**Πειθαρχικό Δίκαιο**

Η περίπτωση ζ' της παρ. 1 του άρθρου 107 του ν. 3528/2007 (Α' 26), αντικαθίσταται ως εξής:

«ζ) η παραβίαση της αρχής της ισότητας, των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης, σύμφωνα με τον ν. 3896/2010, και η χρήση γλώσσας έμφυλης διάκρισης, κατά την άσκηση των καθηκόντων.»

Άρθρο 15**Ποσοστό υποψηφίων κατά φύλο στις βουλευτικές εκλογές και στις εκλογές για την ανάδειξη μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου**

1. Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 34 του π.δ. 26/2012 (Α' 57), αντικαθίσταται ως εξής:

«Για την ανακήρυξη των εκλογικών συνδυασμών αυτοτελών κομμάτων, συνασπισμού συνεργαζόμενων κομμάτων και ανεξαρτήτων, ο αριθμός των υποψηφίων Βουλευτών, από κάθε φύλο, πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον ίσο με το 40% του συνολικού αριθμού των υποψηφίων τους, αντιστοίχως, ανά εκλογική περιφέρεια. Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω. Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τις επόμενες εκλογές.»

2. Το τρίτο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 4255/2014 (Α' 11), αντικαθίσταται ως εξής:

«Για την ανακήρυξη των εκλογικών συνδυασμών κομμάτων ή συνασπισμού συνεργαζόμενων κομμάτων, ο αριθμός των υποψηφίων από κάθε φύλο πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον ίσο με το 40% του συνολικού αριθμού των υποψηφίων τους, αντιστοίχως.»

Άρθρο 16**Συγκρότηση συλλογικών οργάνων με βάση το ποσοστό υποψηφίων κατά φύλο**

1. Στο τέλος της περίπτωσης β' της παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 2839/2000 (Α' 196), προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Συγκρότηση συλλογικού οργάνου των περιπτώσεων α' και β' χωρίς την τήρηση των προϋποθέσεων του παρόντος άρθρου δεν είναι νόμιμη, εκτός των περιπτώσεων συλλογικών οργάνων των οποίων τα μέλη εν μέρει ή στο σύνολό τους ορίζονται ως εκ της θέσεως αυτών (ex officio) ή προέρχονται από εκλογή ή ορίζονται από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και τα εποπτευόμενα από αυτό νομικά πρόσωπα λόγω αποδεδειγμένης ανεπάρκειας ικανού αριθμού προσώπων του ετέρου φύλου.»

2. Η ισχύς της παραγράφου 1 αρχίζει μετά το πέρας της τρέχουσας θητείας των συλλογικών οργάνων που προβλέπονται στο άρθρο 6 του ν. 2839/2000.

Άρθρο 17**Πρώθηση της ισότητας των φύλων μέσα από την εκπαίδευση και τη μαθησιακή διαδικασία**

1. Στο πλαίσιο του σκοπού της, η πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση συμβάλλει στην προώθηση της ισότητας των φύλων. Η διάσταση του φύλου, με γνώμονα την ισότητα των φύλων, εντάσσεται στην εκπαιδευτική, εν γένει, διαδικασία και ιδίως:

α) στο περιεχόμενο και στη γλώσσα των προγραμμάτων σπουδών, εγχειριδίων και κάθε άλλου είδους διδακτικού μέσου,

β) στο περιεχόμενο των δράσεων επαγγελματικού προσανατολισμού με την ισότιμη ενθάρρυνση μη στερεοτυπικών επιλογών σταδιοδρομίας από τους εκπαιδευόμενους/τις εκπαιδευόμενες,

γ) στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση σχετικών προγραμμάτων ευαισθητοποίησης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, για την εξάλειψη κάθε είδους διάκρισης λόγω φύλου, ταυτότητας φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού.

2. Τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.) μεριμνούν για την προώθηση της ισότητας των φύλων σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας και σε όλες τις διαδικασίες της ακαδημαϊκής ζωής, σύμφωνα με το άρθρο 33 του ν. 4589/2019 (Α' 13).

Άρθρο 18

Ένταξη της διάστασης του φύλου στη δημόσια υγεία

1. Η διοίκηση οφείλει να εντάσσει τη διάσταση του φύλου στη διαδικασία του σχεδιασμού, εφαρμογής και αξιολόγησης των δημόσιων πολιτικών για τη σωματική και ψυχική υγεία. Η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στην υγεία περιλαμβάνει την έρευνα, τον σχεδιασμό των υπηρεσιών και την εκπαίδευση του εργαζόμενου προσωπικού στις δομές με βάση το φύλο.

2. Η διοίκηση μεριμνά για την προώθηση της έρευνας για την υγεία των φύλων με βάση τις καταγεγραμμένες και επιστημονικά τεκμηριωμένες ανάγκες τους και επιδιώκει την ισότιμη συμμετοχή των φύλων σε όλα τα ερευνητικά προγράμματα.

3. Για τους σκοπούς των παραγράφων 1 και 2, το Υπουργείο Υγείας, η Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας, οι Υγειονομικές Περιφέρειες, η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία σε συνεργασία με τη ΓΓΠΦ, το ΚΕΘΙ, καθώς και κάθε άλλος δημόσιος φορέας που δραστηριοποιείται στο χώρο της υγείας:

α) μεριμνούν, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, για τη συλλογή και οργανωμένη καταγραφή των ιατρικών δεδομένων, των δεικτών υγείας του πληθυσμού και την ανάλυση των στατιστικών με βάση το φύλο, σύμφωνα και με τη διεθνή εμπειρία, με σκοπό να προσδιοριστεί το ακριβές επιδημιολογικό προφίλ των φύλων,

β) εντάσσουν τη διάσταση του φύλου στο μηχανισμό και τις διαδικασίες συλλογής και επεξεργασίας στοιχείων σχετικών με το επίπεδο υγείας και νοσηρότητας, τους παράγοντες που επηρεάζουν την υγεία του πληθυσμού σε εθνική εμβέλεια, την καταγραφή των αναγκών των ευπαθών κοινωνικά ομάδων πληθυσμού και των πληθυσμών που διαβιώνουν υπό συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού,

γ) μεριμνούν για την ευαισθητοποίηση και επιμόρφωση του προσωπικού των υγειονομικών φορέων όλων των βαθμίδων,

δ) μπορεί να συνδιαμορφώνουν και να υλοποιούν επιμορφωτικά προγράμματα, για τους σκοπούς των περιπτώσεων α' έως γ'.

4. Ο θεσμός των «Διαμεσολαβητών Υγείας (Δ.Υ)», σύμφωνα με το άρθρο 61 του ν. 4368/2016 (Α' 21), αξιοποιείται με σκοπό τη διευκόλυνση της πρόσβασης στις κρατικές δομές και υπηρεσίες υγείας μονογονεϊκών οικογενειών με μόνο γονέα τη μητέρα, κακοποιημένων γυναικών, γυναικών θυμάτων παράνομης διακίνησης και διεθνικής σωματεμπορίας, γυναικών προσφύγων και μεταναστριών, γυναικών που ανήκουν σε μειονοτικές ομάδες, εφήβων μητέρων, γυναικών τρίτης ηλικίας, αποφυλακισμένων γυναικών με σοβαρά προβλήματα υγείας, άστεγων γυναικών ή γυναικών που διαβιούν κάτω από το όριο της φτώχειας.

Άρθρο 19

Χορήγηση ειδικής άδειας

1. Στο άρθρο 50 του ν. 3528/2007, προστίθεται παράγραφος 8 ως εξής:

«8. Στις υπαλλήλους στις οποίες εφαρμόζονται μέθοδοι ιατρικής υποβοηθούμενης αναπαραγωγής του ν. 3305/2005 (Α' 17) χορηγείται άδεια επτά (7) εργάσιμων ημερών με πλήρεις αποδοχές, ύστερα από βεβαίωση του θεράποντος ιατρού και του διευθυντή μονάδας ιατρικής υποβοηθούμενης αναπαραγωγής (Μ.Ι.Υ.Α.)».

2. Στο άρθρο 57 του ν. 3584/2007, προστίθεται παράγραφος 8 ως εξής:

«8. Στις υπαλλήλους στις οποίες εφαρμόζονται μέθοδοι ιατρικής υποβοηθούμενης αναπαραγωγής του ν. 3305/2005 χορηγείται άδεια επτά (7) εργάσιμων ημερών με πλήρεις αποδοχές, ύστερα από βεβαίωση του θεράποντος ιατρού και του διευθυντή μονάδας ιατρικής υποβοηθούμενης αναπαραγωγής (Μ.Ι.Υ.Α.)».

Άρθρο 20

Φύλο και Κοινωνική Αλληλεγγύη

Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και οι αρμόδιοι φορείς, σε συνεργασία με τη ΓΓΠΦ και το ΚΕΘΙ:

α) εντάσσουν τη διάσταση του φύλου στις φάσεις σχεδιασμού, εφαρμογής και αξιολόγησης των δημόσιων πολιτικών για την κοινωνική αλληλεγγύη, στοχεύοντας στην εξάλειψη, όχι μόνο των συνεπειών αλλά και των παραγόντων που οδηγούν στη δημιουργία φαινομένων φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, ιδίως του γυναικείου φύλου,

β) σχεδιάζουν και εκπονούν μία φορά κατ' έτος προγράμματα κοινωνικής προστασίας, τα οποία επικεντρώνονται ιδίως στην ενίσχυση ευπαθών ομάδων γυναικών και στην αύξηση των δυνατοτήτων τους για τον σκοπό της ενσωμάτωσης ή επανένταξής τους στο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ ΣΤΟΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΒΙΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Άρθρο 21

Επιβράβευση των επιχειρήσεων για την ανάπτυξη δράσεων προώθησης της ουσιαστικής ισότητας των φύλων

1. Η ΓΓΠΦ επιβραβεύει τις επιχειρήσεις του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που διακρίνονται για την εφαρμο-

γή πολιτικών ίσης μεταχείρισης και ίσων ευκαιριών των εργαζόμενων γυναικών και ανδρών, με τη χορήγηση «Σήματος Ισότητας».

2. Για την απονομή του σήματος λαμβάνεται υπόψη, μεταξύ άλλων κριτηρίων, η ίση αμοιβή για ίσης αξίας εργασία, η ισόρροπη συμμετοχή γυναικών και ανδρών στις διευθυντικές θέσεις ή σε επαγγελματικές και επιστημονικές ομάδες που συγκροτούνται στην επιχείρηση, η ισότητα στην επαγγελματική εξέλιξη, η τήρηση της εργατικής νομοθεσίας σχετικά με την προστασία της μητρότητας, η εφαρμογή σχεδίων ισότητας ή άλλων καινοτόμων μέτρων προώθησης της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, καθώς και η διαφήμιση για την προώθηση των προϊόντων ή υπηρεσιών της οικείας επιχείρησης κατά τρόπο που συμβάλει στην πρόληψη της έμφυλης βίας και αποθαρρύνει τη βία κατά των γυναικών και τον σεξισμό. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, ύστερα από εισήγηση της ΓΓΙΦ, καθορίζονται η διαδικασία, οι προϋποθέσεις και η διάρκεια ισχύος του Σήματος.

3. Οι επιχειρήσεις στις οποίες απονεμήθηκε το «Σήμα Ισότητας» από τη ΓΓΙΦ αποστέλλουν υποχρεωτικά, μία φορά κατ' έτος, σε αυτή απολογιστική έκθεση δράσεων σχετικών με την ουσιαστική ισότητα των φύλων. Η ΓΓΙΦ παρακολουθεί και αξιολογεί κατά πόσον οι επιχειρήσεις που βραβεύθηκαν εξακολουθούν να εφαρμόζουν τις πολιτικές της ίσης μεταχείρισης και ίσων ευκαιριών έναντι των εργαζόμενων γυναικών και ανδρών και, σε αντίθετη περίπτωση, τους αφαιρεί το Σήμα Ισότητας. Η ΓΓΙΦ δημοσιοποιεί κάθε έτος τον κατάλογο των επιχειρήσεων που είναι κάτοχοι του Σήματος και αναρτά τον κατάλογο στον ιστότοπό της.

Άρθρο 22

Τροποποίηση του άρθρου 2 του ν. 3996/2011 (Α' 170) και του άρθρου 2 του ν. 3896/2010 (Α' 207)

1. Η υποπερίπτωση εε' της περίπτωσης α' της παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 3996/2011 (Α' 170), αντικαθίσταται ως εξής:

«εε. της νομοθεσίας για την προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, καθώς και της καταπολέμησης διακρίσεων με βάση το φύλο, την ταυτότητα φύλου και τον σεξουαλικό προσανατολισμό, στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας.»

2. Οι περιπτώσεις α', β' και δ' του άρθρου 2 του ν. 3896/2010 (Α' 170), αντικαθίστανται ως εξής:

«α. "άμεση διάκριση": κάθε πράξη ή παράλειψη που αποκλείει ή θέτει σε εμφανώς μειονεκτική θέση τα πρόσωπα λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου, καθώς και κάθε εντολή, παρότρυνση ή συστηματική ενθάρρυνση προσώπων να προβαίνουν σε δυσμενή ή άνιση μεταχείριση άλλων λόγω φύλου.»

«β. "έμμεση διάκριση": κάθε πράξη ή παράλειψη που θέτει σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση τα πρόσωπα λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου, δυνάμει μιας ουδέτερης εκ πρώτης όψης διάταξης, κριτηρίου ή πρακτικής, εκτός αν αυτή η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικά από νόμιμο σκοπό και τα μέσα για την επίτευξη του εν λόγω σκοπού είναι πρόσφορα και αναγκαία.»

«δ. "σεξουαλική παρενόχληση": οποιαδήποτε μορφή ανεπιθύμητης λεκτικής, ψυχολογικής ή σωματικής συμπεριφοράς σεξουαλικού χαρακτήρα, με αποτέλεσμα την προσβολή της προσωπικότητας ενός προσώπου, ιδίως με τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος γύρω από αυτό. Διατάξεις που προβλέπουν κυρώσεις για την επίδειξη τέτοιας συμπεριφοράς εφαρμόζονται ως ισχύουν.»

Άρθρο 23

Έννομη Προστασία

Στο άρθρο 622 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, προστίθεται περίπτωση 4 ως εξής:

«4) να παρεμβαίνουν υπέρ διαδίκου, ο οποίος ασκεί τα δικαιώματα που απορρέουν από την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία για την τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης των φύλων και την καταπολέμηση των διακρίσεων με βάση το φύλο στην εργασία και ιδίως από τον ν. 3896/2010 (Α' 207), σε οποιοδήποτε στάδιο της δίκης και στην κατ' αναίρεση δίκη, εφόσον η διαφορά δικάζεται κατά την ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών.»

Άρθρο 24

Μέτρα για την προώθηση της ισότητας των φύλων στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, στη διαφήμιση και στις αρμοδιότητες του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης

1. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, έντυπα ή ηλεκτρονικά, και η διαφήμιση μεριμνούν για την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων με την προβολή μιας ισότιμης και απαλλαγμένης από έμφυλα στερεότυπα εικόνας για τα άτομα, ιδίως:

α. στους κώδικες δεοντολογίας που καταρτίζονται από παράγοντες της δημόσιας επικοινωνίας, σε συμβάσεις αυτοδέσμευσης που συνάπτονται από αυτούς, καθώς και στους κανόνες αυτορρύθμισης που θεσπίζονται και εγκρίνονται από τις αρμόδιες αρχές, υιοθετούνται υποχρεωτικά ρυθμίσεις που αποβλέπουν στην πραγμάτωση της αρχής της ισότητας των φύλων και στην εξάλειψη του σεξισμού και των στερεοτύπων λόγω φύλου, ταυτότητας φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού στον χώρο δραστηριοποίησής τους. Οι παράγοντες που δραστηριοποιούνται στον χώρο της δημόσιας επικοινωνίας διαβιβάζουν μία φορά κατ' έτος έκθεση σχετική με την υιοθέτηση των ρυθμίσεων του προηγούμενου εδαφίου στη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας του Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης και στη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εσωτερικών,

β. η ΕΡΤ Α.Ε. και οι ιδιωτικοί τηλεοπτικοί και ραδιοφωνικοί σταθμοί, ανεξαρτήτως του μέσου εκπομπής τους, εξασφαλίζουν, μέσω των προγραμμάτων τους, την ισότιμη προβολή της παρουσίας του γυναικείου φύλου σε όλους τους τομείς της κοινωνικής, οικονομικής, πολιτιστικής και πολιτικής ζωής της χώρας. Στις εκπομπές λόγου, τέχνης, πολιτισμού και αθλητισμού που εντάσσονται στο ελάχιστο περιεχόμενο του προγράμματός, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, λαμβάνεται μέριμνα, ώστε να

συμπεριλαμβάνονται θεματικές που συμβάλλουν στην προώθηση της ισότητας των φύλων, στον εντοπισμό και άρση των διακρίσεων, καθώς και στην καταπολέμηση των έμφυλων στερεοτύπων,

γ. κατά την αναπαραγωγή διαφημιστικών, τηλεοπτικών ή ραδιοφωνικών μηνυμάτων απαγορεύεται η χρήση λόγου που εμπεριέχει έμφυλη διάκριση, καθώς και κάθε αναφορά με αντίστοιχη λεκτική ή άλλη συμπεριφορά.

2. Το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης προβαίνει στην έκδοση οδηγιών για την ενσωμάτωση της αρχής της ισότητας των φύλων και της μη διάκρισης λόγω φύλου, ταυτότητας φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού στα μεταδιδόμενα προγράμματα των ραδιοτηλεοπτικών φορέων, ανεξαρτήτως μέσου εκπομπής τους, και ιδίως για την εφαρμογή των ρυθμίσεων της παραγράφου 1.

3. Αν οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς παραβιάζουν τις υποχρεώσεις των διατάξεων του παρόντος, το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης επιβάλλει κυρώσεις, σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν. 2328/1995 (Α' 159).

4. Στην Έκθεση Πεπραγμένων, την οποία καταρτίζει κάθε έτος το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, συμπεριλαμβάνεται υποχρεωτικά κεφάλαιο με αντικείμενο την παρακολούθηση της εφαρμογής των διατάξεων του Μέρους Πρώτου του παρόντος, από τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς και την έκδοση σχετικών οδηγιών και συστάσεων, για τον σκοπό αυτό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' ΔΙΚΤΥΟ ΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Άρθρο 25 Συμβουλευτικά Κέντρα Γυναικών

1. Στη Γενική Γραμματεία Ισότητας Φύλων (Γ.Γ.Ι.Φ.) του Υπουργείου Εσωτερικών, στα νομικά πρόσωπα με αντικείμενο θέματα ισότητας που εποπτεύονται από το Υπουργείο Εσωτερικών, στους Ο.Τ.Α. α' βαθμού και στα νομικά πρόσωπα αυτών μπορεί να συνιστάται οργανική μονάδα, με τον τίτλο «Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών», με αρμοδιότητες την παροχή: α) υπηρεσιών ενημέρωσης και εξειδικευμένης πληροφόρησης σε θέματα ισότητας των φύλων, β) υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής στήριξης, γ) συμβουλευτικών υπηρεσιών και υπηρεσιών πληροφόρησης για τα δικαιώματα των γυναικών θυμάτων βίας και γυναικών που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις, δ) υπηρεσιών παραπομπής ή συνοδείας των θυμάτων σε ξενώνες φιλοξενίας, σε δικαστικές και σε δημόσιες αρχές, ε) νομικών υπηρεσιών, σε συνεργασία με τους δικηγορικούς συλλόγους σε γυναίκες θύματα βίας και πολλαπλών διακρίσεων και στ) εργασιακής συμβουλευτικής.

2. Το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών υπάγεται: α) στην αρμόδια Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας και Συμβουλευτικών Υπηρεσιών της Γ.Γ.Ι.Φ., όταν έχει συσταθεί στην υπηρεσία αυτή, β) στη διεύθυνση που ασκεί αρμοδιότητες κοινωνικής προστασίας ή κοινωνικής υπηρεσίας, όταν έχει συσταθεί στους Ο.Τ.Α. α' βαθμού και τα νομικά πρόσωπα αυτών. Το Συμβουλευτικό Κέντρο

Γυναικών στελεχώνεται κατ' ελάχιστον από: α) έναν (1) κοινωνικό λειτουργό κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, β) έναν (1) ψυχολόγο κατηγορίας ΠΕ, γ) έναν (1) κοινωνιολόγο κατηγορίας ΠΕ, δ) έναν (1) νομικό κατηγορίας ΠΕ και ε) έναν (1) διοικητικό κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ ή διοικητικό γραμματέα κατηγορίας ΔΕ, οι οποίοι απασχολούνται είτε με σχέση δημοσίου δικαίου είτε με σχέση εξαρτημένης εργασίας αορίστου ή ορισμένου χρόνου.

3. Για τη σύσταση και στελέχωση των Συμβουλευτικών Κέντρων Γυναικών τα αρμόδια όργανα προβαίνουν στις απαραίτητες τροποποιήσεις του Οργανισμού του Υπουργείου Εσωτερικών ή των εσωτερικών κανονισμών λειτουργίας των νομικών προσώπων για θέματα ισότητας του Υπουργείου Εσωτερικών ή των Οργανισμών Εσωτερικής Υπηρεσίας των Ο.Τ.Α. α' βαθμού και των νομικών προσώπων αυτών, αντίστοιχα.

Άρθρο 26 Ξενώνες φιλοξενίας γυναικών - θυμάτων έμφυλης βίας και πολλαπλών διακρίσεων

1. Στους Ο.Τ.Α. α' βαθμού και στα νομικά πρόσωπα αυτών και στα νομικά πρόσωπα με αντικείμενο θέματα ισότητας που εποπτεύονται από το Υπουργείο Εσωτερικών, μπορεί να συνιστάται οργανική μονάδα, με τον τίτλο «Ξενώνας Φιλοξενίας Κακοποιημένων Γυναικών», με αρμοδιότητα την παροχή ασφαλούς διαμονής σε γυναίκες-θύματα έμφυλης βίας, σε γυναίκες που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις και στα τέκνα τους μέχρι την ηλικία που προβλέπεται στον κανονισμό εσωτερικής λειτουργίας των Ξενώνων. Ο Ξενώνας υπάγεται στη διεύθυνση που ασκεί αρμοδιότητες κοινωνικής προστασίας ή κοινωνικής υπηρεσίας, όταν έχει συσταθεί στους Ο.Τ.Α. α' βαθμού και τα νομικά πρόσωπα αυτών.

2. Ο Ξενώνας στελεχώνεται κατ' ελάχιστον από: α) έναν (1) κοινωνικό λειτουργό κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, β) έναν (1) κοινωνιολόγο κατηγορίας ΠΕ, γ) έναν (1) ψυχολόγο κατηγορίας ΠΕ, δ) έναν (1) παιδαγωγό ή παιδοψυχολόγο κατηγορίας ΠΕ, ε) έναν (1) διοικητικό κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ ή διοικητικό, γραμματέα κατηγορίας ΔΕ, στ) δύο (2) φύλακες κατηγορίας ΔΕ ή ΥΕ και ζ) έναν (1) γενικών καθηκόντων κατηγορίας ΥΕ, οι οποίοι απασχολούνται είτε με σχέση δημοσίου δικαίου είτε με σχέση εξαρτημένης εργασίας αορίστου ή ορισμένου χρόνου.

3. Ο Ξενώνας παρέχει ασφαλή διαμονή, ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό και διευκολύνει την πρόσβαση σε νομικές συμβουλές με την παραπομπή στα Συμβουλευτικά Κέντρα Γυναικών της Γ.Γ.Ι.Φ., των νομικών προσώπων για θέματα ισότητας που εποπτεύονται από το Υπουργείο Εσωτερικών, των Ο.Τ.Α. α' βαθμού και των νομικών προσώπων αυτών. Οι Ξενώνες λειτουργούν καθημερινά, σε εικοσιτετράωρη βάση και καθόλη τη διάρκεια του έτους.

4. Στους Ξενώνες παραπέμπονται γυναίκες θύματα έμφυλης βίας, με πρωτοβουλία των Συμβουλευτικών Κέντρων Γυναικών, των κοινωνικών υπηρεσιών των δήμων και των υπηρεσιών του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.). Οι φορείς του προηγούμενου εδαφίου διαβιβάζουν το συντομότερο δυνατόν το ιστορικό των κακοποιημένων γυναικών στο επιστημονικό

προσωπικό του οικείου Ξενώνα. Το τελευταίο προβαίνει στη δημιουργία φακέλου για κάθε περιστατικό και εισηγείται στην αρμόδια υπηρεσία του οικείου Ο.Τ.Α. α' βαθμού την παραμονή ή τη μη παραμονή των γυναικών σε αυτόν, με σκοπό τη λήψη σχετικής απόφασης.

5. Η διαμονή στον Ξενώνα των γυναικών θυμάτων έμφυλης βίας και των ανήλικων τέκνων τους μέχρι την ηλικία που προβλέπεται με τον κανονισμό εσωτερικής λειτουργίας των Ξενώνων έχει μεταβατικό και προσωρινό χαρακτήρα. Η διάρκεια της διαμονής στον Ξενώνα ορίζεται μέχρι τρεις (3) μήνες. Με απόφαση της Ομάδας Διοίκησης Έργου του οικείου Ξενώνα ή της αρμόδιας υπηρεσίας του οικείου Ο.Τ.Α. α' βαθμού, έπειτα από σχετική εισήγηση του επιστημονικού προσωπικού του οικείου Ξενώνα η διάρκεια μπορεί να παραταθεί για άλλους τρεις (3) μήνες.

6. Η χρήση των Ξενώνων και των υπόλοιπων δομών προστασίας παρέχεται και σε αλλοδαπές, ανεξάρτητα από το αν διαθέτουν νομιμοποιητικά έγγραφα για την παραμονή τους στη χώρα.

7. Για τη σύσταση και στελέχωση των Ξενώνων τα αρμόδια όργανα προβαίνουν στις απαραίτητες τροποποιήσεις των οργανισμών εσωτερικής υπηρεσίας των Ο.Τ.Α. α' βαθμού και των νομικών τους προσώπων, καθώς και των κανονισμών λειτουργίας των νομικών προσώπων του Υπουργείου Εσωτερικών, αντίστοιχα.

Άρθρο 27

Μονάδες επικοινωνιακών μέσων εικοσιτετράωρης πανελλαδικής υποστήριξης - ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ SOS 15900

1. Στη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων μπορεί να συνιστώνται οργανικές μονάδες για να παρέχουν: α) συνδρομή με τη χρήση κάθε γνωστής μεθόδου επικοινωνίας σε εικοσιτετράωρη βάση και καθόλη τη διάρκεια του έτους, για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και την άμεση ψυχοκοινωνική υποστήριξη των θυμάτων, β) άμεση συμβουλευτική στήριξη στις γυναίκες θύματα βίας, γ) πληροφόρηση για θέματα ισότητας των φύλων, δ) ψυχοκοινωνική συμβουλευτική σε περιστατικά βίας κατά των γυναικών που απαιτούν άμεση ψυχολογική και κοινωνική στήριξη, καθώς και να παραπέμπουν περιστατικά σε Συμβουλευτικά Κέντρα κατά της βίας και σε Ξενώνες.

2. Στις υπηρεσιακές μονάδες της παραγράφου 1 μπορεί να απασχολούνται, είτε με σχέση δημοσίου δικαίου είτε με σχέση εξαρτημένης εργασίας αορίστου ή ορισμένου χρόνου, ψυχολόγοι κατηγορίας ΠΕ, κοινωνιολόγοι κατηγορίας ΠΕ και κοινωνικοί ανθρωπολόγοι κατηγορίας ΠΕ. Για την απασχόληση των ανωτέρω συμβούλων λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη παροχής υποστήριξης από ομιλούντες υποχρεωτικά την ελληνική και την αγγλική γλώσσα και δυναμικά τις γλώσσες γαλλική, ρωσική, αραβική και φαρσί. Ο αριθμός των υπαλλήλων της κάθε μονάδας καθορίζεται στους αντίστοιχους οργανισμούς.

3. Για τη σύσταση και στελέχωση των μονάδων, τα αρμόδια όργανα προβαίνουν στις απαραίτητες τροποποιήσεις του Οργανισμού του Υπουργείου Εσωτερικών.

Άρθρο 28

Βάση δεδομένων του Δικτύου Δομών

Κάθε υπηρεσία του Δικτύου Δομών ενημερώνει υποχρεωτικά το ηλεκτρονικό σύστημα που τηρείται στη Γ.Γ.Ι.Φ. με τα στοιχεία των γυναικών – θυμάτων έμφυλης βίας, στις οποίες παρέχει υπηρεσίες, σύμφωνα με τις διατάξεις περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Άρθρο 29

Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας Μονάδων του Δικτύου

1. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Ισότητας Φύλων καταρτίζεται Πρότυπος Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας για τις μονάδες του Δικτύου της Γ.Γ.Ι.Φ., των νομικών προσώπων για θέματα ισότητας που εποπτεύονται από το Υπουργείο Εσωτερικών, των Ο.Τ.Α. α' βαθμού και των νομικών προσώπων αυτών, καθώς και του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ). Ο Πρότυπος Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας περιλαμβάνει κατευθύνσεις για όλα τα θέματα αναφορικά με την οργάνωση και τη λειτουργία των μονάδων αρμοδιότητάς τους και ιδίως:

α) τις διαδικασίες ένταξης των ωφελουμένων στη δομή,

β) την υποδοχή, καταγραφή και εξυπηρέτηση των ωφελουμένων μέσω ηλεκτρονικού συστήματος που εξασφαλίζει τη δυνατότητα συγκέντρωσης στοιχείων για τον αριθμό και τον τρόπο εξυπηρέτησής τους,

γ) τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ωφελουμένων,

δ) τη μεθοδολογία οργάνωσης της παροχής των υπηρεσιών με έμφαση στον σεβασμό των δικαιωμάτων και των ιδιαίτερων αναγκών κάθε ωφελουμένου,

ε) τις διαδικασίες τήρησης αρχείου και ατομικών φακέλων των ωφελουμένων, σύμφωνα με τον ν. 2472/1997 (Α' 50) και τον Γενικό Ευρωπαϊκό Κανονισμό περί Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΕΕ 2016/679),

στ) την τήρηση αρχείου κοινωνικών ιστορικών και συνεντεύξεων στις περιπτώσεις παροχής συμβουλευτικής δράσης, στο οποίο να πληρούνται οι προδιαγραφές του επιστημονικού απορρήτου,

ζ) τις διαδικασίες αξιολόγησης της κατάστασης των ωφελουμένων,

η) τη διασύνδεση της δομής με φορείς παροχής υπηρεσιών στέγασης, σίτισης, ψυχολογικής και νομικής υποστήριξης, υγείας, πρόνοιας και κοινωνικής επανένταξης,

θ) την αξιοποίηση των πόρων που παρέχονται για τη λειτουργία της δομής και την προσέλκυση πόρων από δωρεές.

2. Με απόφαση του οικείου δημοτικού συμβουλίου των Ο.Τ.Α. α' βαθμού εγκρίνεται ο κανονισμός λειτουργίας για τις μονάδες αρμοδιότητάς του και των νομικών προσώπων αυτών, ο οποίος πρέπει να είναι σύμφωνος με τον Πρότυπο Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας της παραγράφου 1.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και των κατά περίπτωση συναρμόδιων Υπουργών, μπορεί να ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα χρηματοδότησης και στέγασης των υπηρεσιών του Δικτύου.

Άρθρο 30 **Ειδικότερα ζητήματα εποπτείας,** **χρηματοδότησης και εφαρμογής**

1. Η επιστημονική εποπτεία όλου του δικτύου των υπηρεσιακών μονάδων και δομών ανήκει στη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων.

2. Η εποπτεία και ο έλεγχος λειτουργίας των Ξενώνων για γυναίκες θύματα βίας και πολλαπλών διακρίσεων που λειτουργούν στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) ανήκει στη Διεύθυνση Κοινωνικών Παρεμβάσεων του νομικού αυτού προσώπου και στη Διεύθυνση Υπηρεσιών ΕΚΚΑ Θεσσαλονίκης.

3. Τα Συμβουλευτικά Κέντρα Γυναικών, οι Ξενώνες Φιλοξενίας Κακοποιημένων Γυναικών και τα επικοινωνιακά μέσα εικοσιτετράωρης πανελλαδικής υποστήριξης -ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ SOS 15900 μπορεί να καλύπτονται ως προς τη χρηματοδότησή τους από εθνικούς ή και ευρωπαϊκούς πόρους. Σε περίπτωση συγχρηματοδότησης από ευρωπαϊκούς πόρους εφαρμόζονται οι κανόνες και το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου του ΕΣΠΑ ή άλλου συναφούς προγράμματος συγχρηματοδότησης ή χρηματοδότησης.

4. Στη Γενική Γραμματεία Ισότητας Φύλων (Γ.Γ.Ι.Φ.) του Υπουργείου Εσωτερικών, στα νομικά πρόσωπα με αντικείμενο θέματα ισότητας που εποπτεύονται από το Υπουργείο Εσωτερικών, στους Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού και στα νομικά πρόσωπα αυτών μπορεί να ενταχθούν δομές που λειτουργούν με συγχρηματοδότηση από κοινοτικούς πόρους, έως τις 30.11.2020 και σε κάθε περίπτωση πριν από τη λήξη της συγχρηματοδότησής τους από τα ευρωπαϊκά προγράμματα.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ **ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ**

Άρθρο 31 **Τροποποιήσεις των άρθρων 1Α και 1Β** **του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας**

1. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 1Α του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, ο οποίος κυρώθηκε με τον ν. 3284/2004 (Α΄ 217), όπως το άρθρο είχε προστεθεί με το άρθρο 1 του ν. 3838/2010 (Α΄ 49) και τροποποιηθεί με το άρθρο 18 του ν. 3870/2010 (Α΄ 138), αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4332/2015 (Α΄ 76) και τροποποιήθηκε με το άρθρο 31 παρ.1α του ν. 4531/2018 (Α΄ 62), επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

α) Στην περίπτωση α΄, προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Σε περίπτωση τέκνου με πιστοποιημένη αναπηρία από αρμόδιο δημόσιο φορέα ποσοστού ογδόντα τοις εκατό (80%) και άνω, μπορεί να γίνονται αποδεκτά, κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης – αίτησης της παραγράφου 2, πιστοποιητικά παροχής υπηρεσιών εξειδικευμένης περίθαλψης και παρεμβάσεων ψυχοκοινωνικής ή θεραπευτικής αποκατάστασης. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών καθορίζεται η διαδικασία και κάθε θέμα σχετικό με την εφαρμογή του.»

β) Στην περίπτωση γ΄ οι λέξεις «της παραγράφου 4» αντικαθίστανται από τις λέξεις «της παραγράφου 2.»

2. Στο άρθρο 1Β του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, ο οποίος κυρώθηκε με τον ν. 3284/2004 (Α΄ 217), όπως προστέθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4332/2015, (Α΄ 76) και τροποποιήθηκε με το άρθρο 29 του ν. 4452/2017 (Α΄ 17) και με το άρθρο 31 παρ. 1β του ν. 4531/2018 (Α΄ 62), επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

α) Στο τέλος της παραγράφου 1, προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Σε περίπτωση ανήλικου αλλοδαπού με πιστοποιημένη αναπηρία από αρμόδιο δημόσιο φορέα ποσοστού 80% και άνω, μπορεί να γίνονται αποδεκτά πιστοποιητικά παροχής υπηρεσιών εξειδικευμένης περίθαλψης και παρεμβάσεων ψυχοκοινωνικής ή θεραπευτικής αποκατάστασης για εννέα τουλάχιστον έτη. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών καθορίζεται η διαδικασία και κάθε θέμα σχετικό με την εφαρμογή του.»

β) Στην περίπτωση β΄ της παραγράφου 5 οι λέξεις «της παραγράφου 2» αντικαθίστανται από τις λέξεις «της παρ. 1.»

Άρθρο 32 **Τροποποιήσεις του άρθρου 5Α** **του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας**

Στο άρθρο 5Α του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, ο οποίος κυρώθηκε με τον ν. 3284/2004 (Α΄ 217), όπως προστέθηκε με το άρθρο 3 του ν. 3838/2010 (Α΄ 49), επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Η παράγραφος 3, αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Για τη διακρίβωση της συνδρομής της ουσιαστικής προϋπόθεσης της περίπτωσης α΄ της παραγράφου 1 (επαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας) η αρμόδια Επιτροπή Πολιτογράφησης στηρίζεται σε εξέταση γλώσσας, που αυτή διεξάγει, επιπέδου Β1 για την κατανόηση και παραγωγή του προφορικού λόγου και την κατανόηση του γραπτού λόγου και Α1 για εφήβους και ενηλίκους για την παραγωγή του γραπτού λόγου, σύμφωνα με τα οριζόμενα πρότυπα του κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς για τις γλώσσες (ΚΕΠΑ-CEFR).

Για τη διακρίβωση της συνδρομής επί μέρους ουσιαστικών προϋποθέσεων της παραγράφου 1, και συγκεκριμένα της εξοικείωσης του αιτούντος με την ελληνική ιστορία και τον ελληνικό πολιτισμό, τους θεσμούς του πολιτεύματος της ελληνικής δημοκρατίας, την πολιτική ζωή της Χώρας, καθώς και της βασικής γνώσης της ελληνικής πολιτικής ιστορίας, ιδίως της σύγχρονης, η κρίση της αρμόδιας Επιτροπής Πολιτογράφησης στηρίζεται σε ειδική δοκιμασία (τεστ), που αυτή διεξάγει.

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών ρυθμίζονται οι προδιαγραφές της εξέτασης της γλώσσας και της ειδικής δοκιμασίας και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την οργάνωση και το περιεχόμενό τους.»

2. Προστίθεται παράγραφος 4 ως εξής:

«4. Όσοι έχουν φοιτήσει με επιτυχία για τρία τουλάχιστον έτη στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε ελληνικό σχολείο ή σε σχολείο που ακολουθεί το υποχρεωτικό ελληνικό πρόγραμμα εκπαίδευσης και διδασκαλίας ή έχουν αποφοιτήσει από σχολεία δεύτερης ευκαιρίας ή έχουν αποφοιτήσει από ελληνικό Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι. ή όσοι κατέχουν μεταπτυχιακό ή διδακτορικό τίτλο σπουδών στα ελληνικά ή κατέχουν πιστοποιητικό ελληνομάθειας

του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας επιπέδου Β1 τουλάχιστον που εκδίδεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 363/1998 (Α' 242), όπως τροποποιήθηκε, με το π.δ. 60/2010 (Α' 98), θεωρείται ότι πληρούν την ουσιαστική προϋπόθεση της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 και απαλλάσσονται από την εξέταση γλώσσας.

Όσοι κατέχουν πιστοποιητικό επάρκειας της ελληνικής γλώσσας για πολιτογράφηση επιπέδου Β1 για την κατανόηση και παραγωγή του προφορικού λόγου και την κατανόηση του γραπτού λόγου και Α1 για εφήβους και ενηλίκους για την παραγωγή του γραπτού λόγου, σύμφωνα με τα οριζόμενα πρότυπα του κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς για τις γλώσσες (ΚΕΠΑ-CEFR), το οποίο χορηγείται με ευθύνη της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, θεωρείται ότι πληρούν την ουσιαστική προϋπόθεση της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 και απαλλάσσονται από την εξέταση γλώσσας. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων καθορίζονται: α) οι ειδικότερες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για τη χορήγηση πιστοποιητικού επάρκειας της ελληνικής γλώσσας για πολιτογράφηση, β) οι προδιαγραφές της ειδικής εξέτασης που διενεργείται με ευθύνη της Γενικής Γραμματείας Διά Βίου Μάθησης, γ) κάθε άλλο θέμα σχετικό με την οργάνωση και το περιεχόμενό της, δ) οι φορείς που χορηγούν πιστοποιητικό επάρκειας της ελληνικής γλώσσας για πολιτογράφηση, ε) το επίπεδο γλωσσικής επάρκειας.».

3. Προστίθεται παράγραφος 5 ως εξής:

«5. Για τη διακρίβωση της συνδρομής της ουσιαστικής προϋπόθεσης της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 (επαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας) αλλοδαπών αιτούντων ηλικίας άνω των πενήντα πέντε (55) ετών κατά την υποβολή της αίτησης, οι οποίοι διαμένουν στην Ελλάδα νόμιμα για είκοσι (20) συνεχή έτη πριν από την υποβολή της ή αλλοδαπών αιτούντων ηλικίας άνω των εξήντα πέντε (65) ετών κατά την υποβολή της αίτησης, η αρμόδια Επιτροπή Πολιτογράφησης στηρίζεται σε εξέταση γλώσσας, που αυτή διεξάγει, επιπέδου Α2 για την κατανόηση και παραγωγή του προφορικού λόγου και την κατανόηση του γραπτού λόγου, σύμφωνα με τα οριζόμενα πρότυπα του κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς για τις γλώσσες (ΚΕΠΑ-CEFR).

Για τη διακρίβωση της συνδρομής επί μέρους ουσιαστικών προϋποθέσεων της παραγράφου 1 αλλοδαπών αιτούντων, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, και συγκεκριμένα της εξοικείωσης του αιτούντος με την ελληνική ιστορία και τον ελληνικό πολιτισμό, τους θεσμούς του πολιτεύματος της ελληνικής δημοκρατίας, την πολιτική ζωή της Χώρας, καθώς και της βασικής γνώσης της ελληνικής πολιτικής ιστορίας, ιδίως της σύγχρονης, η κρίση της αρμόδιας Επιτροπής Πολιτογράφησης στηρίζεται σε ειδικά διαμορφωμένη δοκιμασία (τεστ), που αυτή διεξάγει.

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών ρυθμίζονται η ειδικότερη διαδικασία εκτίμησης της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων στο πρόσωπο των ατόμων αυτών, οι προδιαγραφές της εξέτασης γλώσσας και της

ειδικής δοκιμασίας (τεστ), κάθε θέμα σχετικό με την οργάνωση και το περιεχόμενό τους, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη διαδικασία πολιτογράφησης τους.».

4. Προστίθεται παράγραφος 6 ως εξής:

«6. Όσοι έχουν πιστοποιημένη από αρμόδιο δημόσιο φορέα ψυχική αναπηρία σε ποσοστό ίσο και άνω του εξήντα επτά τοις εκατό (67%), μπορούν να απαλλάσσονται από τη διακρίβωση μέρους ή του συνόλου των ουσιαστικών προϋποθέσεων της παραγράφου 1, εφόσον προσκομίζεται ειδική ιατρική γνωμάτευση από αρμόδιο δημόσιο φορέα, η οποία συνδέεται αιτιωδώς με την αδυναμία πλήρωσής τους.

Όσοι έχουν πιστοποιημένη από αρμόδιο δημόσιο φορέα σωματική αναπηρία σε ποσοστό ίσο και άνω του εξήντα επτά τοις εκατό (67%) μπορούν να απαλλάσσονται από τη διακρίβωση μέρους ή του συνόλου των ουσιαστικών προϋποθέσεων της παραγράφου 1, εφόσον προσκομίζεται ειδική ιατρική γνωμάτευση από αρμόδιο δημόσιο φορέα, η οποία συνδέεται αιτιωδώς με την αδυναμία πλήρωσής τους λόγω συνοδών ψυχικών διαταραχών.

Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Υγείας ρυθμίζεται η ειδικότερη διαδικασία εκτίμησης της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων στο πρόσωπο των ατόμων αυτών, οι περιπτώσεις απαλλαγής από τη διακρίβωση μέρους ή του συνόλου των ουσιαστικών προϋποθέσεων της παραγράφου 1, οι προδιαγραφές της εξέτασης γλώσσας και της ειδικής δοκιμασίας (τεστ) εφόσον δεν απαλλάσσονται, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη διαδικασία πολιτογράφησης τους.».

Άρθρο 33

Τροποποιήσεις του άρθρου 6 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας

Στο άρθρο 6 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, ο οποίος κυρώθηκε με τον ν. 3284/2004, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 3838/2010 (Α' 49), επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Η περίπτωση ε' της παραγράφου 3, αντικαθίσταται ως εξής:

«ε. Εκκαθαριστικά σημειώματα των οικονομικών ετών που αντιστοιχούν στα έτη προηγούμενης νόμιμης παραμονής στη χώρα, που απαιτούνται κατά περίπτωση, με βάση τα οποία να προκύπτει η φορολογική υποχρέωση του αιτούντος, ως κατοίκου της Ελλάδας.».

2. Το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης ζ' της παραγράφου 3, αντικαθίσταται ως εξής:

«ζ. Παράβολο πεντακοσίων πενήντα (550) ευρώ.».

3. Στην παράγραφο 3 προστίθεται περίπτωση η' ως εξής:

«η. Πιστοποιητικά που αποδεικνύουν την υπαγωγή του αιτούντος στις παραγράφους 4, 5 και 6 του άρθρου 5Α.».

4. Προστίθεται παράγραφος 4 ως εξής:

«4. Αλλοδαποί που στερούνται δικαιοπρακτικής ικανότητας μπορούν να εκπροσωπούνται για την υποβολή αίτησης και δήλωσης πολιτογράφησης από αυτόν που έχει ορισθεί νόμιμα δικαστικός συμπαραστάτης τους. Στην περίπτωση αυτή δεν εφαρμόζεται το άρθρο 9.».

Άρθρο 34 **Αντικατάσταση του άρθρου 7** **του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας**

Το άρθρο 7 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, ο οποίος κυρώθηκε με τον ν. 3284/2004 (Α' 217), όπως είχε συμπληρωθεί με το άρθρο 40 του ν. 3731/2008 και αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 του ν. 3838/2010 (Α' 49), αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 7 **Διαδικασία πολιτογράφησης**

1. Η αρμόδια Περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας ελέγχει την πληρότητα του φακέλου και τη συνδρομή των τυπικών προϋποθέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 5. Αν οι τυπικές αυτές προϋποθέσεις δεν συντρέχουν, ο προϊστάμενος της Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας απορρίπτει την αίτηση.

2. Αν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 5, η Περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας αναζητεί αυτεπάγγελτα πιστοποιητικό ποινικού μητρώου για δικαστική χρήση και πιστοποιητικό μη απέλασης και απευθύνει, μέσω της αστυνομικής αρχής του τόπου διαμονής του αιτούντος, ερώτημα προς τις αρμόδιες υπηρεσίες ασφαλείας του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, αν συντρέχουν στο πρόσωπο του αιτούντος λόγοι δημόσιας ή εθνικής ασφάλειας για την απόρριψη του αιτήματος. Οι υπηρεσίες ασφαλείας υποχρεούνται να απαντήσουν μέσα σε προθεσμία τεσσάρων (4) μηνών. Η παράλειψη των υπηρεσιών ασφαλείας να αποστείλουν έγκαιρα γνώμη δεν κωλύει την έκδοση της απόφασης του Υπουργού.

3. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία της παραγράφου 2, η αίτηση πολιτογράφησης διαβιβάζεται προς την Επιτροπή Πολιτογράφησης και εξετάζεται χωρίς τη γνώμη αυτή. Παράλληλα, η αρμόδια Περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας, εφόσον διαπιστώσει ότι ο αιτών εξακολουθεί να διαμένει συνεχώς στη χώρα, καλεί τον αλλοδαπό σε εξέταση, σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο, ενώπιον της Επιτροπής Πολιτογράφησης. Με την ίδια πρόσκληση ο αλλοδαπός καλείται να προσκομίσει όσα στοιχεία κρίνει ο ίδιος χρήσιμα για να τεκμηριώσει ότι συντρέχουν στο πρόσωπό του οι ουσιαστικές προϋποθέσεις της πολιτογράφησης.

4. Η κλήση του αλλοδαπού αιτούντος σε εξέταση γίνεται με απόδειξη. Μη εμφάνισή του δικαιολογείται μόνο για λόγους αντικειμενικής αδυναμίας. Αν η κλήση του αλλοδαπού για εξέταση επιστρέψει ανεπίδοτη δύο φορές ή σε περίπτωση που αδικαιολόγητα ο αλλοδαπός δεν εμφανισθεί στην Επιτροπή Πολιτογράφησης, η αίτηση πολιτογράφησης απορρίπτεται από τον Υπουργό Εσωτερικών.

5. Η Επιτροπή Πολιτογράφησης διεξάγει ειδική δοκιμασία (τεστ), σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους της απόφασης που προβλέπεται στην παράγραφο 3 του άρθρου 5Α.

6. Η Επιτροπή Πολιτογράφησης συντάσσει αναλυτικό πρακτικό στο οποίο αναφέρονται τα ερωτήματα που υπέβαλε και οι σχετικές απαντήσεις των προσώπων που παρουσιάστηκαν ενώπιόν της για εξέταση. Στη συνέχεια, η εισήγηση της Επιτροπής Πολιτογράφησης κοι-

νοποιείται στον αιτούντα, ο οποίος έχει το δικαίωμα να διατυπώσει εγγράφως αντιρρήσεις σχετικά με το περιεχόμενό της, ενώπιον του Συμβουλίου Ιθαγένειας, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών. Δεν κοινοποιούνται στον ενδιαφερόμενο αναλυτικές κρίσεις και πραγματικά περιστατικά και στοιχεία που αφορούν θέματα δημόσιας ή εθνικής ασφάλειας που περιέχονται στην εισήγηση. Για την υποβολή αντιρρήσεων ενώπιον του Συμβουλίου Ιθαγένειας απαιτείται καταβολή παραβόλου ύψους εκατό (100) ευρώ.

7. Οι ομογενείς αλλοδαποί που είναι κάτοχοι τίτλου διαμονής ομογενούς δεν καλούνται σε εξέταση ενώπιον της οικείας Επιτροπής Πολιτογράφησης. Ο Υπουργός Εσωτερικών αποφασίζει χωρίς προηγούμενη γνώμη αυτής, πλην των περιπτώσεων εκείνων για τις οποίες ο ίδιος παραπέμπει το σχετικό φάκελο στην Επιτροπή για εξέταση και διατύπωση γνώμης. Την υπόθεση παραπέμπει ο Υπουργός ιδίως όταν ανακύπτουν αμφιβολίες για το πρόσωπο που επιδιώκει να πολιτογραφηθεί με την ιδιότητα του ομογενούς ότι πληροί τις ουσιαστικές προϋποθέσεις πολιτογράφησης.»

Άρθρο 35 **Προσθήκη άρθρου 7Α στον** **Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας**

Στον Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, ο οποίος κυρώθηκε με τον ν. 3284/2004, προστίθεται άρθρο 7Α ως εξής:

«Άρθρο 7Α

1. Αν διαπιστωθεί ότι αιτών, μετά την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης και μέχρι την κλήση σε εξέταση, σύμφωνα με το άρθρο 7, δεν διαμένει συνεχώς στη χώρα η αίτηση απορρίπτεται από τον Υπουργό Εσωτερικών με την επιφύλαξη της παραγράφου 2.

2. Η αίτηση πολιτογράφησης δεν απορρίπτεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 αλλά η διαδικασία αναστέλλεται από την αρμόδια Περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας, μετά από αίτημα του ενδιαφερόμενου, όταν κατά το χρονικό διάστημα από την υποβολή της αίτησης μέχρι και την κλήση σε εξέταση διαπιστωθεί ότι συντρέχουν διαζευκτικά οι εξής περιπτώσεις: (α) ο αιτών διαμένει εκτός Ελλάδας για διάστημα που δεν υπερβαίνει τους δεκαοκτώ (18) μήνες και εξακολουθεί να διατηρεί βιοτικούς δεσμούς με τη χώρα, (β) ο αιτών διαμένει εκτός Ελλάδας για λόγους σπουδών, (γ) ο αιτών διαμένει εκτός Ελλάδας για λόγους ανωτέρας βίας και ιδίως για σοβαρούς λόγους υγείας που αφορούν τον ίδιο. Η απόφαση για αναστολή της διαδικασίας κοινοποιείται άμεσα στον αιτούντα.

3. Με αίτηση του ενδιαφερόμενου, η διαδικασία που αναστάλη, σύμφωνα με την παράγραφο 2, συνεχίζεται, όταν ο αιτών καταστήσει εκ νέου την Ελλάδα χώρα της μόνιμης διαμονής του για χρόνο ίσο με αυτό της απουσίας του.»

Άρθρο 36 **Προσθήκη άρθρου 7Β** **στον Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας**

Στον Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, ο οποίος κυρώθηκε με τον ν. 3284/2004, προστίθεται άρθρο 7Β ως εξής:

«Άρθρο 7B

Περιπτώσεις παραπομπής στον Υπουργό
Εσωτερικών ή στο Συμβούλιο Ιθαγένειας

1. Στην περίπτωση που η αρμόδια Περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας αμφιβάλει για τη συνδρομή των προϋποθέσεων του άρθρου 7Α, ο Περιφερειακός Διευθυντής Ιθαγένειας παραπέμπει την υπόθεση, πριν από την κλήση του αιτούντος αλλοδαπού σε εξέταση, για να διατυπώσει προς τούτο γνώμη το Συμβούλιο Ιθαγένειας, μετά από εισήγηση της Κεντρικής Διεύθυνσης Ιθαγένειας.

2. Σε περίπτωση αμφιβολιών της Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας ως προς τη συνδρομή ή τη μη συνδρομή λόγων δημόσιας τάξης και εθνικής ασφάλειας, σύμφωνα με το άρθρο 5B, ο Περιφερειακός Διευθυντής Ιθαγένειας παραπέμπει την υπόθεση στον Υπουργό Εσωτερικών για έκδοση απόφασης. Ο Υπουργός των Εσωτερικών μπορεί να παραπέμπει την υπόθεση για διατύπωση γνώμης στο Συμβούλιο Ιθαγένειας.

3. Στην περίπτωση που ο Υπουργός των Εσωτερικών αμφιβάλει για την ορθότητα της αξιολόγησης που περιέχεται στην εισήγηση της Επιτροπής Πολιτογράφησης, μπορεί να παραπέμπει την υπόθεση για διατύπωση γνώμης στο Συμβούλιο Ιθαγένειας.».

Άρθρο 37

**Τροποποιήσεις του άρθρου 9
Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας**

Στο άρθρο 9 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, ο οποίος κυρώθηκε με τον ν. 3284/2004, όπως τροποποιήθηκε με τα άρθρα 7 του ν. 3838/2010 (Α' 49) και 142 παρ. 3 του ν. 4251/2014 (Α' 80), επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Στην παράγραφο 3, οι λέξεις «Γενικού Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Περιφερειακού Διευθυντή Ιθαγένειας.».

2. Προστίθεται παράγραφος 5 ως εξής:

«5. Σε περίπτωση ατόμων με σωματική αναπηρία η ορκωμοσία μπορεί να λαμβάνει χώρα στην οικία τους ή μέσω τηλεδιάσκεψης.».

Άρθρο 38

**Τροποποιήσεις του άρθρου 12
του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας**

Στο άρθρο 12 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, ο οποίος κυρώθηκε με τον ν. 3284/2004, όπως είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 8 του ν. 3838/2010, (Α' 49), αντικαταστάθηκε εκ νέου με την παρ. 2 του άρθρου 26 του ν. 3938/2011 (Α' 61) και τροποποιήθηκε με την παρ. 6 άρθρου 142 του ν. 4251/2014 (Α' 80) και το άρθρο 59 του ν. 4456/2017 (Α' 24), επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Η παράγραφος 2, αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Οι Επιτροπές Πολιτογράφησης της παραγράφου 1 αποτελούνται από:

α. τον Προϊστάμενο της αρμόδιας Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας, ως Πρόεδρο,

β. τον Προϊστάμενο του Τμήματος Ιθαγένειας ή Πολιτογράφησης της αρμόδιας Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας, ως μέλος,

γ. μέλος Δ.Ε.Π. ή ΕΔΙΠ ή επιστήμονα που έχει προσληφθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 407/1980 Ανώ-

τατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, που εδρεύει μέσα στα όρια της οικείας Διεύθυνσης Ιθαγένειας ή πλησιέστερα στην έδρα αυτής, στο γνωστικό αντικείμενο της γλωσσολογίας, επιστημών αγωγής, ιστορίας, κοινωνιολογίας, πολιτικής επιστήμης, φιλολογίας ή συγγενών κλάδων κοινωνικών ή ανθρωπιστικών επιστημών, το οποίο υποδεικνύεται με τους αναπληρωτές του από το αρμόδιο όργανο διοίκησης του οικείου Α.Ε.Ι., ως μέλος,

δ. στέλεχος μίας από τις οικείες Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που υποδεικνύεται μαζί με τους αναπληρωτές του από τον αρμόδιο ή τους συναρμόδιους κατά περίπτωση Περιφερειακούς Διευθυντές Εκπαίδευσης, ως μέλος,

ε. μέλος που υποδεικνύεται με τους αναπληρωτές του από την Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της.».

2. Η παράγραφος 3, αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Οι Επιτροπές του παρόντος συγκροτούνται με απόφαση του Ειδικού Τομεακού Γραμματέα Ιθαγένειας και λειτουργούν στην έδρα της αρμόδιας Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας. Με την ίδια απόφαση ορίζονται οι αναπληρωτές του Προέδρου και των μελών της Επιτροπής, που υποδεικνύονται με τον ίδιο τρόπο, καθώς και υπάλληλος της αρμόδιας Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας, ο οποίος ασκεί χρέη γραμματέα της Επιτροπής, μαζί με τον αναπληρωτή του. Αν Πρόεδρος ή τακτικό μέλος των επιτροπών της παραγράφου 2 ελλείπει για οποιονδήποτε λόγο, ορίζεται αυτοδικαίως στη θέση του ο πρώτος κατά σειρά αναπληρωτής του.».

Άρθρο 39

**Πολιτογράφηση ομογενών προερχομένων
από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης**

1. Στο άρθρο 15 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, ο οποίος κυρώθηκε με τον ν. 3284/2004, όπως η παράγραφος 2 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του π.δ. 92/2006 (Α' 95) και η παράγραφος 5 προστέθηκε με την παράγραφο 3α άρθρου 40 του ν. 3731/2008 (Α' 263), επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

α) Οι παράγραφοι 1 έως 3, αντικαθίστανται ως εξής:

«1. Ομογενείς που προέρχονται από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και κατοικούν σε αυτές μπορούν να αποκτήσουν την ελληνική ιθαγένεια, εφόσον είναι ενήλικοι και δεν μπορεί να διαπιστωθεί η ελληνική τους ιθαγένεια βάσει των συνθηκών Άγκυρας και Λωζάννης, ακολουθώντας την προβλεπόμενη από το άρθρο 10 διαδικασία.».

2. Ομογενείς από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης που έχουν εισέλθει νόμιμα στην Ελλάδα και διαμένουν σε αυτή, εφόσον είναι ενήλικοι και δεν μπορεί να διαπιστωθεί η ελληνική τους ιθαγένεια βάσει των συνθηκών Άγκυρας και Λωζάννης, μπορούν να αποκτήσουν την ελληνική ιθαγένεια με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. Η σχετική αίτηση υποβάλλεται στην Περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας του τόπου διαμονής τους. Μαζί με την αίτηση προσκομίζεται οποιοδήποτε στοιχείο μπορεί να συνεκτιμηθεί για τη διαπίστωση της ιδιότητάς τους ως ομογενών. Στο πρόσωπο του αιτούντος πρέπει να

συντρέχουν οι προϋποθέσεις των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 1 του άρθρου 5 και ο αιτών να μην τελεί υπό απέλαση. Η αίτηση εξετάζεται από την αρμόδια Επιτροπή Πολιτογράφησης, η οποία γνωμοδοτεί για: α) την ιδιότητα του αιτούντος ως ομογενούς, β) τη συνδρομή στο πρόσωπο του αιτούντος των προϋποθέσεων της παραγράφου 3.

3. Οι ουσιαστικές προϋποθέσεις πολιτογράφησης που πρέπει να συντρέχουν στο πρόσωπο των αιτούντων ομογενών από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. Με την ίδια απόφαση ορίζονται και τα δικαιολογητικά που πρέπει να συνοδεύουν τις αιτήσεις που υποβάλλονται.».

β) Η παράγραφος 4, αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Τα άρθρα 9 και 11 εφαρμόζονται και για την πολιτογράφηση του παρόντος άρθρου.».

γ) Στην παράγραφο 5 οι λέξεις «Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Υπουργός Εσωτερικών.».

δ) Στο άρθρο 15 προστίθεται παράγραφος 6 ως εξής:

«6. Κάθε γενική ή ειδική διάταξη που αντικείται στις διατάξεις του παρόντος ή ρυθμίζει διαφορετικά το ίδιο θέμα καταργείται.».

2. Εκκρεμείς, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, αιτήσεις κτήσης ελληνικής ιθαγένειας ομογενών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης που έχουν υποβληθεί στις αρμόδιες ελληνικές προξενικές αρχές των διαδόχων της Σοβιετικής Ένωσης κρατών και δεν έχουν διαβιβαστεί στις αποκεντρωμένες διοικήσεις ή έχουν διαβιβαστεί στις αποκεντρωμένες διοικήσεις αλλά δεν έχει γνωμοδοτήσει η ειδική επιτροπή της παραγράφου 3 του άρθρου 15 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, ο οποίος κυρώθηκε με τον ν. 3284/2004, όπως ίσχυε πριν την τροποποίησή της με την παράγραφο 1 του παρόντος, παραπέμπονται στην Κεντρική Διεύθυνση Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών και εξετάζονται από τον Υπουργό Εσωτερικών, χωρίς να ζητηθεί δήλωση πολιτογράφησης.

3. Για εκκρεμείς, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, αιτήσεις κτήσης ελληνικής ιθαγένειας ομογενών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης για τις οποίες έχει γνωμοδοτήσει η ειδική επιτροπή της παραγράφου 3 του άρθρου 15 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, ο οποίος κυρώθηκε με τον ν. 3284/2004, όπως ίσχυε πριν την τροποποίησή της με την παράγραφο 1 του παρόντος, και εκκρεμεί η έκδοση απόφασης, η απόφαση εκδίδεται από τον Περιφερειακό Διευθυντή Ιθαγένειας.

Άρθρο 40

Διαδικασία καθορισμού Ιθαγένειας

Το άρθρο 26 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, ο οποίος κυρώθηκε με τον ν. 3284/2004, αντικαθίσταται ως εξής:

«Διαδικασία επί αιτήσεων καθορισμού Ιθαγένειας

1. Όποιος επιθυμεί τη διαπίστωση (καθορισμό) της ελληνικής Ιθαγένειας αυτού του ιδίου, ή προσώπου που απεβίωσε για τον καθορισμό της Ιθαγένειας του οποίου ο αιτών, ως κατιών ή ο σύζυγός του, έχει έννομο συμφέρον, υποβάλλει σχετική αίτηση στην αρμόδια Περιφερειακή

Διεύθυνση Ιθαγένειας που καθορίζεται από την τελευταία δημοτολογική ή άλλη εγγραφή που προσκομίζεται, διαφορετικά στην Περιφερειακή Διεύθυνση του τόπου κατοικίας του. Εφόσον ο αιτών έχει εισέλθει νόμιμα στη χώρα, η νομιμότητα της παραμονής του δεν αποτελεί προϋπόθεση υποβολής της αίτησης. Η αίτηση μπορεί να υποβληθεί και στον έλληνα πρόξενο του τόπου διαμονής του αιτούντος. Ο πρόξενος, αφού διεξάγει σχετική έρευνα, ιδίως στα προξενικά μητρώα, διαβιβάζει άμεσα την αίτηση στην ανωτέρω αρμόδια Περιφερειακή Διεύθυνση.

2. Με την αίτηση συνυποβάλλονται τα δικαιολογητικά που αντιστοιχούν στους λόγους κτήσης ιθαγένειας τους οποίους επικαλείται ο αιτών. Ληξιαρχικά ή δημοτολογικά γεγονότα γίνονται δεκτά ως βάση διαπίστωσης (καθορισμού) της Ελληνικής Ιθαγένειας ακόμη και αν προκύπτουν από καταργηθέντα δημοτολόγια ή στρατολογικά μητρώα. Έμμεση μνεία ληξιαρχικών ή δημοτολογικών γεγονότων σε άλλες ληξιαρχικές ή δημοτολογικές εγγραφές, σε εγγραφές κτήσης Ιθαγένειας, σε προξενικά μητρώα ή άλλα δημόσια μητρώα και έγγραφα γίνονται καταρχήν δεκτά ως βάση καθορισμού της Ελληνικής Ιθαγένειας, εκτός αν η ακρίβεια της σχετικής μνείας αμφισβητηθεί αιτιολογημένα.

3. Η Περιφερειακή Διεύθυνση εξετάζει αν πληρούνται οι ουσιαστικές προϋποθέσεις διαπίστωσης (καθορισμού) Ιθαγένειας, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος ή του διεθνούς δικαίου, είτε με προϊσχύσασες διατάξεις εσωτερικού δικαίου ή διεθνείς συμβάσεις και συνθήκες, και προβαίνει στην έκδοση σχετικής διαπιστωτικής ή απορριπτικής πράξης.

4. Σε περίπτωση απορριπτικής απόφασης κατά την παράγραφο 3, ο ενδιαφερόμενος διατηρεί τη δυνατότητα προσφυγής ενώπιον του Υπουργού Εσωτερικών, ο οποίος μπορεί να παραπέμψει την υπόθεση για διατύπωση γνώμης στο Συμβούλιο Ιθαγένειας. Η προθεσμία εξέτασης της προσφυγής αναστέλλεται έως τη γνωμοδότηση του Συμβουλίου Ιθαγένειας και την υπογραφή των πρακτικών. Σε κάθε περίπτωση, η αναστολή δεν μπορεί να υπερβεί τους έξι (6) μήνες.

5. Με την απόφαση διαπίστωσης (καθορισμού) Ιθαγένειας ορίζεται και ο δήμος, στο δημοτολόγιο του οποίου εγγράφεται ο δικαιούχος εφόσον δεν διαμένει στην Ελλάδα.

6. Με την ανωτέρω διαδικασία εξετάζονται και αιτήσεις ήδη δημοτολογημένων προσώπων, τα οποία αιτούνται την αλλαγή της νομικής βάσης κτήσης της Ελληνικής τους Ιθαγένειας.».

Άρθρο 41

Διαδικασία επί αμφισβητήσεων Ιθαγένειας

Στον Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, ο οποίος κυρώθηκε με τον ν. 3284/2004, προστίθεται άρθρο 26Α ως εξής:

«Διαδικασία επί αμφισβητήσεων Ιθαγένειας

1. Κάθε δημόσια υπηρεσία που αμφισβητεί αιτιολογημένα την Ελληνική Ιθαγένεια προσώπου παρά την ύπαρξη δημοτολογικής εγγραφής ή εγγραφής στα μητρώα αρρένων υποβάλλει υποχρεωτικά αίτημα επίλυσης της

αμφισβήτησης στον Υπουργό Εσωτερικών. Ο Υπουργός Εσωτερικών αποφαίνεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Ιθαγένειας. Το ερώτημα κοινοποιείται και στο πρόσωπο του οποίου αμφισβητείται η Ιθαγένεια, το οποίο μπορεί να καταθέσει τις απόψεις του ενώπιον του Συμβουλίου Ιθαγένειας μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την κοινοποίηση. Εφόσον υπάρχει εγγραφή σε δημοτολόγιο ή μητρώο αρρένων, ο Υπουργός Εσωτερικών οφείλει να αποφανθεί μέσα σε εννέα (9) μήνες από την υποβολή του αιτήματος, διαφορετικά η αμφισβήτηση θεωρείται ότι έχει αρθεί υπέρ της Ελληνικής Ιθαγένειας του ενδιαφερομένου.

2. Η απόφαση της παραγράφου 1 κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο. Αν η απόφαση διαπιστώνει την ανυπαρξία ή απώλεια της Ελληνικής Ιθαγένειας προσώπου που διέθετε δημοτολογική εγγραφή δημοσιεύεται σε περίληψη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Το πρόσωπο του οποίου η Ελληνική Ιθαγένεια αμφισβητείται θεωρείται ότι έχει την Ελληνική Ιθαγένεια και κάθε αρμόδια υπηρεσία οφείλει να τον θεωρεί Έλληνα πολίτη, μέχρι την ολοκλήρωση της ανωτέρω διαδικασίας.

4. Η διαγραφή από τα μητρώα αρρένων και τα δημοτολόγια λόγω ατελούς εγγραφής και η κήρυξη ενός προσώπου ως ανυπάρκτου δεν επιφέρει αναδρομική απώλεια της Ελληνικής Ιθαγένειας.».

Άρθρο 42

Τροποποίηση των άρθρων 23 και 28 του ν. 3838/2010

1. Η παρ. 3 του άρθρου 23 του ν. 3838/2010 (Α' 49), όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 9.β' του άρθρου 142 του ν. 4251/2014 (Α' 80), αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Για την απόκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας απαιτείται η δημοσίευση περίληψης της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, και εφαρμόζεται ανάλογα το άρθρο 9 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας. Η απόφαση αιτιολογείται, σύμφωνα με το άρθρο 8 του ίδιου Κώδικα και εκδίδεται και δημοσιεύεται μέσα σε ένα (1) έτος από την υποβολή της σχετικής αίτησης με πλήρη δικαιολογητικά.».

2. Η παρ. 2 του άρθρου 28 του ν. 3838/2010 (Α' 49), αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Ποσοστό 50% επί των εισπραττομένων εσόδων από τα παράβολα, διατίθεται για την κάλυψη δαπανών των υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών, που χειρίζονται θέματα Ιθαγένειας και των υπηρεσιών που υποστηρίζουν τις μονάδες Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών. Οι σχετικές πιστώσεις εγγράφονται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών σε ειδικό λογαριασμό και μπορεί να διατίθενται για την αντιμετώπιση δαπανών που γίνονται για την κάλυψη σχετικών αναγκών των προαναφερθεισών υπηρεσιών και περιλαμβάνουν, ιδίως, αναβάθμιση του εξοπλισμού και των πληροφοριακών συστημάτων, επιμορφωτικά σεμινάρια του προσωπικού, έρευνα και εκδόσεις σχετικά με την Ιθαγένεια, εποχιακό προσωπικό ορισμένου χρόνου, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3812/2009 και της κείμενης νομοθεσίας.».

Άρθρο 43

Τροποποίηση του Οργανισμού Υπουργείου Εσωτερικών

1. Το άρθρο 20 του π.δ. 141/2017 (Α' 180), αντικαθίσταται ως εξής:

«Στην Ειδική Γραμματεία Ιθαγένειας υπάγεται η Κεντρική Διεύθυνση Ιθαγένειας.».

2. Το άρθρο 21 του π.δ. 141/2017, αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Η Κεντρική Διεύθυνση Ιθαγένειας έχει ως επιχειρησιακό στόχο τον σχεδιασμό και τη διαχείριση των θεμάτων που αφορούν την κτήση, αποβολή, απώλεια, αποποίηση και ανάκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας, των θεμάτων που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου Ιθαγένειας. Επίσης την παροχή οδηγιών προς τις συναρμόδιες υπηρεσίες και τον έλεγχο της ορθής εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας της χώρας. Παρακολουθεί την τήρηση των νόμιμων διαδικασιών από τις ανωτέρω υπηρεσίες με τη διενέργεια ιδίως, ύστερα από εντολή του Ειδικού Γραμματέα Ιθαγένειας, δειγματοληπτικού ελέγχου αναφορικά με την εξακρίβωση της νομιμότητας εξέτασης των υποθέσεων αυτών και τη διαπίστωση της συνδρομής των νόμιμων προϋποθέσεων για τις διοικητικές πράξεις που εκδίδουν οι Περιφερειακές Διευθύνσεις.

2. Η Κεντρική Διεύθυνση Ιθαγένειας συγκροτείται από τα εξής Τμήματα:

α. Τμήμα Καθορισμού Ιθαγένειας.

β. Τμήμα Πολιτογράφησης.

γ. Τμήμα Συντονισμού και Τεκμηρίωσης.

δ. Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης και Αρχείου.

3. Οι αρμοδιότητες των Τμημάτων που υπάγονται στη Κεντρική Διεύθυνση Ιθαγένειας κατανομούνται ως εξής:

α. Το Τμήμα Καθορισμού Ιθαγένειας είναι αρμόδιο για: αα. τα θέματα που άπτονται της αποβολής, απώλειας, αποποίησης, ανάκτησης της Ελληνικής Ιθαγένειας, καθώς και επίλυσης περιπτώσεων αμφισβητούμενης Ιθαγένειας,

αβ. τον έλεγχο της συνδρομής των νόμιμων προϋποθέσεων για την έκδοση αποφάσεων εκ νέου κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας από υπηκόους του Ισραήλ, πρώην Έλληνες πολίτες, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 13 του ν. 4018/2011, όπως ισχύει,

αγ. τη μέριμνα για την ορθή εφαρμογή από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας της νομοθεσίας που διέπει την κτήση της Ιθαγένειας, κατά λόγο αρμοδιότητας του Τμήματος,

αδ. το διοικητικό χειρισμό των δικαστικών υποθέσεων και προσφυγών που εμπíπτουν στις αρμοδιότητες του Τμήματος,

αε. τη διοικητική υποστήριξη της λειτουργίας του Συμβουλίου Ιθαγένειας,

αστ. τη διενέργεια δειγματοληπτικών ελέγχων για τη διαπίστωση της συνδρομής των νόμιμων προϋποθέσεων κατά την έκδοση των διοικητικών πράξεων αρμοδιότητας του Τμήματος.

β. Το Τμήμα Πολιτογράφησης είναι αρμόδιο για:

βα. τον έλεγχο της συνδρομής των νόμιμων προϋποθέσεων για την πολιτογράφηση των αλλογενών αλλο-

δαπών των οποίων οι αιτήσεις εκκρεμούν σε αυτό κατά την ημερομηνία ισχύος του παρόντος, καθώς και των ομογενών που διαμένουν σε άλλη χώρα και έχουν υποβάλλει το αίτημά τους ενώπιον του Έλληνα Πρόξενου,

ββ. την επεξεργασία και την εισήγηση για τους φακέλους που παραπέμπονται στο Συμβούλιο Ιθαγένειας κατά τα προβλεπόμενα στις διατάξεις του παρόντος,

βγ. τη μέριμνα για την ορθή εφαρμογή από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις της νομοθεσίας που διέπει την κτήση από τους αλλοδαπούς κάθε κατηγορίας της Ελληνικής Ιθαγένειας με τη διαδικασία της πολιτογράφησης,

βδ. το διοικητικό χειρισμό των δικαστικών υποθέσεων και προσφυγών που εμπíπτουν στις αρμοδιότητες του Τμήματος,

βε. τη διοικητική υποστήριξη της λειτουργίας των Επιτροπών Πολιτογράφησης που λειτουργούν στη Κεντρική Διεύθυνση Ιθαγένειας και του Συμβουλίου Ιθαγένειας για τις υποθέσεις αρμοδιότητάς του,

βστ. τη διενέργεια δειγματοληπτικών ελέγχων για τη διαπίστωση της συνδρομής των νόμιμων προϋποθέσεων κατά την έκδοση των διοικητικών πράξεων αρμοδιότητάς του Τμήματος.

γ. Το Τμήμα Συντονισμού και Τεκμηρίωσης είναι αρμόδιο για:

γα. χειρισμό θεμάτων οργάνωσης, ομογενοποίησης και απλούστευσης των διαδικασιών που ακολουθούνται από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας που διέπει τα θέματα Ιθαγένειας κάθε κατηγορίας, σε συνεργασία με τις αρμόδιες οργανικές μονάδες της Ειδικής Γραμματείας Ιθαγένειας,

γβ. την εκπόνηση προτάσεων για την απλούστευση των διαδικασιών και τη μείωση των διοικητικών βαρών αναφορικά με τις διαδικασίες Ιθαγένειας,

γγ. τη συγκέντρωση και επεξεργασία των στατιστικών δεδομένων σε συνεργασία με φορείς της Ελλάδας και του εξωτερικού,

γδ. την παροχή τεκμηρίωσης και την εκπόνηση αναφορών και μελετών για θέματα Ιθαγένειας,

γε. την εποπτεία ορθής αποτύπωσης των στοιχείων που εισάγονται στο πληροφορικό σύστημα Ιθαγένειας,

γστ. την επικοινωνία και την ανάπτυξη πλαισίων συνεργασίας με φορείς της Ελλάδας και του εξωτερικού για θέματα Ιθαγένειας,

γζ. την παρακολούθηση των εσόδων του λογαριασμού 2310180001, την κεντρική διαχείριση και τον συντονισμό των προμηθειών σε συνεργασία με τις αρμόδιες οργανικές μονάδες του Υπουργείου Εσωτερικών.

δ. Το Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης και Αρχείου είναι αρμόδιο για τη γραμματειακή υποστήριξη της Κεντρικής Διεύθυνσης Ιθαγένειας, την τήρηση, οργάνωση, ταξινόμηση και εν γένει διαχείριση του οικείου φυσικού και ηλεκτρονικού αρχείου, την παραλαβή, διαχείριση και διακίνηση της αλληλογραφίας, τη βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής, την ενημέρωση και εν γένει εξυπηρέτηση των συναλλασσομένων με τη Διεύθυνση, τη μέριμνα για τη λειτουργία του τηλεφωνικού κέντρου εξυπηρέτησης, καθώς και τη μέριμνα για τη συντήρηση και τη λειτουργία του Πληροφοριακού Συστήματος Ιθαγένειας σε συνεργασία με την οικεία Διεύθυνση Ηλε-

κτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών και το αρμόδιο τμήμα του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής.».

3. Η αναφερόμενη ως «Διεύθυνση Ιθαγένειας», στην παράγραφο 7 του άρθρου 37 και στην παρ. 15 του άρθρου 38 του π.δ. 141/2017 μετονομάζεται σε Κεντρική Διεύθυνση Ιθαγένειας.».

Άρθρο 44

Τροποποίηση σύνθεσης Επιτροπής για τη σύνταξη Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας

Η παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 4332/2015 (Α' 76), αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Στο Υπουργείο Εσωτερικών συνιστάται ενδεκαμελής επιτροπή για τη σύνταξη Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας η οποία αποτελείται από:

α) τον Ειδικό Τομεακό Γραμματέα Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών, ως Πρόεδρο,

β) τον νομικό σύμβουλο του οικείου Υπουργείου,

γ) έναν (1) καθηγητή ή αναπληρωτή καθηγητή ή ομότιμο καθηγητή με ειδικότητα στο ιδιωτικό διεθνές δίκαιο,

δ) έναν (1) καθηγητή ή αναπληρωτή καθηγητή ή ομότιμο καθηγητή με ειδικότητα στο δημόσιο δίκαιο,

ε) τον Προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής,

στ) τον Προϊστάμενο της Κεντρικής Διεύθυνσης Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών,

ζ) ένα (1) μέλος που υποδεικνύεται από το Συνήγορο του Πολίτη,

η) ένα (1) μέλος που υποδεικνύεται από την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου,

θ) έναν (1) Προϊστάμενο Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών,

ι) δύο (2) μέλη επιστήμονες εγνωσμένου κύρους σε συναφές επιστημονικό αντικείμενο, που υποδεικνύονται από τον Υπουργό Εσωτερικών, ως μέλη.

Για την υποστήριξη του έργου της επιτροπής ως μέλη της γραμματείας της ορίζονται δύο (2) υπάλληλοι κατηγορίας ΠΕ της Κεντρικής Διεύθυνσης Ιθαγένειας.».

Άρθρο 45

Ανάλογη εφαρμογή διατάξεων άρθρου 8 του ν. 3200/1955

Οι διατάξεις του άρθρου 8 του ν. 3200/1955 (Α' 97) περί προσφυγής, όπου αυτή προβλέπεται, εφαρμόζονται ανάλογα και για τις αποφάσεις των Περιφερειακών Διευθυντών Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών.

Άρθρο 46

Καθορισμός Ιθαγένειας ανιθαγενών Ρομά με μακρά ιστορική παρουσία στην Ελλάδα

1. Πρόσωπο το οποίο ανήκει στους Ρομά με μακρά ιστορική παρουσία στην Ελλάδα για το οποίο έχει συνταχθεί ληξιαρχική πράξη γέννησης και δεν είναι εγγεγραμμένο σε δημοτολόγιο δήμου της χώρας λόγω μη δημοτολόγησης τουλάχιστον ενός εκ των δύο γονέων του, δύναται να αιτηθεί την κτήση της Ελληνικής του Ιθαγένειας ως ανιθαγενής γεννημένος στο ελληνικό έδαφος

κατά το άρθρο 1 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας με την ακόλουθη διαδικασία:

υποβάλλει την αίτησή του αυτοπροσώπως στο Τμήμα Ιθαγένειας της Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας της μόνιμης ή της συνήθους διαμονής του στην οποία και δηλώνει την ιστορική διαδρομή του ιδίου και της οικογένειάς του, προσκομίζοντας τη ληξιαρχική πράξη γέννησής του. Η αίτηση αυτή συνοδεύεται από οποιοδήποτε στοιχείο υποστηρίζει αυτήν, όπως δύναται ενδεικτικά να είναι ληξιαρχικές πράξεις ή δημοτολογικές εγγραφές συγγενών του μέχρι 2ου βαθμού και έγγραφα ελληνικών δημόσιων αρχών που αναφέρονται στο πρόσωπό του.

Σε περίπτωση που συντρέχουν οι προαναφερόμενες προϋποθέσεις εκδίδεται η σχετική διαπιστωτική πράξη από τον Προϊστάμενο της αρμόδιας Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας εντός είκοσι (20) ημερών.

2. Σε περίπτωση αμφισβήτησης της ιδιότητας του αιτούντος ως ανιθαγενούς Ρομά με μακρά ιστορική παρουσία στη χώρα, ή σε περίπτωση που η ληξιαρχική πράξη γέννησης δεν έχει συνταχθεί σε εύλογο χρονικό διάστημα από την ημερομηνία γέννησής του, ο φάκελος του αιτούντος παραπέμπεται εντός προθεσμίας πενήντα (50) ημερών από την υποβολή της αίτησης στην Περιφερειακή Επιτροπή καθορισμού Ιθαγένειας ανιθαγενών Ρομά, η οποία γνωμοδοτεί σχετικά. Η Επιτροπή δύναται να καλέσει τον αιτούντα σε αυτοπρόσωπη εμφάνιση ενώπιόν της. Η ανωτέρω Επιτροπή γνωμοδοτεί σχετικά με το αν ο αιτών ανήκει στους Ρομά με μακρά ιστορική παρουσία στη χώρα.

Πριν την παραπομπή του φακέλου στην Επιτροπή της παραγράφου 2 η υπηρεσία δύναται να συγκεντρώνει περαιτέρω πληροφορίες σχετικές με τον αιτούντα ή τους συγγενείς του ζητώντας επιπλέον στοιχεία είτε από τον Δήμο μόνιμης ή συνήθους εγκατάστασης, είτε από άλλους κρατικούς φορείς με κάθε πρόσφορο μέσο.

Εντός δέκα (10) ημερών από την εισήγηση της Επιτροπής εκδίδεται αναλυτικά αιτιολογημένη απόφαση από τον Προϊστάμενο της αρμόδιας Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας.

3. Μετά την έκδοση της απόφασης αυτής, η αρμόδια υπηρεσία της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης εκδίδει τη διοικητική πράξη περί εγγραφής του αιτούντος σε μητρώα αρρένων και δημοτολόγια του Δήμου διαμονής του.

Ως Δήμος δημοτολογικής εγγραφής ορίζεται ο Δήμος της μόνιμης ή της συνήθους διαμονής του αιτούντα. Στην εν λόγω διαδικασία δεν αποκλείεται να λαμβάνεται υπόψη τυχόν προϋπάρχουσα δημοτολογική μερίδα προσώπου από το οποίο ο αιτών έλκει την καταγωγή του.

4. Σε περίπτωση απόρριψης, ο αιτών δύναται να υποβάλλει αντιρρήσεις ενώπιον της Ειδικής Επιτροπής καθορισμού Ιθαγένειας ανιθαγενών Ρομά της Ειδικής Γραμματείας Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης απόρριψης.

Οι αντιρρήσεις εξετάζονται από την Ειδική Επιτροπή καθορισμού Ιθαγένειας ανιθαγενών Ελλήνων Ρομά. Η Επιτροπή αυτή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και αποτελείται από:

α. τον Ειδικό Τομεακό Γραμματέα Ιθαγένειας ως Πρόεδρο,

β. τον Προϊστάμενο Τμήματος Καθορισμού Ιθαγένειας της Κεντρικής Διεύθυνσης Ιθαγένειας, ως μέλος,

γ. τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Αστικής Κατάστασης της Διεύθυνσης Αστικής Κατάστασης του Υπουργείου Εσωτερικών, ως μέλος,

δ. ένα στέλεχος της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ως μέλος,

ε. ένα (1) μέλος που υποδεικνύεται από την ΕΕΔΑ, σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της, ως μέλος. Χρέη γραμματέα της ανωτέρω Επιτροπής ασκεί υπάλληλος του Τμήματος καθορισμού Ιθαγένειας της Κεντρικής Διεύθυνσης του Υπουργείου Εσωτερικών. Τα μέλη της Ειδικής Επιτροπής που απουσιάζουν ή κωλύονται αναπληρώνονται από τους οριζόμενους αναπληρωτές τους.

Κατά την εξέταση των αντιρρήσεων η Ειδική Επιτροπή μπορεί να καλεί να συμμετάσχει εμπειρογνώμονας ή εμπειρογνώμονες χωρίς δικαίωμα ψήφου. Ως εμπειρογνώμονες στην περίπτωση αυτή ορίζονται τα πρόσωπα που θεωρούνται ότι έχουν ειδικές γνώσεις για το κάθε φορά ανακύπτον σχετικό ζήτημα ή ζητήματα τα οποία είναι απαραίτητα να διασαφηνιστούν προκειμένου να διαμορφώσει κρίση η Επιτροπή.

Ο Ειδικός Τομεακός Γραμματέας Ιθαγένειας εκδίδει θετική ή απορριπτική απόφαση καθορισμού Ιθαγένειας κατόπιν σχετικής εισήγησης της Ειδικής Επιτροπής. Η διαδικασία ενώπιον της Ειδικής Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένης και της έκδοσης απόφασης, ολοκληρώνεται εντός δύο (2) μηνών από την υποβολή των αντιρρήσεων.

5. Οι Περιφερειακές Επιτροπές καθορισμού Ιθαγένειας ανιθαγενών Ρομά συγκροτούνται με απόφαση του Ειδικού Τομεακού Γραμματέα Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών. Μέχρι τη συγκρότησή τους το έργο τους ασκείται από τις Επιτροπές Πολιτογράφησης του άρθρου 12 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, ο οποίος κυρώθηκε με τον ν. 3284/2004.

6. Η Ειδική Γραμματεία Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών πραγματοποιεί διαρκή δειγματοληπτικό έλεγχο, ακόμη και με αυτοπρόσωπη παρουσία στελεχών της, ώστε να αποφεύγονται αμφισβητήσεις και αμφιβολίες για την εγκυρότητα των διαδικασιών ενώπιον των Περιφερειακών Διευθύνσεων Ιθαγένειας.

Άρθρο 47

Καταργούμενες διατάξεις

1. Η παράγραφος 4 του άρθρου 4 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3528/2007 (Α' 26) και η παράγραφος 4 του άρθρου 12 του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3584/2007 (Α' 143), καταργούνται.

2. Η παρ. 2 του άρθρου 25 του ν. 3284/2004 (Α' 217), καταργείται.

3. Η παρ.1 του άρθρου 28 του ν. 3838/2010 (Α' 49) όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 18 του ν. 3870/2010 (Α' 138), καταργείται.

Άρθρο 48**Τροποποίηση του άρθρου 8 του ν. 3469/2006**

Το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης ιδ' της παρ. 1 του άρθρου 8 του ν. 3469/2006 (Α' 131) όπως η περίπτωση αυτή προστέθηκε με το άρθρο 25 του ν. 4351/2015 (Α' 164), αντικαθίσταται ως εξής:

«ιδ) Οι αποφάσεις ορισμού των μελών της Επιστημονικής και Οργανωτικής Επιτροπής των εξετάσεων πιστοποίησης της ελληνικής γλώσσας, στοιχείων της ελληνικής ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού για υπηκόους τρίτων χωρών, για αλλοδαπούς που αιτούνται άσυλο και για αλλοδαπούς που αιτούνται Ελληνική Ιθαγένεια με πολιτογράφηση.»

Άρθρο 49**Έναρξη ισχύος διατάξεων Μέρους Δεύτερου**

Οι διατάξεις του Μέρους Δεύτερου εφαρμόζονται από την έναρξη ισχύος του παρόντος, εκτός από τις διατάξεις των άρθρων 32, 33 παράγραφος 3 και 39 που ισχύουν από τις 31.5.2019. Εκκρεμείς αιτήσεις πολιτογράφησης κατά την έναρξη ισχύος των διατάξεων αυτών εξετάζονται, σύμφωνα με το περιεχόμενο του παρόντος, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ**ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ - ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ****ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'****ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ****Άρθρο 50****Τροποποίηση του άρθρου 9 του ν. 3852/2010**

Η περίπτωση δ' της παρ. 4 του άρθρου 9 του ν. 3852/2010 (Α' 87), όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 του ν. 4555/2018, αντικαθίσταται ως εξής:

«δ) Η εκλογή Προεδρείου Συμβουλίων και Επιτροπών διενεργείται κατά τους μήνες Σεπτέμβριο και Νοέμβριο, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 64. Η εκλογή Προέδρου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων διενεργείται κατά το μήνα Σεπτέμβριο, σύμφωνα με το άρθρο 79.»

Άρθρο 51**Τροποποιήσεις του άρθρου 14 του ν. 3852/2010**

Στο άρθρο 14 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 11 του ν. 4555/2018, επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης α' της παραγράφου 1, αντικαθίσταται ως εξής:

«α) Δικαστικοί λειτουργοί, αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, θρησκευτικοί λειτουργοί των γνωστών θρησκειών, καθώς και τα μέλη των Ανεξαρτήτων Αρχών του άρθρου 101Α του Συντάγματος ή Αρχών που χαρακτηρίζονται με νόμο

ως ανεξάρτητες ή ρυθμιστικές, αν για τα μέλη αυτά προβλέπεται από το νόμο η πλήρης και αποκλειστική τους απασχόληση ή η αναστολή άσκησης εκ μέρους τους οποιουδήποτε άλλου δημόσιου λειτουργήματος ή καθηκόντων, αμειβόμενων ή μη, σε οποιαδήποτε θέση του δημόσιου τομέα, κατά τη διάρκεια της θητείας τους στην Ανεξάρτητη Αρχή.»

2. Η περίπτωση δ' της παραγράφου 1, αντικαθίσταται ως εξής:

«Διοικητές, Υποδιοικητές, Πρόεδροι Διοικητικών Συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, των δημόσιων επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, καθώς και των πάσης φύσεως νομικών προσώπων των δήμων, οι οποίοι δεν είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή δεν έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα ή δεν έχουν οριστεί στις θέσεις αυτές λόγω ιδιότητας (ex officio), σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει τα νομικά αυτά πρόσωπα, στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτεινόταν η χωρική αρμοδιότητα των νομικών προσώπων, μέσα στο δεκαοκτάμηνο πριν από τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών.

Ειδικά για τις πρώτες εκλογές που θα διεξαχθούν μετά την έναρξη ισχύος του ν. 4555/2018, τα ανωτέρω πρόσωπα μπορούν να θέσουν υποψηφιότητα στους άλλους δήμους της χωρικής αρμοδιότητας του νομικού προσώπου, πλην του δήμου της έδρας του, εφόσον παραιτηθούν από τη θέση τους, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 30 του π.δ. 26/2012, πριν από την ανακήρυξη των υποψηφίων. Αν τα ανωτέρω πρόσωπα θέτουν υποψηφιότητα στο δήμο της έδρας του νομικού προσώπου, ισχύουν τα οριζόμενα στο πρώτο εδάφιο.»

3. Το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1, αντικαθίσταται ως εξής:

«ε) Υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου του Δημοσίου, των δήμων, των Περιφερειών και των νομικών προσώπων που είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης του δημόσιου τομέα, όπως αυτό ισχύει δώδεκα (12) μήνες πριν από τη διενέργεια των εκλογών, οι οποίοι, μέσα στο δωδεκάμηνο πριν από την διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών, άσκησαν καθήκοντα Προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου γενικής διεύθυνσης ή διεύθυνσης, στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτεινόταν η αρμοδιότητα των οργανικών τους μονάδων.»

4. Στο τέλος της παραγράφου 7, προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Οι δικηγόροι με έμμισθη εντολή των δήμων, στην περίπτωση παραίτησής τους, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, μπορούν να επανέλθουν στην υπηρεσία, με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 32 του ν. 4257/2014 (Α' 93).»

5. Η παράγραφος 8, αντικαθίσταται ως εξής:

«8. Όσοι ασκούν καθήκοντα Συμπαραστάτη του δήμου και της επιχείρησης ή Περιφερειακού Συμπαραστάτη του πολίτη και της επιχείρησης, μπορούν να είναι

υποψήφιοι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι ή Πρόεδροι κοινότητας, ακόμα και αν η κατά τόπον αρμοδιότητά τους αφορά ή καταλαμβάνει το δήμο για τον οποίο θέτουν υποψηφιότητα, εφόσον παραιτηθούν από τη θέση τους πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων.»

6. Προστίθεται παράγραφος 9 ως εξής:

«9. Για την πρώτη εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4555/2018, το κώλυμα που προβλέπεται στην περίπτωση δ' της παραγράφου 1, ειδικά ως προς τους Πρόεδρους Διοικητικών Συμβουλίων, τους διευθύνοντες και εντεταλμένους συμβούλους των πάσης φύσεως νομικών προσώπων των δήμων στους οποίους υποβάλλουν υποψηφιότητα, καθώς και το κώλυμα της περίπτωση ε' της παραγράφου 1, ειδικά ως προς τους υπαλλήλους των δήμων και των νομικών προσώπων αυτών που είναι ενταγμένα στο Μητρώο φορέων Γενικής Κυβέρνησης, και ως προς τους Περιφερειακούς Διευθυντές Εκπαίδευσης, τους Προϊσταμένους Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, τους Διευθυντές ιατρούς που προΐστανται της Ιατρικής Υπηρεσίας και των Κέντρων Υγείας, καθώς και τους υπεύθυνους συντονιστές επιστημονικής λειτουργίας Κέντρων Υγείας παύει να υπάρχει, αν τα πρόσωπα στα οποία συντρέχει το κώλυμα παραιτηθούν από τη θέση τους, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 30 του π.δ. 26/2012, πριν από την ημέρα της ανακήρυξης των υποψηφίων.»

Άρθρο 52

Τροποποιήσεις των άρθρων 18, 18Α, 18Β και 18Γ του ν. 3852/2010

1. Η περίπτωση γ' της παρ. 4, του άρθρου 18 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 του ν. 4555/2018, αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«γ) Ακολουθεί η ονομασία της εκλογικής περιφέρειας και αναγράφεται με αλφαβητική σειρά το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων αυτής. Οι εκλογικές περιφέρειες αναγράφονται με την αλφαβητική σειρά της ονομασίας τους. Ο αριθμός των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων πρέπει να είναι ίσος τουλάχιστον με τον αριθμό των εδρών κάθε εκλογικής περιφέρειας με δυνατότητα προσαύξησης έως και πενήντα τοις εκατό (50%). Δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω. Ο αριθμός των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων από κάθε φύλο ανέρχεται σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%), τουλάχιστον, του συνολικού αριθμού των υποψηφίων του οικείου συνδυασμού. Δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω.»

2. Η παρ. 5 του άρθρου 18Α του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων πρέπει να είναι ίσος τουλάχιστον με τον αριθμό των εδρών του συμβουλίου της οικείας κοινότητας με δυνατότητα προσαύξησης έως και πενήντα τοις εκατό (50%). Δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονά-

δα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω. Ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων από κάθε φύλο ανέρχεται σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%), τουλάχιστον, του συνολικού αριθμού των υποψηφίων συμβούλων του οικείου συνδυασμού.»

3. Η παρ. 2 του άρθρου 18Α του ν. 3852/ 2010, όπως προστέθηκε με το άρθρο 16 του ν. 4555/ 2018, αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«2. Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει τους υποψηφίους συμβούλους της κοινότητας, σύμφωνα με τις παραγράφους 3 έως και 9.»

4. Η παρ. 4 του άρθρου 18Α του ν. 3852/ 2010, όπως προστέθηκε με το άρθρο 16 του ν. 4555/ 2018, αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«4. Ο συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφουν όλοι οι υποψήφιοι του συνδυασμού.

Στη δήλωση του συνδυασμού αναγράφονται κατά σειρά:

α) Το όνομα και, αν υπάρχει, το έμβλημα του συνδυασμού.

β) Με αλφαβητική σειρά, το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων συμβούλων κοινότητας του συνδυασμού. Για τον τρόπο αναγραφής των ονοματεπωνυμικών στοιχείων των υποψηφίων εφαρμόζεται η παράγραφος 6 του άρθρου 18.»

5. Η παρ. 8 του άρθρου 18Α του ν. 3852/ 2010, αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«8. Η δήλωση του συνδυασμού επιδίδεται από υποψήφιο σύμβουλο της κοινότητας, τον οποίον εξουσιοδοτούν οι λοιποί υποψήφιοι του συνδυασμού, ή με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία υποψηφίου συμβούλου της κοινότητας, τον οποίον εξουσιοδοτούν οι λοιποί υποψήφιοι του συνδυασμού, στον Πρόεδρο του πολυμελούς Πρωτοδικείου, είκοσι (20), το αργότερο, ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας.

Έως τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας, επιτρέπεται μόνο να συμπληρωθεί ο συνδυασμός έως τον επιτρεπόμενο αριθμό των υποψηφίων συμβούλων με συμπληρωματική δήλωση οποιουδήποτε υποψηφίου. Στη δήλωση επισυνάπτονται τα στοιχεία που προβλέπονται στην παράγραφο 6.»

6. Η περίπτωση α' της παρ. 5 του άρθρου 18, η περίπτωση α' της παρ. 6 του άρθρου 18Α και η περίπτωση α' της παρ. 2 του άρθρου 18Β του ν. 3852/2010, αντικαθίστανται ως εξής:

«α) Πιστοποιητικό γέννησης, στο οποίο να βεβαιώνεται η εγγραφή του υποψηφίου στο δημοτολόγιο του Δήμου, όπου θέτει υποψηφιότητα ή πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης του Δήμου, στον οποίο είναι υποψήφιος, στο οποίο να αναγράφεται ο υποψήφιος με την επισήμανση ότι είναι δημότης του Δήμου αυτού (κανονική εγγραφή).»

7. Στην περίπτωση γ' της παραγράφου 5 του άρθρου 18, στην περίπτωση γ' της παραγράφου 6 του άρθρου 18Α και στην περίπτωση γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 18Β, μετά τη λέξη «παράβολο» προστίθενται οι λέξεις «ή ηλεκτρονικό παράβολο.»

Άρθρο 53
Τροποποιήσεις του άρθρου 21
του ν. 3852/2010

Στο άρθρο 21 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 20 του ν. 4555/2018, επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1, αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Ο υποψήφιος δήμαρχος μπορεί να παραιτηθεί από την υποψηφιότητά του.»

2. Η παράγραφος 2, αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Σε περίπτωση παραίτησης ή θανάτου του υποψήφιου δημάρχου, τη θέση του στο συνδυασμό καταλαμβάνει είτε νέος υποψήφιος είτε ένας από τους υποψήφιους συμβούλους του συνδυασμού, ύστερα από δήλωση της πλειοψηφίας των υποψηφίων που επιδίδεται με απόδειξη στον Πρόεδρο του πρωτοδικείου, δύο (2) ημέρες το αργότερο πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας. Στη δήλωση επισυνάπτονται τα στοιχεία που ορίζονται στην παράγραφο 5 του άρθρου 18. Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει τον υποψήφιο που αντικαθιστά εκείνον που παραιτήθηκε ή απεβίωσε μέχρι και την παραμονή της διενέργειας των εκλογών. Αν δεν έγινε αντικατάσταση, τη θέση του δημάρχου καταλαμβάνει ο δημοτικός σύμβουλος του συνδυασμού που θα λάβει τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης στο δήμο.»

Άρθρο 54
Τροποποίηση του άρθρου 26 του ν. 3852/2010

Η παρ. 3 του άρθρου 26 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 24 του ν. 4555/2018, αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Για τις εκλογές των κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, στο ψηφοδέλτιο, μετά την ονομασία της κοινότητας και το όνομα ή τυχόν έμβλημα του συνδυασμού, αναγράφονται, όπως αναφέρονται στην απόφαση ανακήρυξης και κατ' αλφαβητική σειρά, το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων συμβούλων της κοινότητας.»

Άρθρο 55
Τροποποιήσεις του άρθρου 27
του ν. 3852/2010

Στο άρθρο 27 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 25 του ν. 4555/2018, επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Η παράγραφος 3, αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Για την εκλογή συμβουλίων κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ δύο (2) υποψηφίων συμβούλων κοινότητας.»

2. Η παράγραφος 4, αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Για την εκλογή προέδρων κοινότητας έως τριακοσίων (300) κατοίκων, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός (1) υποψηφίου.»

3. Η παράγραφος 7, αντικαθίσταται ως εξής:

«7. Για τον υποψήφιο δήμαρχο, δεν απαιτείται σταυρός προτίμησης και, αν σημειωθεί, δεν συνεπάγεται ακυρότητα του ψηφοδελτίου.»

Άρθρο 56
Τροποποιήσεις του άρθρου 30
του ν. 3852/2010

Στο άρθρο 30 του ν. 3852/2010, επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Η παράγραφος 1, αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Ο αριθμός των δημοτικών συμβούλων κάθε εκλογικής περιφέρειας για την περίπτωση β' του άρθρου 25 ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών με βάση το μόνιμο πληθυσμό, όπως εμφανίζεται στους επίσημους πίνακες των αποτελεσμάτων της τελευταίας απογραφής πληθυσμού, που έχουν κυρωθεί και δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.»

2. Στο τέλος της παραγράφου 4, προστίθενται εδάφια ως εξής:

«Στην περίπτωση ύπαρξης αριθμού εκλογικών περιφερειών με ίσο αριθμό υπολοίπων, διατίθενται σε αυτές από μια έδρα, η οποία αφαιρείται από κάθε εκλογική περιφέρεια του δήμου με το μεγαλύτερο αριθμό εδρών και κατά φθίνουσα σειρά. Σε περίπτωση εκλογικών περιφερειών με ίδιο αριθμό εδρών, συμπεριλαμβανομένων όσων έχουν ήδη αφαιρεθεί με τις διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου, η έδρα αφαιρείται από εκείνη με το μικρότερο πληθυσμό.»

Άρθρο 57
Τροποποίηση του άρθρου 31 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 31 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 31

Επιτυχών συνδυασμός δημάρχου-
λοιποί συνδυασμοί του Δημοτικού Συμβουλίου-
Εκλογή δημάρχου

1. Στις εκλογές των δημάρχων και των Δημοτικών Συμβούλων, θεωρείται επιτυχών συνδυασμός αυτός που πλειοψήφησε με ποσοστό μεγαλύτερο του πενήντα τοις εκατό (50% + 1 ψήφο) του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων και λοιποί συνδυασμοί του Δημοτικού Συμβουλίου αυτοί που έλαβαν έστω και μία έδρα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 32.

2. Δήμαρχος εκλέγεται ο επικεφαλής του επιτυχόντος συνδυασμού ή αυτός που αναδείχτηκε νικητής στον Β' γύρο.»

Άρθρο 58
Τροποποίηση του άρθρου 32 του ν. 3852/2010

Πριν από το τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 32 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 28 του ν. 4555/2018, προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι πλεονάζουσες έδρες αφαιρούνται, ξεκινώντας από το συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων.»

Άρθρο 59
Τροποποιήσεις του άρθρου 33
του ν. 3852/2010

Στο άρθρο 33 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 29 του ν. 4555/2018, επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Η παράγραφος 1, αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Αν κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή (Β' Γύρος), ανάμεσα μόνο στους υποψήφιους δημάρχους των δύο συνδυασμών που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους. Δήμαρχος εκλέγεται ο υποψήφιος του συνδυασμού που συγκέντρωσε στην επαναληπτική ψηφοφορία την απόλυτη πλειοψηφία ολόκληρου του αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων.

Αν στην επαναληπτική ψηφοφορία οι δύο συνδυασμοί ισοψηφήσουν, το αρμόδιο Πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του δημάρχου.»

2. Η παράγραφος 4, αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Στις περιπτώσεις των παραγράφων 2 και 3, δήμαρχος εκλέγεται ο υποψήφιος του συνδυασμού που έλαβε στην επαναληπτική ψηφοφορία τη σχετική πλειοψηφία. Αν στην ψηφοφορία αυτή ισοψηφήσουν δύο (2) υποψήφιοι δήμαρχοι, το αρμόδιο δικαστήριο διενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του δημάρχου.»

Άρθρο 60
Τροποποιήσεις του άρθρου 34
του ν. 3852/2010

Στο άρθρο 34 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 30 του ν. 4555/2018, επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Στο τέλος της παραγράφου 1, προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Σε περίπτωση ισοψηφίας μεταξύ δύο ή περισσότερων συνδυασμών, την έδρα δικαιούται ο μικρότερος σε εκλογική δύναμη συνδυασμός σε όλο τον δήμο.»

2. Η παράγραφος 5, αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Στη συνέχεια υπολογίζεται το εκλογικό μέτρο για κάθε συνδυασμό, ως το πηλίκο των έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού στο σύνολο του δήμου προς τις έδρες που δικαιούται να καταλάβει, σύμφωνα με το άρθρο 32. Το πηλίκο, μετά την παράλειψη του κλάσματος, προσαυξάνεται κατά μία μονάδα. Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται σε κάθε εκλογική περιφέρεια με το εκλογικό του μέτρο και ο συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο είναι το ακέραιο πηλίκο της διαίρεσης. Αρχίζοντας από το μικρότερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στο σύνολο του δήμου, και συνεχίζοντας κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης, αποδίδονται από κάθε εκλογική περιφέρεια όλες οι διαθέσιμες έδρες που δικαιούται ο συνδυασμός, και ο αριθμός τους αφαιρείται από τις διαθέσιμες της περιφέρειας. Αν δεν υπάρχει επαρκής αριθμός, στο συνδυασμό κατακυρώνονται μόνον οι διαθέσιμες έδρες.»

3. Η παράγραφος 8, αντικαθίσταται ως εξής:

«8. Αν, με την ολοκλήρωση της διαδικασίας και της

παραγράφου 7, υπάρχουν εκλογικές περιφέρειες με αδιάθετες έδρες και συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα, σύμφωνα με το άρθρο 32, ξεκινώντας από τη μεγαλύτερη σε αριθμό εδρών εκλογική περιφέρεια και, επί όμοιων, από εκείνη που έχει τις περισσότερες έγκυρες ψήφους και συνεχίζοντας με φθίνουσα σειρά, απονέμεται ανά μία αδιάθετη έδρα στο συνδυασμό που εξακολουθεί να δικαιούται έδρα και έχει λάβει τις περισσότερες έγκυρες ψήφους συνολικά στην οικεία εκλογική περιφέρεια. Η διαδικασία της παρούσας επαναλαμβάνεται όσες φορές χρειαστεί, μέχρι να εξαντληθούν οι διαθέσιμες έδρες ή οι συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα, σύμφωνα με το άρθρο 32. Έδρες που, μετά την εξάντληση των συνδυασμών οι οποίοι δικαιούνται να καταλάβουν έδρα, παραμένουν αδιάθετες, δεν διατίθενται, αλλά παραμένουν κενές.»

Άρθρο 61
Τροποποίηση του άρθρου 35 του ν. 3852/2010

Η παρ. 5 του άρθρου 35 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Αν δεν υποβληθεί δήλωση επιλογής, δεν ανακηρύσσεται κανένας υποψήφιος δήμαρχος. Στην περίπτωση αυτή, δήμαρχος εκλέγεται ο πρώτος σε σταυρούς προτίμησης σύμβουλος του συνδυασμού από τον οποίο εκλέγεται δήμαρχος.»

Άρθρο 62
Τροποποιήσεις του άρθρου 38
του ν. 3852/2010

Στο άρθρο 38 του ν. 3852/2010, επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Τα δύο πρώτα εδάφια της παραγράφου 1, όπως το πρώτο εδάφιο της παραγράφου αυτής αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 35 του ν. 4555/2018, αντικαθίστανται ως εξής:

«1. Τακτικοί δημοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται, από τους υποψηφίους καθενός από τους συνδυασμούς του άρθρου 31, ανά εκλογική περιφέρεια, κατά σειρά, αυτοί που έλαβαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης στο σύνολο του δήμου. Οι υποψήφιοι δήμαρχοι των λοιπών συνδυασμών θεωρούνται πρώτοι επιτυγχόντες σύμβουλοι των συνδυασμών τους.»

2. Η παράγραφος 2, αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Οι λοιποί υποψήφιοι του συνδυασμού του εκλεγέντος δημάρχου και των λοιπών συνδυασμών είναι αναπληρωματικοί των τακτικών συμβούλων της εκλογικής τους περιφέρειας με τη σειρά των σταυρών προτίμησης.»

Άρθρο 63
Τροποποίηση του άρθρου 40 του ν. 3852/2010

Η παρ. 4 του άρθρου 40 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 37 του ν. 4555/2018, αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Σε περίπτωση που συνδυασμός πλειοψήφησε στην κοινότητα με ποσοστό μεγαλύτερο του πενήντα τοις εκατό (50% + 1 ψήφος), ο πρώτος σε σταυρούς υποψήφιος σύμβουλος του αναδεικνύεται Πρόεδρος του Συμβουλίου

ου της εν λόγω κοινότητας, χωρίς να εφαρμόζεται στην περίπτωση αυτή το άρθρο 79, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 80 του ν. 4555/2018.».

Άρθρο 64

Τροποποίηση του άρθρου 44 του ν. 3852/2010

Η περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 44 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 39 του ν. 4555/2018, αντικαθίσταται ως εξής:

«α) τον επιτυχόντα ή το συνδυασμό του δημάρχου και τους λοιπούς συνδυασμούς του δημοτικού συμβουλίου, το δήμαρχο, τους τακτικούς και αναπληρωματικούς δημοτικούς συμβούλους κάθε συνδυασμού, τους τακτικούς και αναπληρωματικούς συμβούλους των κοινοτήτων κάθε συνδυασμού, τους προέδρους των κοινοτήτων έως τριακοσίων (300) κατοίκων με τους αναπληρωματικούς τους.».

Άρθρο 65

Τροποποιήσεις του άρθρου 47 του ν. 3852/2010

Στο άρθρο 47 του ν. 3852/2010, επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Η παράγραφος 1, αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Η ένσταση στρέφεται κατά της απόφασης με την οποία ανακηρύσσονται ο επιτυχών συνδυασμός ή ο συνδυασμός του δημάρχου και οι λοιποί συνδυασμοί του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, βάσει του σχετικού πίνακα των αποτελεσμάτων ο οποίος ενσωματώνεται σε αυτή. Στη δίκη που ανοίγεται με την άσκηση της ένστασης αυτής δεν νομιμοποιείται παθητικώς ο Δήμος.».

2. Η περίπτωση β' της παραγράφου 2, αντικαθίσταται ως εξής:

«β) η παράβαση του νόμου κατά τη διεξαγωγή της εκλογής ή κατά την εξαγωγή του εκλογικού αποτελέσματος ή κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων συνδυασμών ή κατά την ανακήρυξη του επιτυχόντος συνδυασμού ή του συνδυασμού του δημάρχου και των λοιπών συνδυασμών του δημοτικού συμβουλίου και των προσώπων που ανήκουν σε αυτούς.».

Άρθρο 66

Τροποποίηση του άρθρου 48 του ν. 3852/2010

Η παρ. 1 του άρθρου 48 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Η ένσταση ασκείται μέσα σε προθεσμία επτά (7) ημερών από τη λήξη του χρόνου έκθεσης της πράξης, με την οποία ανακηρύσσονται ο επιτυχών συνδυασμός ή ο συνδυασμός του δημάρχου και οι λοιποί συνδυασμοί του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, σύμφωνα με το άρθρο 44.».

Άρθρο 67

Τροποποιήσεις του άρθρου 79 του ν. 3852/2010

Στο άρθρο 79 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 80 του ν. 4555/2018, επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Η παράγραφος 1, αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«1. Πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων εκλέγεται, με ψηφοφορία από το σύνολο των μελών του οικείου συμβουλίου και για το σύνολο της δημοτικής περιόδου, ο σύμβουλος ενός από τους δύο πρώτους κατά σειρά εκλογής συνδυασμούς, που έλαβε τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης μεταξύ των υποψηφίων του συνδυασμού του, με τη διαδικασία της παραγράφου 2.».

2. Η παράγραφος 2, αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«2. Την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου του έτους έναρξης της δημοτικής περιόδου, το συμβούλιο της κοινότητας συνέρχεται σε ειδική συνεδρίαση, για να εκλέξει τον Πρόεδρό του, ύστερα από πρόσκληση του πρώτου, μεταξύ των εκλεγέντων συμβούλων του μεγαλύτερου σε εκλογική δύναμη συνδυασμού, κατά τη σειρά αναγραφής αυτών στην απόφαση του δικαστηρίου περί ανακήρυξης του συνδυασμού. Στη συνεδρίαση αυτή προεδρεύει ο σύμβουλος που συγκάλυψε το συμβούλιο, ο οποίος αναθέτει τα καθήκοντα του ειδικού γραμματέα του συμβουλίου σε ένα από τα μέλη του συμβουλίου ή σε έναν από τους υπαλλήλους του δήμου. Κατά τη συνεδρίαση, οι σύμβουλοι, με μυστική ψηφοφορία, επιλέγουν για το αξίωμα του Προέδρου του συμβουλίου κοινότητας, το σύμβουλο της προτίμησής τους, ανάμεσα στον πρώτο, σε σταυρούς προτίμησης, σύμβουλο του πρώτου κατά σειρά εκλογής συνδυασμού και τον πρώτο, σε σταυρούς προτίμησης, σύμβουλο του δεύτερου συνδυασμού. Κάθε μέλος του συμβουλίου έχει δικαίωμα να επιλέξει έναν μόνο υποψήφιο. Πρόεδρος εκλέγεται εκείνος που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του συμβουλίου, σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 89. Αν μετά από τρεις ψηφοφορίες οι υποψήφιοι λάβουν τον ίδιο αριθμό ψήφων, διεξάγεται κλήρωση μεταξύ τους.».

3. Η παράγραφος 5, αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Αν η θέση του Προέδρου του συμβουλίου της κοινότητας κενωθεί λόγω θανάτου ή παραίτησης ή έκπτωσης από το αξίωμα ή εξαιτίας οποιουδήποτε άλλου λόγου, επαναλαμβάνεται η διαδικασία εκλογής των παραγράφων 1 έως και 4, μεταξύ του επόμενου σε σταυρούς προτίμησης συμβούλου από το συνδυασμό του προέδρου και του πρώτου συμβούλου σε σταυρούς προτίμησης από τον συνδυασμό που έλαβε μέρος στη διαδικασία εκλογής προέδρου, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2.».

Άρθρο 68

Τροποποιήσεις του άρθρου 283 του ν. 3852/2010

Στο άρθρο 283 του ν. 3852/2010, επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 12, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 21 παρ.1 του ν. 4147/2013 (Α' 98), αντικαθίσταται ως εξής:

«12. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος και του ν. 3463/2006, όπου γίνεται αναφορά στον πληθυσμό, περιλαμβανομένης και της έκδοσης σχετικών κανονιστικών πράξεων, νοείται ο μόνιμος πληθυσμός,

όπως εμφανίζεται στους επίσημους πίνακες των αποτελεσμάτων της τελευταίας απογραφής πληθυσμού, που έχουν κυρωθεί και δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Το προηγούμενο εδάφιο ισχύει για τις εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών αρχών της παραγράφου 4 του άρθρου 9 και περιφερειακών αρχών, της παραγράφου 6 του άρθρου 114. Κατά τα λοιπά, η ισχύς του πρώτου εδαφίου αρχίζει από την πρώτη, μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος, αυτοδιοικητική περίοδο.»

2. Η παράγραφος 13 αντικαθίσταται ως εξής:

«13. Με απόφαση του Προέδρου της ΕΛΣΤΑΤ κυρώνονται και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως τα αποτελέσματα του μόνιμου πληθυσμού της απογραφής του έτους 2011 για τις κοινότητες της παραγράφου 4 του άρθρου 2.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

Άρθρο 69 Τροποποίηση του άρθρου 114 του ν. 3852/2010

Η περίπτωση δ΄ της παρ. 6 του άρθρου 114 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 46 του ν. 4555/2018, αντικαθίσταται ως εξής:

«δ) Η εκλογή Προεδρείου Συμβουλίων και Επιτροπών διενεργείται κατά τους μήνες Σεπτέμβριο και Νοέμβριο, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 165.»

Άρθρο 70 Τροποποιήσεις του άρθρου 117 του ν. 3852/2010

Στο άρθρο 117 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 50 του ν. 4555/2018, επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης α΄ της παραγράφου 1, αντικαθίσταται ως εξής:

«α) Δικαστικοί λειτουργοί, αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας και θρησκευτικοί λειτουργοί των γνωστών θρησκειών, καθώς και τα μέλη Ανεξάρτητων Αρχών του άρθρου 101Α του Συντάγματος ή Αρχών που χαρακτηρίζονται με νόμο ως ανεξάρτητες ή ρυθμιστικές, αν για τα μέλη αυτά προβλέπεται από το νόμο η πλήρης και αποκλειστική τους απασχόληση ή η αναστολή άσκησης εκ μέρους τους οποιουδήποτε άλλου δημόσιου λειτουργήματος ή καθηκόντων, αμειβόμενων ή μη, σε οποιαδήποτε θέση του δημόσιου τομέα, κατά τη διάρκεια της θητείας τους στην Ανεξάρτητη Αρχή.»

2. Το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης ε΄ της παραγράφου 1 τροποποιείται ως εξής:

«ε) Υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου του Δημοσίου, των δήμων, των περιφερειών και των νομικών προσώπων, τα οποία είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης του δημόσιου τομέα, όπως αυτό ισχύει δώδεκα (12) μήνες πριν από τη διενέργεια των εκλογών, οι οποίοι, μέσα στο δωδεκάμηνο πριν από την διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών, άσκησαν κα-

θήκοντα Προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου γενικής διεύθυνσης ή διεύθυνσης, στις περιφερειακές ενότητες, στα διοικητικά όρια των οποίων εκτεινόταν η αρμοδιότητα των οργανικών τους μονάδων.»

3. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 3, αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Κώλυμα εκλογιμότητας συντρέχει για όσους έχουν εκπέσει από οποιοδήποτε αιρετό αξίωμά τους, ύστερα από αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, σύμφωνα με το εδάφιο γ΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 236, καθώς και για όσους έχουν εκπέσει από το αιρετό αξίωμά τους, σύμφωνα με το άρθρο 233, ύστερα από διάπραξη ενός από τα πειθαρχικά παραπτώματα του άρθρου αυτού.»

4. Η παράγραφος 5, αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Για την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, τα κωλύματα που προβλέπονται στην περίπτωση α΄ της παραγράφου 1, ως προς τα μέλη των Ανεξάρτητων Αρχών, στην περίπτωση δ΄ της παραγράφου 1, ως προς τα πρόσωπα που υπάγονται σ΄ αυτήν και θέτουν υποψηφιότητα σε περιφέρειες άλλες από εκείνες της έδρας των νομικών προσώπων στα οποία είναι Διοικητές, Υποδιοικητές, Πρόεδροι Διοικητικών Συμβουλίων, Διευθύνοντες ή Εντεταλμένοι σύμβουλοι, καθώς και στην περίπτωση α΄ της παραγράφου 2 παύουν να υπάρχουν, αν τα πρόσωπα στα οποία συντρέχουν αυτά παραιτηθούν από τη θέση τους, πριν από την ημέρα της ανακήρυξης των υποψηφίων. Οι δικηγόροι με έμμισθη εντολή των περιφερειών που παραιτούνται προκειμένου να συμμετάσχουν στις περιφερειακές εκλογές, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, επανέρχονται αυτοδικαίως στην ενεργό υπηρεσία, αν δεν εκλεγούν ή, σε περίπτωση εκλογής τους, εφόσον λήξει, για οποιονδήποτε λόγο, η θητεία τους. Η ισχύς των διατάξεων της περίπτωσης β΄ της παραγράφου 2, καθώς και του τελευταίου εδαφίου της περίπτωσης ε΄ της παραγράφου 1, ως προς τους Περιφερειακούς Διευθυντές Εκπαίδευσης, τους Προϊσταμένους Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, τους Διευθυντές ιατρούς που προϊστάται της Ιατρικής Υπηρεσίας και των Κέντρων Υγείας, καθώς και ως προς τους υπεύθυνους συντονιστές επιστημονικής λειτουργίας Κέντρων Υγείας, αρχίζει από τις εκλογές για την ανάδειξη περιφερειακών αρχών που θα ακολουθήσουν τις πρώτες, μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος, εκλογές.»

5. Η παράγραφος 6, αντικαθίσταται ως εξής:

«6. Όσοι ασκούν καθήκοντα Συμπαραστάτη του Δήμου και της Επιχείρησης ή Περιφερειακού Συμπαραστάτη του Πολίτη και της Επιχείρησης μπορούν να είναι υποψήφιοι Περιφερειάρχες ή Περιφερειακοί Σύμβουλοι, στις περιφέρειες όπου υπηρετούν, στις αυτοδιοικητικές εκλογές της παραγράφου 6 του άρθρου 114, εφόσον παραιτηθούν από τη θέση τους πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων.»

Άρθρο 71 Τροποποιήσεις του άρθρου 120 του ν. 3852/2010

Στο άρθρο 120 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 51 του ν. 4555/2018, επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Η περίπτωση γ' της παραγράφου 5, αντικαθίσταται ως εξής:

«γ) Ακολουθεί η ονομασία της εκλογικής Περιφέρειας και αναγράφεται, με αλφαβητική σειρά, το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων περιφερειακών συμβούλων της. Για τον τρόπο αναγραφής των ονοματεπωνυμικών στοιχείων των υποψηφίων εφαρμόζεται η παράγραφος 6 του άρθρου 18. Οι εκλογικές Περιφέρειες αναγράφονται επίσης με την αλφαβητική σειρά της ονομασίας τους. Ο αριθμός των υποψηφίων περιφερειακών συμβούλων πρέπει να είναι ίσος, τουλάχιστον, με τον αριθμό των εδρών κάθε εκλογικής περιφέρειας με δυνατότητα προσαύξησης έως και πενήντα τοις εκατό (50%). Δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω. Ο αριθμός των υποψηφίων περιφερειακών συμβούλων από κάθε φύλο ανέρχεται σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%), τουλάχιστον, του συνολικού αριθμού των υποψηφίων του οικείου συνδυασμού.»

2. Η περίπτωση α' της παραγράφου 6, αντικαθίσταται ως εξής:

«α) Πιστοποιητικό γέννησης, το οποίο αποδεικνύει την εγγραφή του υποψηφίου στο δημοτολόγιο δήμου της Περιφέρειας όπου είναι υποψήφιος ή πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης δήμου της Περιφέρειας στην οποία είναι υποψήφιος, το οποίο αποδεικνύει ότι είναι δημότης του δήμου αυτού (κανονική εγγραφή).»

3. Η περίπτωση γ' της παραγράφου 6, αντικαθίσταται ως εξής:

«γ) Αποδεικτικό εισπραχίας Δ.Ο.Υ. ή παράβολο ή ηλεκτρονικό παράβολο, από το οποίο προκύπτει ότι ο υποψήφιος περιφερειάρχης και κάθε υποψήφιος περιφερειακός σύμβουλος, έχει καταθέσει υπέρ του Δημοσίου το ποσό των διακοσίων (200) ή των πενήντα (50) ευρώ, αντίστοιχα. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών μπορεί να αναπροσαρμόζονται τα ποσά αυτά.»

4. Η παράγραφος 7, αντικαθίσταται ως εξής:

«7. Η δήλωση του συνδυασμού επιδίδεται από τον υποψήφιο Περιφερειάρχη ή με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία του υποψηφίου Περιφερειάρχη, στον Πρόεδρο του Πολυμελούς Πρωτοδικείου της έδρας της Περιφέρειας και στο Πρωτοδικείο Αθηνών στην Περιφέρεια Αττικής το αργότερο είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας. Έως τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας, επιτρέπεται μόνο να συμπληρωθεί ο συνδυασμός έως τον επιτρεπόμενο αριθμό των υποψηφίων συμβούλων με συμπληρωματική δήλωση του υποψηφίου Περιφερειάρχη. Μετά τη λήξη της ανωτέρω προθεσμίας καμιά μεταβολή της δήλωσης δεν επιτρέπεται, εκτός από την αντικατάσταση προσώπων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν, σύμφωνα με το άρθρο 123. Στις ανωτέρω δηλώσεις επισυνάπτονται τα στοιχεία που προβλέπει η παράγραφος 6.»

Άρθρο 72

Τροποποιήσεις του άρθρου 123 του ν. 3852/2010

Στο άρθρο 123 του ν. 3852/2010, επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Στην παράγραφο 1, διαγράφεται η φράση «ή Αντιπεριφερειάρχης περιφερειακής ενότητας.».

2. Η παράγραφος 2, αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Σε περίπτωση παραίτησης ή θανάτου υποψηφίου περιφερειάρχη, τη θέση του στο συνδυασμό μπορεί να καταλάβει είτε νέος υποψήφιος είτε ένας από τους υποψηφίους συμβούλους του συνδυασμού, ύστερα από δήλωση της πλειοψηφίας των υποψηφίων που επιδίδεται με απόδειξη στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου, δύο (2) ημέρες το αργότερο πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας. Στη δήλωση επισυνάπτονται τα στοιχεία που ορίζονται στην παράγραφο 6 του άρθρου 120, καθώς και η γραπτή αποδοχή του προσώπου που προτείνεται. Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει αμέσως τον νέο υποψήφιο. Τη θέση υποψηφίου Περιφερειάρχη, σε περίπτωση μη αντικατάστασης του, καταλαμβάνει όποιος σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού λάβει τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης.»

3. Η παράγραφος 3, αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Υποψήφιος σύμβουλος που παραιτήθηκε ή απεβίωσε επιτρέπεται να αντικατασταθεί με δήλωση του υποψηφίου Περιφερειάρχη ακόμη και αν έχει περάσει η προθεσμία της παραγράφου 7 του άρθρου 120. Στη δήλωση επισυνάπτονται τα στοιχεία που ορίζουν οι παράγραφοι 5 και 6 του άρθρου 120, καθώς και η γραπτή αποδοχή του προσώπου που προτείνεται. Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει αμέσως τον νέο υποψήφιο.»

Άρθρο 73

Τροποποίηση του άρθρου 125 του ν. 3852/2010

Στο άρθρο 125 του ν. 3852/2010, η λέξη «Περιφερειάρχης» αντικαθίσταται από τη λέξη «Δ».

Άρθρο 74

Τροποποίηση του άρθρου 129 του ν. 3852/2010

Η παρ. 1 του άρθρου 129 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Σε κάθε εκλογική περιφέρεια, ο συνδυασμός εκτυπώνει ιδιαίτερο ψηφοδέλτιο, στο επάνω μέρος του οποίου σημειώνεται το όνομα και, εφόσον υπάρχει, το έμβλημα του συνδυασμού και ακολουθεί το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο του υποψηφίου Περιφερειάρχη με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψηφίου και τίθενται με αλφαβητική σειρά οι υποψήφιοι Περιφερειακοί Σύμβουλοι της αντίστοιχης εκλογικής περιφέρειας.»

Άρθρο 75

Τροποποιήσεις του άρθρου 140 του ν. 3852/2010

Στο άρθρο 140 του ν. 3852/2010, επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Στο τέλος της παραγράφου 1, προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Σε περίπτωση ισοψηφίας μεταξύ δύο ή περισσότερων συνδυασμών, την έδρα τη δικαιούται ο μικρότερος σε εκλογική δύναμη συνδυασμός σε όλη την Περιφέρεια.»

2. Η παράγραφος 5 αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Στη συνέχεια, υπολογίζεται το εκλογικό μέτρο για κάθε συνδυασμό, ως το πηλίκο των έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού στο σύνολο της περιφέρειας προς τις έδρες που δικαιούται να καταλάβει, σύμφωνα με το άρθρο 138. Το πηλίκο, μετά την παράλειψη του κλάσματος, προσαυξάνεται κατά μία μονάδα. Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται σε κάθε εκλογική περιφέρεια με το εκλογικό του μέτρο και ο συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο είναι το ακέραιο πηλίκο της διαίρεσης. Αρχίζοντας από το μικρότερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στο σύνολο της περιφέρειας, και συνεχίζοντας κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης, στο συνδυασμό αποδίδονται από κάθε εκλογική περιφέρεια όλες οι διαθέσιμες έδρες που δικαιούται, και ο αριθμός τους αφαιρείται από τις διαθέσιμες της περιφέρειας. Αν δεν υπάρχει επαρκής αριθμός, στο συνδυασμό κατακυρώνονται μόνο οι διαθέσιμες έδρες.»

3. Η παράγραφος 8 αντικαθίσταται ως εξής:

«8. Αν, με την ολοκλήρωση της διαδικασίας και της παραγράφου 7, υπάρχουν εκλογικές περιφέρειες με αδιάθετες έδρες και συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα, σύμφωνα με το άρθρο 138, ξεκινώντας από τη μεγαλύτερη σε αριθμό εδρών εκλογική περιφέρεια και επί όμοιων από εκείνη που έχει συνολικά τις περισσότερες έγκυρες ψήφους και συνεχίζοντας με φθίνουσα σειρά, απονέμεται ανά μία αδιάθετη έδρα στο συνδυασμό που εξακολουθεί να δικαιούται έδρα και έχει λάβει τις περισσότερες έγκυρες ψήφους συνολικά στην εκλογική περιφέρεια. Η διαδικασία της παρούσας παραγράφου επαναλαμβάνεται όσες φορές χρειαστεί, μέχρι να εξαντληθούν οι διαθέσιμες έδρες ή οι συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα, σύμφωνα με το άρθρο 138. Έδρες που, μετά την εξάντληση των συνδυασμών οι οποίοι δικαιούνται να καταλάβουν έδρα, παραμένουν αδιάθετες, δεν διατίθενται, αλλά παραμένουν κενές.»

Άρθρο 76

Τροποποίηση του άρθρου 160 του ν. 3852/2010 - Ορισμός Επάρχου

1. Στο άρθρο 160, προστίθεται παράγραφος 8 ως εξής:

«Στις περιφερειακές ενότητες που είναι πρώην νησιωτικά επαρχεία, ορίζεται Έπαρχος. Με απόφαση του Περιφερειάρχη Έπαρχος ορίζεται, περιφερειακός σύμβουλος που εκλέγεται στην οικεία περιφερειακή ενότητα και πληροί τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1. Σε περίπτωση που δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του προηγούμενου εδαφίου, έπαρχος ορίζεται μεταξύ όλων των Περιφερειακών Συμβούλων, από τον Περιφερειάρχη, με την απόφαση της παραγράφου 1. Ο Έπαρχος ασκεί τις αρμοδιότητες που του μεταβιβάζει ο Περιφερειάρχης με την ίδια απόφαση. Ο Έπαρχος λαμβάνει αντιμισθία, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 181.»

2. Το άρθρο 29 του ν. 4255/2014 καταργείται.

Άρθρο 77

Τροποποίηση του άρθρου 45 του ν. 3421/2005

Στην παρ. 1 του άρθρου 45 του ν. 3421/2005 (Α' 302), η λέξη «νομαρχών» αντικαθίσταται με τη λέξη «Περιφερειαρχών».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Άρθρο 78

Τροποποίηση διατάξεων του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων, που αφορούν υπηρεσιακές μεταβολές του προσωπικού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Στον Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 7 του άρθρου 65 αντικαθίσταται ως εξής:

«7. Μετά το τέλος της άδειας εκπαίδευσης ο υπάλληλος υποχρεούται να υπηρετήσει στο Δημόσιο ή σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή σε Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού για χρονικό διάστημα ίσο με το τριπλάσιο του χρόνου της άδειας.»

2. Στο τέλος της παραγράφου 4 του άρθρου 85 προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Για τους υπαλλήλους κατηγορίας ΔΕ, κατόχους αποφοιτηρίου δημόσιου Ι.Ε.Κ., διάρκειας σπουδών δύο (2) ετών ή κατόχους πτυχίου επαγγελματικής ειδικότητας, εκπαίδευσης και κατάρτισης, επιπέδου 5, του «Μεταλυκειακού έτους - Τάξης Μαθητείας», ο χρόνος που απαιτείται για τη βαθμολογική εξέλιξη μειώνεται συνολικά κατά δύο (2) έτη.»

3. Η παράγραφος 3 του άρθρου 87, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 29 του ν. 4369/2016 (Α' 33), αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Ως Προϊστάμενοι Τμήματος ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικής μονάδας επιλέγονται υπάλληλοι ΠΕ ή ΤΕ ή ΔΕ εφόσον:

α) κατέχουν το βαθμό Α' ή

β) έχουν ασκήσει για ένα (1) τουλάχιστον έτος καθήκοντα προϊσταμένου τμήματος.»

4. α) Η παράγραφος 5 του άρθρου 88, όπως προστέθηκε με την παρ. 3 του άρθρου δεύτερου του ν. 4464/2017 (Α' 46), αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 87 και του παρόντος λαμβάνεται υπόψη αποκλειστικά η εντοπιότητα πράγμασι άσκηση καθηκόντων ευθύνης επιπέδου Γενικής Διεύθυνσης, Διεύθυνσης ή Τμήματος, αντίστοιχα, που έχει διανυθεί σε Υπουργεία, Γενικές και Ειδικές Γραμματείες, Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, Ν.Π.Δ.Δ., Ανεξάρτητες Αρχές, Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού και Ν.Π.Δ.Δ. αυτών, σε αυτοτελείς δημόσιες υπηρεσίες, καθώς και σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν στη Γενική Κυβέρνηση, όπως οριοθετείται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή στο Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης.»

β) Ο διατάξεις της περίπτωσης α' εφαρμόζονται και σε εκκρεμείς, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, διαδικασίες επιλογής και τοποθέτησης Προϊσταμένων, για τις οποίες δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί η πρώτη συνεδρίαση του αρμόδιου συλλογικού οργάνου. Αποκλειστικά για τις περιπτώσεις αυτές, πρόσθετα δικαιολογητικά για την αναγνώριση της προϋπηρεσίας σε Ν.Π.Ι.Δ. μπορεί να υποβάλλονται ενώπιον του οργάνου αυτού, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

5. Στο άρθρο 89, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 29 του ν. 4369/2016 (Α' 33), επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

α) Η παράγραφος 2 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Η επιλογή των Προϊσταμένων Διευθύνσεων ή αντίστοιχου ή ενδιάμεσου (μεταξύ Διεύθυνσης και Τμήματος) επιπέδου οργανικής μονάδας και Τμημάτων γίνεται από τα οικεία Υπηρεσιακά Συμβούλια του άρθρου 5.»

β) Οι περιπτώσεις δ', ε' και στ' της παραγράφου 3 αντικαθίστανται ως εξής:

«δ) Η αίτηση υποψηφιότητας συνοδεύεται από αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα που συντάσσεται με ευθύνη του υποψηφίου και επέχει θέση υπεύθυνης δήλωσης. Η προθεσμία υποβολής των αιτήσεων ορίζεται σε δεκαπέντε (15) ημέρες και αρχίζει πέντε (5) ημέρες μετά τη δημοσίευση της οικείας προκήρυξης. Σε περίπτωση αναντιστοιχίας των όσων υπεύθυνα δηλώνει ο υποψήφιος στην αίτηση υποψηφιότητας και στο βιογραφικό σημείωμα με όσα τηρούνται στο προσωπικό μητρώο του υπαλλήλου και στο αρχείο της υπηρεσίας, λαμβάνονται υπόψη όσα βεβαιώνει η οικεία Διεύθυνση προσωπικού, αφού προηγουμένως έχει καλέσει τον υποψήφιο για την προσκόμιση των επιπλέον εκείνων στοιχείων, που υπεύθυνα δηλώνει ότι κατέχει. Η ανωτέρω διαδικασία βεβαίωσης των στοιχείων της αίτησης υποψηφιότητας και του βιογραφικού σημειώματος του υπαλλήλου από τις οικείες Διευθύνσεις προσωπικού γίνεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δέκα (10) ημερών μετά το πέρας της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων. Η βεβαίωση στοιχείων κοινοποιείται στον υποψήφιο, προκειμένου να υποβάλει ένσταση μέσα σε αποκλειστική προθεσμία πέντε (5) ημερών. Η ένσταση εξετάζεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία (5) ημερών. Κατόπιν, τα ανωτέρω στοιχεία και τα αντίγραφα των επικαλούμενων στοιχείων στη βεβαίωση και το βιογραφικό σημείωμα του υποψηφίου που τηρούνται στο προσωπικό του μητρώο αποστέλλονται αμελλητί στο αρμόδιο Συμβούλιο Επιλογής.

Σε κάθε περίπτωση, η διαδικασία επιλογής και τοποθέτησης ολοκληρώνεται μέσα σε τρεις (3) μήνες από την έναρξη της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων.

ε) Οι υποψήφιοι που δεν πληρούν τους όρους του νόμου και της προκήρυξης αποκλείονται από την περαιτέρω διαδικασία με απόφαση του Ειδικού Υπηρεσιακού Συμβουλίου, η οποία καταχωρίζεται στα πρακτικά και συντάσσεται σχετικός πίνακας. Οι λοιποί υποψήφιοι μοριοδοτούνται με βάση τις ομάδες κριτηρίων α' έως γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 88 και σύμφωνα με όσα

ορίζονται στο ίδιο άρθρο. Στη συνέχεια το Ειδικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο, με βάση την ανωτέρω μοριοδότηση, καταρτίζει πίνακα κατάταξης για κάθε προκηρυσσόμενη θέση κατά φθίνουσα σειρά βαθμολογίας. Ο πίνακας αυτός και ο πίνακας αποκλειομένων αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Α.Σ.Ε.Π.. Κατά των πινάκων αυτών υποβάλλονται, ενώπιον του Ειδικού Υπηρεσιακού Συμβουλίου, ενστάσεις, μέσω του διαδικτυακού τόπου του Α.Σ.Ε.Π. μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριών (3) εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία ανάρτησης των πινάκων στην ιστοσελίδα του Α.Σ.Ε.Π.. Ενστάσεις που υποβάλλονται μετά το πέρας της προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου απορρίπτονται ως απαράδεκτες.

στ) Στη διαδικασία της δομημένης συνέντευξης καλούνται οι επτά (7) πρώτοι υποψήφιοι κάθε πίνακα κατάταξης. Για τη διενέργεια της δομημένης συνέντευξης κάθε υποψήφιος καλείται χωριστά. Αφού γίνει και η μοριοδότηση με βάση το κριτήριο της δομημένης συνέντευξης, εξάγεται η τελική βαθμολογία, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 88 και καταρτίζεται ο τελικός πίνακας κατάταξης για κάθε προκηρυσσόμενη θέση. Το όνομα του επικρατέστερου, ανά θέση, υποψηφίου αναρτάται στην ιστοσελίδα του Α.Σ.Ε.Π. Η διαδικασία ολοκληρώνεται με την τοποθέτηση του επικρατέστερου υποψηφίου στην οικεία θέση με απόφαση του αρμόδιου για την τοποθέτηση οργάνου.»

γ) Το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης α' της παραγράφου 4 αντικαθίσταται ως εξής:

«4.α) Για την πλήρωση θέσεων Προϊσταμένων Διευθύνσεων ή αντίστοιχου ή ενδιάμεσου (μεταξύ Διεύθυνσης και Τμήματος) επιπέδου οργανικής μονάδας και τμημάτων εκδίδεται προκήρυξη από τον οικείο οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης, με την οποία καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις συμμετοχής στη διαδικασία της επιλογής, τηρουμένων των όρων των άρθρων 87 και 88.»

δ) Οι περιπτώσεις δ', ε' και στ' της παραγράφου 4 αντικαθίστανται ως εξής:

«δ) Η αίτηση υποψηφιότητας συνοδεύεται από αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα που συντάσσεται με ευθύνη του υποψηφίου και επέχει θέση υπεύθυνης δήλωσης. Η προθεσμία υποβολής των αιτήσεων ορίζεται σε δεκαπέντε (15) ημέρες και αρχίζει πέντε (5) ημέρες μετά τη δημοσίευση της οικείας προκήρυξης. Σε περίπτωση αναντιστοιχίας των όσων υπεύθυνα δηλώνει ο υποψήφιος στην αίτηση υποψηφιότητας και στο βιογραφικό σημείωμα με όσα τηρούνται στο προσωπικό μητρώο του υπαλλήλου και στο αρχείο της υπηρεσίας, λαμβάνονται υπόψη όσα βεβαιώνει η οικεία Διεύθυνση προσωπικού, αφού προηγουμένως έχει καλέσει τον υποψήφιο για την προσκόμιση των επιπλέον εκείνων στοιχείων που υπεύθυνα δηλώνει ότι κατέχει. Η ανωτέρω διαδικασία βεβαίωσης των στοιχείων της αίτησης υποψηφιότητας και του βιογραφικού σημειώματος του υπαλλήλου από τις οικείες Διευθύνσεις προσωπικού γίνεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δέκα (10) ημερών μετά το πέρας της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων. Η βεβαίωση

στοιχείων κοινοποιείται στον υποψήφιο, προκειμένου να υποβάλει ένσταση μέσα σε αποκλειστική προθεσμία πέντε (5) ημερών. Η ένσταση εξετάζεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία (5) ημερών. Κατόπιν, τα ανωτέρω στοιχεία και τα αντίγραφα των επικαλούμενων στοιχείων στη βεβαίωση και το βιογραφικό σημείωμα του υποψηφίου που τηρούνται στο προσωπικό του μητρώο αποστέλλονται αμελλητί στο αρμόδιο Συμβούλιο Επιλογής.

Σε κάθε περίπτωση, η διαδικασία επιλογής και τοποθέτησης ολοκληρώνεται μέσα σε (3) μήνες από την έναρξη της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων.

ε) Οι υποψήφιοι που δεν πληρούν τους όρους του νόμου και της προκήρυξης αποκλείονται από την περαιτέρω διαδικασία με απόφαση του Υπηρεσιακού Συμβουλίου, η οποία καταχωρίζεται στα πρακτικά και συντάσσεται σχετικός πίνακας. Οι λοιποί υποψήφιοι μοριοδοτούνται με βάση τις ομάδες κριτηρίων α' έως γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 88 και σύμφωνα με όσα ορίζονται στο ίδιο άρθρο. Στη συνέχεια το Υπηρεσιακό Συμβούλιο, με βάση την ανωτέρω μοριοδότηση, καταρτίζει πίνακα κατάταξης για κάθε προκηρυσσόμενη θέση κατά φθίνουσα σειρά βαθμολογίας. Ο πίνακας αυτός και ο πίνακας αποκλεισμένων αναρτώνται στην ιστοσελίδα του φορέα που προκηρύσσει τις θέσεις. Κατά των πινάκων αυτών υποβάλλονται ενώπιον του Υπηρεσιακού Συμβουλίου ενστάσεις, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριών (3) εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία ανάρτησης των πινάκων στην ιστοσελίδα του φορέα. Αν μετά την εξέταση των ενστάσεων που υποβλήθηκαν επέλθουν μεταβολές στον πίνακα κατάταξης, ο αναμορφωμένος πίνακας για κάθε προκηρυσσόμενη θέση αναρτάται στην ιστοσελίδα του οικείου φορέα και βάσει του πίνακα αυτού καλούνται οι υποψήφιοι προς συνέντευξη.

στ) Ακολουθεί η διεξαγωγή της δομημένης συνέντευξης της περίπτωσης δ' της παραγράφου 3 του άρθρου 88 από το Υπηρεσιακό Συμβούλιο. Στη συνέντευξη καλούνται οι επτά (7) πρώτοι υποψήφιοι κάθε πίνακα κατάταξης. Αφού γίνει η μοριοδότηση με βάση και το κριτήριο της δομημένης συνέντευξης, εξάγεται η τελική βαθμολογία, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 88 και καταρτίζονται οι πίνακες κατάταξης.»

ε) Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 5 αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Όσοι επιλέγονται από το Ειδικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο και τα Υπηρεσιακά Συμβούλια, με απόφαση του οικείου οργάνου, η οποία εκδίδεται το αργότερο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από τη γνωστοποίηση της επιλογής τους, τοποθετούνται Προϊστάμενοι σε αντίστοιχου επιπέδου οργανικές μονάδες για θητεία τριών (3) ετών.»

στ) Τα δύο τελευταία εδάφια της παραγράφου 6 αντικαθίστανται ως εξής:

«Με απόφαση του κατά περίπτωση οικείου οργάνου, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Ειδικού Υπηρεσιακού Συμβουλίου ή του Υπηρεσιακού Συμβουλίου, ο Προϊστάμενος οργανικής μονάδας απαλλάσσεται από τα καθήκοντά του πριν από τη λήξη της θητείας του για σοβαρό υπηρεσιακό λόγο που αφορά πλημμελή άσκηση των καθηκόντων του. Ο Προϊστάμενος μπορεί, επίσης, να απαλλαγεί από τα καθήκοντά του με αίτησή του, ύστερα

από απόφαση του Ειδικού Υπηρεσιακού Συμβουλίου ή του υπηρεσιακού συμβουλίου, το οποίο συνεκτιμά τις υπηρεσιακές ανάγκες.»

6. Το τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 163, όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 213 του ν. 4555/2018, αντικαθίσταται ως εξής:

«Η πλήρωση μίας από τις θέσεις που προβλέπονται στα προηγούμενα εδάφια μπορεί να γίνεται με πρώην Δήμαρχο ή με απόφοιτο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και εμπειρία ή επαγγελματική ειδίκευση σε θέματα σχετικά με την τοπική αυτοδιοίκηση, που αποδεικνύονται, σύμφωνα με την περίπτωση γ' της παραγράφου 3 ή με δημοσιογράφο, με την προϋπόθεση ότι αυτός είτε είναι μέλος αναγνωρισμένης στην Ελλάδα επαγγελματικής δημοσιογραφικής οργάνωσης είτε έχει διετή τουλάχιστον προϋπηρεσία, που αποδεικνύεται από την καταβολή των εισφορών του στον οικείο ασφαλιστικό φορέα με την ιδιότητα του δημοσιογράφου. Στις περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου, οι θέσεις που πληρούνται αποτελούν θέσεις ειδικού συνεργάτη Δημάρχου.»

Άρθρο 79

Δημοσίευση των πράξεων μετάταξης υπαλλήλων σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Οι πράξεις μετάταξης που εκδίδονται από τα αρμόδια προς διορισμό όργανα των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, δημοσιεύονται σε περίληψη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με μέριμνα του οικείου Επόπτη Ο.Τ.Α.

Άρθρο 80

Τροποποίηση του άρθρου 15 του ν. 4257/2014

Στο άρθρο 15 του ν. 4257/2014 (Α' 93) προστίθεται παράγραφος 7 ως εξής:

«7. Μετά το πέρας του χρονικού διαστήματος της μετακίνησης της παραγράφου 1 και εφόσον εξακολουθούν να υφίστανται οι σχετικές υπηρεσιακές ανάγκες, οι υπάλληλοι που μετακινήθηκαν μπορούν, ύστερα από αίτησή τους, να μετατάσσονται στους φορείς στους οποίους είχαν μετακινηθεί. Για τη μετάταξη εκδίδεται απόφαση του αρμοδίου για το διορισμό οργάνου, μετά από γνώμη του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου και σύμφωνη γνώμη του αρμοδίου για το διορισμό οργάνου του φορέα προέλευσης. Η μετάταξη διενεργείται σε κενή θέση κλάδου/ειδικότητας της ίδιας ή ανώτερης κατηγορίας, εφόσον ο υπάλληλος κατέχει τα τυπικά προσόντα της θέσης στην οποία μετατάσσεται και, αν δεν υπάρχει, σε συνιστώμενη προσωποπαγή θέση. Η συσταθείσα προσωποπαγή θέση καταργείται αυτοδικαίως με την με οποιοδήποτε τρόπο αποχώρηση του υπαλλήλου. Η πράξη μετάταξης δημοσιεύεται σε περίληψη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.»

Άρθρο 81

Τροποποίηση διατάξεων του ν. 3852/2010 σχετικών με υπηρεσιακές μεταβολές προσωπικού των Ο.Τ.Α.

1. Στο άρθρο 104Α του ν. 3852/2010, όπως αυτό προστέθηκε με το άρθρο 180 του ν. 4555/2018, επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

α) μετά το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 5, προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Στην περίπτωση μη ύπαρξης κενής οργανικής θέσης, η μετάταξη πραγματοποιείται με μεταφορά της θέσης τους.»

β) στο τέλος της παραγράφου 6, προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Στην περίπτωση μη ύπαρξης κενής οργανικής θέσης, η μετάταξη πραγματοποιείται με μεταφορά της θέσης τους.»

2. Μετά το πρώτο εδάφιο της παρ. 7 του άρθρου 243 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 214 του ν. 4555/2018, προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Τα τυπικά προσόντα που απαιτούνται για τη θέση αυτή είναι του κλάδου ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων, σύμφωνα με το άρθρο 18 του π.δ. 50/2001 (Α' 39).»

Άρθρο 82

Εξαιρέσεις από την αναστολή προσλήψεων λόγω εκλογών

1. Το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 17 του ν. 3870/2010 (Α' 138), όπως το άρθρο αντικαταστάθηκε με το άρθρο 78 του ν. 4257/2014 (Α' 93), αντικαθίσταται ως εξής:

«Εξαιρούνται των περιορισμών του παρόντος:

α) οι διορισμοί και οι προσλήψεις μόνιμου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου προσωπικού στους Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού και τα νομικά πρόσωπα αυτών, εφόσον οι προκηρύξεις για την πλήρωση των αντίστοιχων θέσεων δημοσιεύτηκαν από το Α.Σ.Ε.Π. πριν από την έναρξη της προεκλογικής περιόδου των δημοτικών και περιφερειακών εκλογών,

β) οι διορισμοί, οι προσλήψεις και κάθε υπηρεσιακή μεταβολή για την πλήρωση των θέσεων που περιλαμβάνονται στην Προκήρυξη 3Κ/2018 ΑΣΕΠ (τ. Α.Σ.Ε.Π. 4/2018),

γ) η διαδικασία μετάταξης του άρθρου 278 του ν. 4555/2018, όπως το άρθρο αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 16 παρ. 1 του ν. 4571/2018 (Α' 186), καθώς και η διαδικασία μετάταξης της παρ. 7 του άρθρου 15 του ν. 4257/2014,

δ) οι προσλήψεις προσωπικού ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου και η σύναψη συμβάσεων μίσθωσης έργου, καθώς και οι προπαρασκευαστικές αυτών ενέργειες, από τους Ο.Τ.Α. και τα νομικά πρόσωπα αυτών, προκειμένου για τις ειδικότητες των ναυαγοσωστών, των υδρονομένων άρδευσης, των χειριστών μηχανημάτων, των εργαζομένων στους τομείς της πυρασφάλειας, των παιδικών σταθμών, της καθαριότητας, των Κέντρων Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (Κ.Α.Π.Η.), των αμειβομένων μέσω προγραμμάτων ΕΣΠΑ, των εργαζομένων στις παιδικές κατασκηνώσεις, του έκτακτου προσωπικού με αντίτιμο και λοιπές καταβολές και των απασχολούμενων στα προγράμματα δακοκτονίας,

ε) η κάλυψη οργανικών θέσεων των Ο.Τ.Α. με βάση τις διατάξεις του άρθρου 82 του ν. 4483/2017 (Α' 107),

στ) οι προσλήψεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο των προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα της υποπαραγράφου ΙΔ.1 της παρ. ΙΔ του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013 (Α' 107).»

2. Η παρ. 5 του άρθρου 28 του ν. 2190/1994 (Α' 28) αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Οι περιορισμοί των παραγράφων 1 και 2 δεν ισχύουν, ως προς τις προσλήψεις προσωπικού ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου και τη σύναψη συμβάσεων μίσθωσης έργου, καθώς και τις προπαρασκευαστικές αυτών ενέργειες, από τους Ο.Τ.Α. και τα νομικά πρόσωπα αυτών, προκειμένου για τις ειδικότητες των ναυαγοσωστών, των υδρονομένων άρδευσης, των χειριστών μηχανημάτων, των εργαζομένων στους τομείς της πυρασφάλειας, των παιδικών σταθμών, της καθαριότητας, των Κέντρων Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (Κ.Α.Π.Η.), των αμειβομένων μέσω προγραμμάτων ΕΣΠΑ, των εργαζομένων στις παιδικές κατασκηνώσεις και των απασχολούμενων στα προγράμματα δακοκτονίας, καθώς και ως προς τις προσλήψεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο των προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα της υποπαραγράφου ΙΔ.1 της παρ. ΙΔ του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013 (Α' 107).»

3. Η έκδοση πράξεων που αφορούν το διορισμό, την πρόσληψη και κάθε σχετική υπηρεσιακή μεταβολή για την πλήρωση των θέσεων που περιλαμβάνονται στην Προκήρυξη 3Κ/2018 Α.Σ.Ε.Π. (τ. Α.Σ.Ε.Π. 4/2018), καθώς και των θέσεων που καλύπτονται, σύμφωνα με το άρθρο 82 του ν. 4483/2017 (Α' 107) και με μεταφορά/μετάταξη προσωπικού δυνάμει των άρθρων 40 του ν. 4440/2016 (Α' 224) και 23 του ν. 4587/2018 (Α' 218) δεν εμπίπτουν στους περιορισμούς του άρθρου 28 του ν. 2190/1994.

Άρθρο 83

Άδεια εξετάσεων σε υπαλλήλους Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' βαθμού, που φοιτούν στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

1. Μόνιμοι και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου υπάλληλοι των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' βαθμού, οι οποίοι φοιτούν σε προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου δικαιούνται τις ειδικές άδειες που προβλέπονται στα άρθρα 65, 66 και 67 του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων. Υπάλληλοι ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' βαθμού, οι οποίοι φοιτούν σε προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου δικαιούνται τη χορήγηση της ειδικής άδειας του άρθρου 67 του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων.

2. Για τη χορήγηση των αδειών της παραγράφου 1 απαιτείται η προσκόμιση βεβαίωσης του Ιδρύματος από την οποία προκύπτει η ιδιότητα του φοιτητή καθ' όλη τη διάρκεια της άδειας.

Άρθρο 84

Τροποποίηση του άρθρου 14 του ν. 2190/1994

Στο τέλος της περίπτωσης γ' της παρ. 6 του άρθρου 14 του ν. 2190/1994, όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 25 του ν. 4440/2016 (Α' 224), προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Το προηγούμενο εδάφιο δεν εφαρμόζεται για τις προκηρυσσόμενες θέσεις των κάθε είδους ανταποδοτικών

υπηρεσιών καθαριότητας και πρασίνου, καθώς και των υπηρεσιών κοιμητηρίων των Ο.Τ.Α. α' βαθμού και των νομικών τους προσώπων, των κλάδων/ειδικοτήτων ΔΕ Χειριστών Μηχανημάτων Έργων, ΔΕ Οδηγών, ΔΕ Υδραυλικών, ΔΕ Ηλεκτρολόγων, ΔΕ Εποπτών Καθαριότητας, ΔΕ Τεχνικών (όλες οι ειδικότητες), ΥΕ Προσωπικού Καθαριότητας Εξωτερικών Χώρων, ΥΕ Εργατών Νεκροταφείων, καθώς και συναφών κλάδων/ειδικοτήτων, όπως σε κάθε περίπτωση εξειδικεύονται στους οικείους οργανισμούς ή κανονισμούς. Κατ' εξαίρεση, με απόφαση των Υπουργών Υγείας, Εσωτερικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, μπορούν να καθορίζονται παθήσεις συμβατές με τους κλάδους/ειδικότητες του προηγούμενου εδαφίου, ώστε να υπάγονται στο ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) της παρούσας περίπτωσης άτομα με τις ανωτέρω παθήσεις.»

Άρθρο 85
Τροποποίηση του Κώδικα Δημοτικών
και Κοινοτικών Υπαλλήλων
για τη γραμματειακή υποστήριξη
του Ειδικού Υπηρεσιακού Συμβουλίου
και των Υπηρεσιακών Συμβουλίων
των Ο.Τ.Α. α' βαθμού

Στον Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 7 του άρθρου 4, όπως το εδάφιο αυτό αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 4071/2012 (Α' 85), αντικαθίσταται ως εξής:

«Καθήκοντα γραμματέα εκτελεί διοικητικός υπάλληλος κατηγορίας ΠΕ με βαθμό Α' της Διεύθυνσης Προσωπικού Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, που ορίζεται με τον αναπληρωτή του, με την απόφαση ορισμού των μελών του Συμβουλίου.»

2. Το έκτο και έβδομο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 5, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με την παρ. 18 του άρθρου 12 του ν. 4071/2012, αντικαθίσταται ως εξής:

«Καθήκοντα γραμματέα του συμβουλίου εκτελεί υπάλληλος κλάδου ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού ή ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων με βαθμό Α' του Δήμου της έδρας του Νομού, με εξαίρεση τα Συμβούλια των Νομαρχιών του Νομού Αττικής, του Νομού Θεσσαλονίκης και των Δήμων Αθηναίων, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης.

Καθήκοντα γραμματέα για τα Συμβούλια των Νομαρχιών του Νομού Αττικής και του Νομού Θεσσαλονίκης εκτελεί υπάλληλος κλάδου ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού ή ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων με βαθμό Α' του πολυπληθέστερου Δήμου που ορίζεται από τον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.»

3. Το προτελευταίο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 5 αντικαθίσταται ως εξής:

«Καθήκοντα γραμματέα εκτελεί υπάλληλος του πολυπληθέστερου Δήμου, κλάδου ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού ή ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων με βαθμό Α' που ορίζεται από τον Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης.»

4. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 5 αντικαθίσταται ως εξής:

«Καθήκοντα γραμματέα εκτελεί υπάλληλος κλάδου ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού ή ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων του οικείου Δήμου, με βαθμό Α', που προτείνεται από τον Δήμαρχο.»

Άρθρο 86
Τροποποίηση του άρθρου 91 του ν. 4583/2018

1. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 91 του ν. 4583/2018 αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι Ο.Τ.Α. α' βαθμού που: α) είτε άμεσα είτε μέσω νομικών τους προσώπων συμβλήθηκαν, το έτος 2011, με την Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης Α.Ε. (ΕΕΤΑΑ Α.Ε.), για την παροχή του Προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι» και β) κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, απασχολούν προσωπικό για την παροχή των υπηρεσιών του Προγράμματος, με ενεργές συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου που έχουν παραταθεί μέχρι τις 31.12.2019, σύμφωνα με το άρθρο 153 του ν. 4483/2017 (Α' 107) ή με ενεργές συμβάσεις μίσθωσης έργου, καθώς επίσης και οι Ο.Τ.Α. α' βαθμού στα χωρικά όρια των οποίων παρέχονταν υπηρεσίες του Προγράμματος από νομικά πρόσωπα που είχαν συμβληθεί προς τούτο με την ΕΕΤΑΑ Α.Ε., κατά τα έτη 2011 ή 2012 και τα οποία απασχολούσαν προσωπικό για την παροχή των υπηρεσιών του προγράμματος με ενεργές, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, συμβάσεις εργασίας, έργου ή παροχής υπηρεσιών, δύνανται, μέχρι τις 31.3.2019, να υποβάλουν προς έγκριση, στις οικείες Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, αποφάσεις τροποποίησης των Οργανισμών Εσωτερικής Υπηρεσίας τους, που καταρτίζονται και ψηφίζονται, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 10 του Κώδικα Κατάσταση Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων και σύστασης οργανικών θέσεων μόνιμου προσωπικού των ίδιων κλάδων και κατηγοριών και του ίδιου αριθμού με τις θέσεις προσωπικού που απασχολείται στον οικείο Ο.Τ.Α. ή σε νομικό πρόσωπο αυτού, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι.»

2. Η παράγραφος 1 ισχύει από τις 18.12.2018.

Άρθρο 87
Ρυθμίσεις για τις μετατάξεις σχολικών φυλάκων
που τέθηκαν σε διαθεσιμότητα με το άρθρο 80
του ν. 4172/2013

1. Υπάλληλοι ειδικότητας σχολικών φυλάκων οι οποίοι, μετά τη θέση τους σε διαθεσιμότητα, σύμφωνα με το άρθρο 80 του ν. 4172/2013 (Α' 167), μεταφέρθηκαν σε θέσεις ΥΕ Βοηθητικού Υγειονομικού Προσωπικού, με την ίδια σχέση εργασίας, σε νοσοκομεία της Χώρας, μπορούν να μετατάσσονται, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του ν. 4440/2016 είτε στην υπηρεσία του Δήμου στην οποία απασχολούνταν πριν από τη θέση τους σε διαθεσιμότητα με την ειδικότητα ΔΕ Σχολικών Φυλάκων, είτε σε άλλο Δήμο με την ίδια ειδικότητα, με αίτησή τους που υποβάλλεται στον οικείο Δήμο. Η πράξη μετάταξης εκδίδεται από το αρμόδιο προς διορισμό όργανο του Δήμου,

περίληψη της οποίας δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, με μέριμνα του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Για τη διενέργεια της μετάταξης, το ποσοστό κάλυψης των θέσεων στο φορέα προέλευσης της ειδικότητας στην οποία ανήκει ο υπάλληλος, κατά την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των αιτήσεων, πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50 %) τουλάχιστον. Ο αιτών υπάλληλος πρέπει να μην είναι ο μοναδικός που υπηρετεί στον οικείο κλάδο, εκτός αν στο οργανόγραμμα του φορέα προβλέπεται μόνο μία (1) θέση του εν λόγω κλάδου.

2. Η μετάταξη του προσωπικού της παραγράφου 1 γίνεται με μεταφορά της θέσης του και σε ειδικότητα ΔΕ Σχολικών Φυλάκων, με τον βαθμό και το μισθολογικό κλιμάκιο που κατείχε πριν από τη θέση του σε διαθεσιμότητα, σύμφωνα με το άρθρο 80 του ν. 4172/2013, συνυπολογιζομένου του χρόνου υπηρεσίας στις υγειονομικές υπηρεσίες των νοσοκομείων για τη βαθμολογική και τη μισθολογική του εξέλιξη. Οι μετατασσόμενοι διατηρούν το ίδιο ασφαλιστικό και συνταξιοδοτικό καθεστώς.

Άρθρο 88

Τροποποίηση του άρθρου 19 του ν. 4440/2016

1. Στο τέλος της παρ. 3 του άρθρου 19 του ν. 4440/2016 όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 100 του ν. 4472/2017 (Α' 74) προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Κατ' εξαίρεση, διατηρούνται σε ισχύ οι διατάξεις του άρθρου 74 του ν. 3584/2007 για τις μετατάξεις του ειδικού ένστολου προσωπικού δημοτικής αστυνομίας, καθώς και οι διατάξεις του τρίτου εδαφίου της παραγράφου 1 και των παραγράφων 11α και 11β του άρθρου 247 του ν. 3852/2010.»

2. Η παράγραφος 1 ισχύει από τις 2.12.2016.

Άρθρο 89

Αύξηση του μέγιστου επιτρεπόμενου αριθμού των συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου και μίσθωσης έργου στους Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού

Ο μέγιστος επιτρεπόμενος αριθμός των ατόμων που προσλαμβάνονται με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου ή συνάπτουν σύμβαση μίσθωσης έργου στους Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, όπως έχει καθοριστεί, σύμφωνα με την οικ. 22421 απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Οικονομικών (Β' 2242/15.6.2018), αυξάνεται κατά τετρακόσια (400) άτομα και καθορίζεται στα χίλια τριακόσια τριάντα τρία (1.333) άτομα, κατά παρέκκλιση του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 2 της από 31.12.2012 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 256), όπως κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4147/2013 (Α' 98).

Άρθρο 90

Αύξηση του ορίου υπερωριών σε περιοχές που επλήγησαν από πυρκαγιές και έντονα καιρικά φαινόμενα

Οι ώρες υπερωριακής απασχόλησης καθ' υπέρβαση του υποχρεωτικού ωραρίου του προσωπικού των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού και των νομικών προσώπων αυτών, το

οποίο απασχολήθηκε για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών και τη διαχείριση συνεπειών από τα έντονα καιρικά φαινόμενα που έπληξαν την Δυτική Αττική την 15η Νοεμβρίου 2017 και των καταστροφικών πυρκαγιών που έπληξαν περιοχές της Αττικής στις 23 και 24 Ιουλίου 2018, ορίζονται για το δεύτερο εξάμηνο του 2017 και για τα δύο εξάμηνα του 2018 μέχρι:

α. εκατόν εξήντα (160) ώρες για απογευματινή υπερωριακή εργασία,

β. εκατόν δεκαέξι (116) ώρες για υπερωριακή εργασία κατά τις Κυριακές και εξαιρέσιμες ημέρες.

Οι σχετικές αποφάσεις, οι οποίες πρόκειται να δημοσιευθούν μέχρι τις 30.6.2019, μπορεί να ισχύουν αναδρομικά από 15.11.2017.

Άρθρο 91

Επέκταση του πεδίου εφαρμογής της παρ. 5 του άρθρου 99 του ν. 4483/2017

Στο πεδίο εφαρμογής της παρ. 5 του άρθρου 99 του ν. 4483/2017, υπάγονται και υπάλληλοι που περιλαμβάνονταν στους οριστικούς πίνακες διάθεσης της υπ' αριθ. 5/2013 ανακοίνωσης του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, οι οποίοι μετατάχθηκαν, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 81 του ν. 4172/2013 και της υποπαραγράφου Ζ.2 της παρ. Ζ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 (Α' 222), σε υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών και υπηρετούσαν, κατά την έναρξη ισχύος του ν. 4483/2017, σε υπηρεσίες της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ). Αιτήσεις των υπαλλήλων του προηγούμενου εδαφίου, που υποβλήθηκαν μέσα στην προβλεπόμενη, από την παρ. 5 του άρθρου 99 του ν. 4483/2017, προθεσμία και πληρούν τις λοιπές προϋποθέσεις, γίνονται δεκτές.

Άρθρο 92

Τροποποίηση άρθρου 96 του ν. 4483/2017

1. Το πρώτο εδάφιο του άρθρου 96 του ν. 4483/2017 αντικαθίσταται ως εξής:

«Ο έλεγχος των κατ' οίκον ασθενούντων υπαλλήλων των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού ανατίθεται σε ιατρούς των οικείων Ο.Τ.Α. που υπηρετούν με οποιαδήποτε σχέση εργασίας, ειδικότητας παθολογίας ή γενικής ιατρικής και σε ιατρούς δημόσιας υγείας Ε.Σ.Υ. και ασκείται ύστερα από εντολή του αρμόδιου Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Διοικητικού.»

2. Αμοιβές που έχουν καταβληθεί, μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος, σε ιατρούς δημόσιας υγείας του Ε.Σ.Υ., για την παροχή υπηρεσιών ελέγχου κατ' οίκον ασθενούντων υπαλλήλων Ο.Τ.Α., θεωρούνται νόμιμες.

Άρθρο 93

Ερμηνεία της παρ. 4 του άρθρου 103 του ν. 4483/2017

Η αληθής έννοια της παρ. 4 του άρθρου 103 του ν. 4483/2017 είναι ότι, ο μηνιαίος βασικός μισθός των ειδικών κατηγοριών των μουσικών, όπως αυτές καταγράφονται στην παράγραφο αυτή, διαμορφώνεται βάσει των ειδικών συντελεστών, ανά κατηγορία, οι οποίοι πολλαπλασιάζονται με τους βασικούς μισθούς των υπαλλ-

λήλων, βάσει της εκπαιδευτικής βαθμίδας στην οποία ανήκουν. Για τη διαμόρφωση των λοιπών μισθολογικών κλιμακίων και την περαιτέρω εξέλιξη των μουσικών, προστίθεται στον βασικό μισθό και σε κάθε μισθολογικό κλιμάκιο, το σταθερό ποσό που θα προκύψει από τον πολλαπλασιασμό του βασικού/εισαγωγικού μισθού του προηγούμενου εδαφίου επί τους ειδικούς συντελεστές, ανά κατηγορία, που προβλέπονται στο άρθρο 14 του ν. 4354/2015 (Α' 176), όπως ισχύει.

Άρθρο 94

Τροποποίηση του άρθρου 26 του ν. 4325/2015

Στο τέλος της παρ. 8 του άρθρου 26 του ν. 4325/2015 (Α' 47), όπως η παράγραφος αυτή τροποποιήθηκε με το άρθρο 88 του ν. 4483/2017, προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Αν ο μουσικός δεν κατέχει απολυτήριο εξατάξιου γυμνασίου ή λυκείου της ημεδαπής ή ισότιμο της αλλοδαπής, προκειμένου να καταταχθεί σε θέση ΤΕ Μουσικών, απαιτείται, εκτός από το πτυχίο ή το δίπλωμα μουσικής εκπαίδευσης, και πενταετής εμπειρία στην εκτέλεση του οικείου μουσικού οργάνου, που αποδεικνύεται από βεβαίωση Αρχιμουσικού ή επικεφαλής μπάντας ή ορχήστρας.»

Άρθρο 95

Μετακίνηση προσωπικού από Ο.Τ.Α. α' βαθμού σε δημοτικές επιχειρήσεις ειδικού σκοπού ραδιοφωνίας - τηλεόρασης

Τακτικό προσωπικό κλάδου ή ειδικότητας Δημοσιογράφου ή Ηχολήπτη, που υπηρετεί σε Ο.Τ.Α. α' βαθμού, μπορεί να μετακινείται σε Δημοτικές Επιχειρήσεις Ειδικού Σκοπού Ραδιοφωνίας – Τηλεόρασης των οικείων Ο.Τ.Α., για την κάλυψη υπηρεσιακών αναγκών αυτών και για χρονικό διάστημα τριών (3) ετών. Η μετακίνηση γίνεται με απόφαση του δημάρχου, ύστερα από αίτηση του υπαλλήλου. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται ο φορέας καταβολής των αποδοχών του προσωπικού που μετακινείται. Το προσωπικό μετακινείται με την ίδια σχέση εργασίας και εξακολουθεί να διέπεται από το ίδιο υπηρεσιακό, μισθολογικό και ασφαλιστικό καθεστώς. Η μετακίνηση του πρώτου εδαφίου μπορεί, με απόφαση του δημάρχου, ύστερα από αίτηση του υπαλλήλου, να ανανεώνεται για χρονικό διάστημα τριών (3) επιπλέον ετών, εφόσον εξακολουθούν να υφίστανται οι αντίστοιχες υπηρεσιακές ανάγκες. Η απόφαση μετακίνησης υπόκειται στον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας των άρθρων 225 και 238 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκαν με τα άρθρα 116 και 131 του ν. 4555/2018, αντίστοιχα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Άρθρο 96

Τροποποίηση του άρθρου 100 του ν. 3852/2010

Στην περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010, όπως η περίπτωση αυτή αντικαταστάθηκε

με την παρ. 1 του άρθρου 179 του ν. 4555/2018, διαγράφονται οι λέξεις «ιδιωτικού ή» από τη φράση «ή και με νομικά πρόσωπα ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου ή με τους φορείς των παραγράφων 1, 2, 3, 4, και 5 του άρθρου 12 του ν. 4412/2016 (Α' 147), μεμονωμένα ή από κοινού».

Άρθρο 97

Τροποποίηση του άρθρου 13 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων

Στο άρθρο 13 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, προστίθεται παράγραφος 6 ως εξής:

«6. Καθορισμός ορίων γίνεται και σε κάθε περίπτωση σύστασης νέας κοινότητας εντός της διοικητικής περιφέρειας ενός Δήμου.»

Άρθρο 98

Ενώσεις δημοτικών επιχειρήσεων με ειδικό σκοπό τη λειτουργία ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών σταθμών

Δύο ή περισσότερες δημοτικές επιχειρήσεις ειδικού σκοπού, με αντικείμενο τη λειτουργία ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού σταθμού, μπορούν να συνιστούν ενώσεις δημοτικών ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών επιχειρήσεων, με τη μορφή αστικής εταιρείας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του άρθρου 741 του Α.Κ.. Σκοπός των ενώσεων είναι η ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των δημοτικών ραδιοτηλεοπτικών μέσων, με στόχο τη συνολική ποιοτική και λειτουργική αναβάθμιση των παρεχόμενων από αυτά υπηρεσιών προς τον πολίτη, η παροχή τεχνικής και λειτουργικής υποστήριξης προς τα μέλη τους, η θεσμική εκπροσώπηση αυτών ενώπιον διοικητικών αρχών και η γενική μέριμνα για την κατοχύρωση και προαγωγή του ρόλου της δημοτικής ραδιοφωνίας και τηλεόρασης. Οι ενώσεις του πρώτου εδαφίου συνιστώνται με αποφάσεις των οικείων Διοικητικών Συμβουλίων των συμμετεχουσών δημοτικών επιχειρήσεων και λειτουργούν, σύμφωνα με τα άρθρα 267 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και 741 του Α.Κ.. Δημοτικές επιχειρήσεις με ειδικό σκοπό τη λειτουργία ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού σταθμού μπορούν να συμμετέχουν στις ενώσεις του πρώτου εδαφίου, ακόμα και αν η συμμετοχή τους αυτή δεν περιλαμβάνεται ρητά μεταξύ των καταστατικών τους σκοπών.

Άρθρο 99

Αντικατάσταση του άρθρου 3 του ν. 1069/1980

Το άρθρο 3 του ν. 1069/1980 (Α' 191) όπως αυτό αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 348 του ν. 4512/2018 (Α' 5) και τροποποιήθηκε με τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 91 του ν. 4555/2018, αντικαθίσταται ως εξής:

«Διοικητικό Συμβούλιο της Επιχείρησης

1. Η ΔΕΥΑ που συνιστάται από ένα (1) μόνο Δήμο διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο, που αποτελείται από τον Δήμαρχο ή τον οριζόμενο από αυτόν σύμβουλο ως Πρόεδρο, έναν (1) ακόμη αιρετό εκπρόσωπο που ορίζεται με απόφαση του Δημάρχου και πέντε (5) έως εννέα (9) ακόμη αιρετούς εκπροσώπους του Δήμου, που ορίζονται με απόφαση του οικείου Δημοτικού Συμβουλίου. Εκτός

από τους αιρετούς εκπροσώπους του Δήμου, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, ως μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ορίζονται ακόμη, ένα (1) μέλος ως εκπρόσωπος των εργαζομένων στην επιχείρηση, που υποδεικνύεται από την πλέον αντιπροσωπευτική συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων στην επιχείρηση ή εφόσον ελλείπει τέτοια, από το σύνολο των εργαζομένων στην επιχείρηση, τους οποίους ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου συγκαλεί σε γενική συνέλευση για το σκοπό αυτόν και ένα (1) μέλος ως εκπρόσωπος περιβαλλοντικού ή κοινωνικού φορέα της περιοχής, κάτοχος πτυχίου Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ισότιμου τίτλου της αλλοδαπής, με αποδεδειγμένη εμπειρία ή γνώσεις συναφείς με το αντικείμενο της επιχείρησης. Ο καθορισμός του περιβαλλοντικού ή κοινωνικού φορέα του προηγούμενου εδαφίου και η διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων στο πρόσωπο του προτεινόμενου από αυτόν μέλους, γίνεται με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου. Τα ανεξάρτητα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, εφόσον ο συνολικός αριθμός των μελών που προβλέπονται από τον οικείο Οργανισμό υπερβαίνει τον αριθμό των μελών που ορίζονται, σύμφωνα με τα προηγούμενα εδάφια, είναι δημότες ή μόνιμοι κάτοικοι του οικείου δήμου, με αποδεδειγμένη εμπειρία ή γνώσεις συναφείς με το αντικείμενο της επιχείρησης και ορίζονται με απόφαση του οικείου Δημοτικού Συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με πλειοψηφία των 2/3 του αριθμού των μελών του.

2. Σε περίπτωση συμμετοχής στην επιχείρηση περισσότερων του ενός Δήμων, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου προσαυξάνονται ανάλογα, με την υπόδειξη, σύμφωνα με την παράγραφο 1, τριών (3) αιρετών εκπροσώπων από κάθε Δημοτικό Συμβούλιο και, σε περίπτωση, που προκύπτει άρτιος συνολικός αριθμός μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, το Δημοτικό Συμβούλιο του δήμου της έδρας της επιχείρησης υποδεικνύει έναν (1) επιπλέον αιρετό εκπρόσωπο. Στην περίπτωση διαδημοτικών επιχειρήσεων, ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου είναι ο Δήμαρχος της έδρας της επιχείρησης ή ο οριζόμενος από αυτόν σύμβουλος. Ο περιβαλλοντικός ή κοινωνικός φορέας που υποδεικνύει εκπρόσωπό του και τα ανεξάρτητα μέλη που επιλέγονται με τη διαδικασία της παραγράφου 1 ορίζονται από το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου της έδρας της επιχείρησης, με πλειοψηφία των 2/3 του αριθμού των μελών του. Ο αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου είναι ο Δήμαρχος του μεγαλύτερου σε πληθυσμό Δήμου που συμμετέχει στην επιχείρηση, πλην του Δήμου της έδρας της επιχείρησης, ή ο οριζόμενος από αυτόν σύμβουλος.

3. Η θητεία του Διοικητικού Συμβουλίου ακολουθεί τη θητεία του Δημοτικού Συμβουλίου και, σε κάθε περίπτωση, λήγει το αργότερο τρεις (3) μήνες μετά τη συγκρότηση του Δημοτικού Συμβουλίου.

4. Τα αιρετά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου είναι δυνατόν να αντικαθίστανται κατά τη διάρκεια της θητείας τους, με αιτιολογημένη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου που τα όρισε, η οποία λαμβάνεται με απόλυτη πλειοψηφία του αριθμού των μελών του. Για την αντικατάσταση του εκπροσώπου των εργαζομένων και

του περιβαλλοντικού ή κοινωνικού φορέα της περιοχής, απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του οργάνου που τους υπέδειξε. Η αντικατάσταση των ανεξάρτητων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, δημοτών ή μόνιμων κατοίκων του οικείου δήμου, γίνεται ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με πλειοψηφία των 2/3 του αριθμού των μελών του.

5. Στο Διοικητικό Συμβούλιο της επιχείρησης μετέχει, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ως εισηγητής θεμάτων προς συζήτηση, ο Γενικός Διευθυντής της επιχείρησης.

6. Καθήκοντα γραμματέα του Διοικητικού Συμβουλίου ασκεί υπάλληλος της επιχείρησης, που ορίζεται από τον πρόεδρό του.

7. Για τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου που είναι αιρετοί εκπρόσωποι Δημοτικών Συμβουλίων, ισχύουν οι διατάξεις του Δημοτικού Κώδικα περί μη εκλογιμότητας και ασυμβιβάστων.

8. Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου δεν μπορεί να είναι συγγενείς μεταξύ τους εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι και τρίτου βαθμού, καθώς και οι με οποιαδήποτε μορφή εργολάβοι ή προμηθευτές της επιχείρησης ή μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή υπάλληλοι ομοειδούς επιχείρησης.

9. Στον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου, αν δεν είναι Δήμαρχος, μπορεί να καταβάλλεται, για τις παρεχόμενες στην επιχείρηση υπηρεσίες του, αποζημίωση που καθορίζεται με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ύστερα από πρόταση του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχείρησης. Η αποζημίωση αυτή δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%), του ποσού της αντιμισθίας του Δημάρχου, σύμφωνα με το άρθρο 92 του ν. 3852/2010. Σε περίπτωση απουσίας του Προέδρου, λόγω ασθένειας ή άδειας, μεγαλύτερης του ενός (1) μήνα, η αποζημίωση αυτή καταβάλλεται εξ ημισείας σε αυτόν και στον αναπληρωτή του.

10. Η αποζημίωση του Προέδρου, των μελών και του γραμματέα του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχείρησης για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις, καθορίζεται με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ύστερα από πρόταση του Διοικητικού Συμβουλίου και δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των πενήντα (50) ευρώ ανά συνεδρίαση. Με όμοια απόφαση, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου, μπορεί να ορίζεται ότι ένα από τα μέλη του παρέχει πλήρη απασχόληση με αμοιβή στην επιχείρηση και να καθορίζονται οι αρμοδιότητες και το ύψος της αμοιβής, το οποίο πρέπει να είναι ανάλογο των τυπικών του προσόντων και δεν μπορεί να υπερβαίνει το ύψος της αποζημίωσης του προέδρου της επιχείρησης.»

Άρθρο 100

Αντικατάσταση του άρθρου 6 του ν. 1069/1980

1. Το άρθρο 6 του ν. 1069/1980 (Α' 191), όπως αυτό αντικαταστάθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 348 του ν. 4512/2018, αντικαθίσταται ως εξής:

«Γενικός Διευθυντής της Επιχείρησης

1. Των υπηρεσιών της επιχείρησης προϊστάται Γενικός Διευθυντής.

2. Ο Γενικός Διευθυντής πρέπει να:

α) Είναι κάτοχος πτυχίου ανώτατης σχολής της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, σε γνωστικό αντικείμενο συναφές με το αντικείμενο της επιχείρησης ή στα γνωστικά αντικείμενα της διοίκησης επιχειρήσεων ή των οικονομικών επιστημών.

β) Έχει προϋπηρεσία τουλάχιστον πέντε (5) ετών σε θέση ευθύνης στο δημόσιο, ευρύτερο δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα.

γ) Κατέχει άριστα τουλάχιστον μία ξένη γλώσσα.

Τα πρόσθετα προσόντα, καθώς και η διαδικασία πρόσληψης και αναπλήρωσης του Γενικού Διευθυντή, κατά το μέρος που δεν ρυθμίζεται αυτή διαφορετικά από διατάξεις νόμου, καθορίζονται από τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας της Επιχείρησης, σύμφωνα με το άρθρο 7.

3. Ο Γενικός Διευθυντής ελέγχει την καθημερινή εργασία της επιχείρησης, ασκεί εποπτεία στη διεξαγωγή των εργασιών κάθε υπηρεσίας ασκώντας τη διοίκηση του προσωπικού της, είναι υπεύθυνος για την εκτέλεση των αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου και των επιτροπών της παραγράφου 3 του άρθρου 5 και μεριμνά για:

α) την εκτέλεση του σκοπού για τον οποίο ιδρύθηκε η επιχείρηση,

β) την εκπόνηση και την υποβολή στο Διοικητικό Συμβούλιο της επιχείρησης του πενταετούς επιχειρησιακού προγράμματος δράσης, που προβλέπεται στην περίπτωση γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 5,

γ) την εκπόνηση και την υποβολή στο Διοικητικό Συμβούλιο του ετήσιου προγράμματος έργων, που προβλέπεται στην περίπτωση δ' της παραγράφου 2 του άρθρου 5,

δ) τη σύνταξη, δύο (2) τουλάχιστον μήνες πριν από την έναρξη κάθε οικονομικού έτους, του προϋπολογισμού εσόδων και εξόδων της επιχείρησης,

ε) την εκπόνηση και την υποβολή στο Διοικητικό Συμβούλιο της επιχείρησης της μελέτης κόστους - οφέλους, που προβλέπεται στην περίπτωση ε' της παραγράφου 2 του άρθρου 5,

στ) την κατάρτιση και την υποβολή στο Διοικητικό Συμβούλιο της επιχείρησης του ετήσιου προγράμματος επενδύσεων για το επόμενο οικονομικό έτος, υποδεικνύοντας τις εγκεκριμένες ή προτεινόμενες πηγές χρηματοδότησής του,

ζ) την κατάρτιση και υποβολή στο Διοικητικό Συμβούλιο της επιχείρησης των αναγκαίων αναμορφώσεων και τροποποιήσεων στο πρόγραμμα κατασκευής έργων και στον ετήσιο προϋπολογισμό εσόδων και εξόδων της επιχείρησης,

η) τη σύνταξη του ετήσιου απολογισμού της επιχείρησης, μέσα σε τρεις (3) μήνες από την υποβολή των φορολογικών δηλώσεων και των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης.

4. Ο Γενικός Διευθυντής συμμετέχει στις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, χωρίς δικαίωμα ψήφου και εισηγείται προς το Διοικητικό Συμβούλιο για:

α) την ανάθεση μελετών, εκτέλεση έργων και προμηθειών, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις,

β) κάθε εκποίηση ή εκμίσθωση ακινήτων ή κινητών πραγμάτων που ανήκουν στην επιχείρηση,

γ) την άσκηση ένδικων βοηθημάτων ή μέσων, την παραιτήση από αυτά και κάθε δικαστικό ή εξωδικαστικό συμβιβασμό,

δ) τη σύναψη δανείων,

ε) τη συμμετοχή φυσικών ή νομικών προσώπων ή Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας στη δαπάνη κατασκευής έργων τα οποία επιθυμούν να κατασκευάσει η επιχείρηση κατά προτεραιότητα, καθώς και για τους όρους αυτής της συμμετοχής.

5. Ο Γενικός Διευθυντής αποφασίζει για:

α) την εκτέλεση προμηθειών και την ανάληψη υποχρεώσεων, εφόσον η συνολική δαπάνη δεν υπερβαίνει το ποσό των έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ. Το χρηματικό αυτό όριο μπορεί να αυξομειώνεται, με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχείρησης,

β) την τοποθέτηση του προσωπικού στις προβλεπόμενες από τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας θέσεις, καθώς και για τη χορήγηση αδειών σε αυτό.

6. Ο Γενικός Διευθυντής ασκεί τις λοιπές αρμοδιότητες που παρέχονται σε αυτόν από τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας.

7. Αν δεν έχει διοριστεί Γενικός Διευθυντής ή αν αυτός κωλύεται, τα καθήκοντά του ασκεί, με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχείρησης, ο ανώτερος σε βαθμό και, επί ισόβαθμων, ο αρχαιότερος υπάλληλος.».

2. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 δεν θίγουν συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας αορίστου ή ορισμένου χρόνου οι οποίες βρίσκονται σε ισχύ κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος. Διαδικασίες πρόσληψης Γενικών Διευθυντών Δ.Ε.Υ.Α. για τις οποίες, κατά την έναρξη ισχύος του άρθρου 348 του ν. 4512/2018 (Α' 5), είχε εκδοθεί έγκριση της Επιτροπής του άρθρου 2 της Π.Υ.Σ. 33/2006, εξετάζονται κανονικά, σύμφωνα με την παράγραφο 1.

Άρθρο 101

Διατάξεις για τη μεταφορά μαθητών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δημόσιων σχολείων

1. Προκειμένου να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη μεταφορά όλων των μαθητών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δημοσίων σχολείων και μόνο για το σχολικό έτος 2018-2019 ισχύουν τα εξής:

α) Τα Ειδικά Μαθητικά Δελτία (ΕΜΔ) που έχουν διανεμηθεί πριν τις 26.9.2018, ισχύουν κανονικά.

β) Οι δικαιούχοι μεταφοράς για την εφαρμογή του αντικειμένου της κολύμβησης δύνανται να μεταφέρονται και με ΕΜΔ.

γ) Η μεταφορά μαθητών των καλλιτεχνικών σχολείων και των σχολείων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, από το τόπο διαμονής τους ή από συγκεκριμένο τόπο συγκέντρωσής τους, στο σχολείο που φοιτούν και αντίστροφα, πραγματοποιείται χωρίς τους χιλιομετρικούς περιορισμούς της παρ. 1 του άρθρου 1 της κοινή υπουργική απόφαση 50025/2018 (Β' 4217).

2. Στο άρθρο 63 του ν. 4415/2016 (Α' 159) επέρχονται από 31.12.2018 οι εξής τροποποιήσεις:

α) Στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1, η φράση «μέχρι 31.12.2018» αντικαθίσταται από τη φράση «μέχρι 30.6.2019».

β) Στην περίπτωση γ' της παραγράφου 2, η φράση «που ήταν σε ισχύ στις 30.6.2018 έως τις 31.12.2018» αντικαθίσταται από τη φράση «που ήταν σε ισχύ στις 31.12.2018 έως τις 30.6.2019».

3. Η διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου δεκάτου εβδόμου του ν. 4286/2014 (Α' 194), όπως ισχύει, εφαρμόζεται και για τα σχολικά έτη 2019-2020, 2020-2021 και 2021 -2022.

Άρθρο 102

Παράταση της προθεσμίας προσκόμισης του πιστοποιητικού πυρασφάλειας, της οικοδομικής άδειας και της απόφασης παραχώρησης της παρ. 1 του άρθρου 6 του π.δ. 99/2017

1. Η προθεσμία της παρ. 1 του άρθρου 6 του π.δ. 99/2017 (Α' 141) ως προς το πιστοποιητικό πυρασφάλειας της περίπτωσης α' της ανωτέρω διάταξης, παρατείνεται, από τη λήξη της, έως τις 31.7.2019 για τις εξής περιπτώσεις:

α) για τα κτίρια παιδικών, βρεφικών και βρεφονηπιακών σταθμών με ημερομηνία αίτησης έκδοσης οικοδομικής άδειας μετά τις 17.2.1989, καθώς και για τα κτίρια, τα οποία διαθέτουν οποιοδήποτε νομιμοποιητικό έγγραφο ανέγερσης μετά την ανωτέρω ημερομηνία και για τα οποία απαιτείται αλλαγή της χρήσης τους μερικά ή ολικά, προκειμένου να ενταχθούν στην κατηγορία «Ε' – Υγεία και Κοινωνική Πρόνοια» του άρθρου 4 του Κεφαλαίου Α' και του άρθρου 5 του Κεφαλαίου Β' του π.δ. 41/2018 (Α' 80) ή και προσθήκη δόμησης λειτουργικά εξαρτημένη, σύμφωνα με την παράγραφο 2.1.γ του άρθρου 2 του Κεφαλαίου Α' και στον πίνακα 1 του π.δ. 41/2018,

β) για τα κτίρια παιδικών, βρεφικών και βρεφονηπιακών σταθμών με ημερομηνία αίτησης για έκδοση οικοδομικής άδειας πριν τις 17.2.1989, καθώς και για τα κτίρια, τα οποία διαθέτουν οποιοδήποτε νομιμοποιητικό έγγραφο ανέγερσης πριν από την ανωτέρω ημερομηνία και για τα οποία απαιτείται αλλαγή της χρήσης τους συνολικά, προκειμένου να ενταχθούν στην κατηγορία «Ε' –Υγεία και Κοινωνική Πρόνοια» του άρθρου 4 του Κεφαλαίου Α' και του άρθρου 5 του Κεφαλαίου Β' του π.δ. 41/2018 ή και προσθήκη δόμησης λειτουργικά εξαρτημένη, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 2.1.δ του άρθρου 2 του Κεφαλαίου Α' και στον πίνακα 1 του π.δ. 41/2018.

2. Η προθεσμία της παρ. 1 του άρθρου 6 του π.δ. 99/2017, ως προς τα δικαιολογητικά της περίπτωσης β' και ως προς την απόφαση παραχώρησης των χώρων ή το παραχωρητήριο της περίπτωσης γ', παρατείνεται, από τη λήξη της έως τις 31.7.2019.

3. Σε περίπτωση μη προσκόμισης του πιστοποιητικού πυρασφάλειας, της οικοδομικής άδειας ή άλλου πιστοποιητικού ή βεβαίωσης νομιμοποίησης του κτιρίου ή της απόφασης παραχώρησης ή παραχωρητηρίου μέσα στην αποκλειστική προθεσμία των παραγράφων 1 και 2, η άδεια που εκδόθηκε, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 6 του π.δ. 99/2017, ανακαλείται.

Άρθρο 103

Ρυθμίσεις για μη ηλεκτροδοτούμενα ακίνητα

1. Η παρ. 2 του άρθρου 222 του ν. 4555/2018 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Οφειλές από τέλη καθαριότητας και φωτισμού για ακίνητο, του οποίου η ηλεκτροδότηση έχει διακοπεί, σύμφωνα με βεβαίωση του αρμόδιου διαχειριστή δικτύου και το οποίο, σύμφωνα με υπεύθυνη δήλωση του ιδιοκτήτη ή του νομίμου εκπροσώπου αυτού, δεν χρησιμοποιούταν κατά το διάστημα αναφοράς, διαγράφονται ή παραλείπεται η βεβαίωσή τους. Η υπεύθυνη δήλωση του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να υποβληθεί μέχρι τις 31.12.2019. Ποσά που έχουν καταβληθεί δεν αναζητούνται.»

2. Οφειλές από τέλη καθαριότητας και φωτισμού, τα οποία έχουν επιβληθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος, επειδή δεν έχει υποβληθεί από τον ιδιοκτήτη του ακινήτου δήλωση ότι, δεν γινόταν χρήση αυτού και αφορούν διάστημα κατά το οποίο το ακίνητο δεν είχε ποτέ ηλεκτροδοτηθεί, διαγράφονται ή παραλείπεται η βεβαίωσή τους, εφόσον δεν στοιχειοθετείται από την αρμόδια υπηρεσία του Δήμου η, κατά το ανωτέρω διάστημα, χρησιμοποίησή του. Ποσά που έχουν καταβληθεί δεν αναζητούνται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ

Άρθρο 104

Αναδιάρθρωση Διεύθυνσης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης Υπουργείου Εσωτερικών

1. Οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 8 του π.δ. 141/2017 (Α' 180) αντικαθίστανται ως εξής:

«2. Η Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης συγχροτείται από τα ακόλουθα Τμήματα:

α. Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Πληροφοριακών Συστημάτων.

β. Πληροφοριακών Συστημάτων Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και Ο.Τ.Α..

γ. Διαχείρισης Δεδομένων και Διαλειτουργικότητας.

δ. Τεχνολογικού Εξοπλισμού και Δικτύων.

ε. Υποστήριξης Χρηστών και Πληροφοριακών Συστημάτων.

στ. Κυβερνοασφάλειας.

3. Οι αρμοδιότητες των Τμημάτων που υπάγονται στη Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης κατανέμονται ως ακολούθως:

α. Το Τμήμα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Πληροφοριακών Συστημάτων είναι αρμόδιο για:

αα. την ανάπτυξη ή τον προγραμματισμό προμήθειας και εγκατάστασης σε παραγωγική λειτουργία νέων συστημάτων πληροφορικής για τον εκσυγχρονισμό και την απλούστευση των διαδικασιών, καθώς και για τη βελτίωση της απόδοσης της εσωτερικής λειτουργίας της κεντρικής υπηρεσίας του Υπουργείου, των Περιφερειακών Διευθύνσεων Ιθαγένειας και των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας Ο.Τ.Α. (ΑΥΕ Ο.Τ.Α.),

ββ. την ανάλυση, τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη εφαρμογών λογισμικού και πληροφοριακών συστημάτων εθνικής εμβέλειας αρμοδιότητας του Υπουργείου Εσωτερικών, καθώς και της Διαδικτυακής Πύλης του Υπουργείου και των περιφερειακών οργανικών μονάδων και των αυτοτελών υπηρεσιών αυτού,

γγ. την κατάρτιση και υποβολή τεχνικών δελτίων συγχρηματοδοτούμενων έργων πληροφορικής, που αφορούν στην υποστήριξη της εσωτερικής λειτουργίας του Υπουργείου και των περιφερειακών οργανικών μονάδων και αυτοτελών υπηρεσιών αυτού ή στην εγκατάσταση και λειτουργία πληροφοριακών συστημάτων εθνικής εμβέλειας αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, σε συνεργασία με τις αρμόδιες διευθύνσεις του Υπουργείου,

δδ. τη σύνταξη τεχνικών προδιαγραφών και πάσης φύσεως όρων ανάθεσης και εκτέλεσης έργων πληροφορικής που αφορούν στην υποστήριξη της εσωτερικής λειτουργίας του Υπουργείου και των περιφερειακών οργανικών μονάδων και αυτοτελών υπηρεσιών αυτού ή στην εγκατάσταση και λειτουργία πληροφοριακών συστημάτων εθνικής εμβέλειας, καθώς και την παρακολούθηση της ορθής εκτέλεσης αυτών,

εε. τη σύνταξη ειδικών τεχνικών μελετών και μελετών σκοπιμότητας οριζόντιων έργων πληροφορικής,

στοστ. τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη ολοκληρωμένων ηλεκτρονικών υπηρεσιών προς τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και άλλους δημόσιους φορείς, καθώς και κατάλληλων συστημάτων εγγραφής σε αυτές, ταυτοποίησης και βεβαίωσης της αυθεντικότητας του χρήστη, σύμφωνα με τις απαιτήσεις και τις εκάστοτε ισχύουσες γενικές τεχνικές προδιαγραφές,

ζζ. την εισήγηση για την εκχώρηση δικαιώματος ψηφιακής υπογραφής σε άλλες μονάδες του Υπουργείου και

ηη. την παραγωγή, σε συνεργασία με τις αρμόδιες Διευθύνσεις του Υπουργείου και τη δημοσίευση στη διαδικτυακή πύλη του Υπουργείου ηλεκτρονικών χαρτών και γεωχωρικών δεδομένων, που αφορούν στους τομείς ευθύνης του Υπουργείου.

β. Το Τμήμα Πληροφοριακών Συστημάτων Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και Ο.Τ.Α. είναι αρμόδιο για:

αα. τον συντονισμό και την εποπτεία της ορθής χρήσης και αξιοποίησης των ολοκληρωμένων πληροφοριακών συστημάτων των κρατικών Περιφερειών του ν. 2503/1997 και των πρώην Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, που έχουν μεταφερθεί στην αρμοδιότητα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού, καθώς και των ενοποιημένων πληροφοριακών συστημάτων των νέων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού, που προέκυψαν από τις συνενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων, σύμφωνα με τον ν. 3852/2010 (Α' 87),

ββ. τη σύνταξη και κοινοποίηση πρότυπων διακηρύξεων για ανάθεση και εκτέλεση έργων πληροφορικής από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς και τεχνικών και διοικητικών οδηγιών για την ορθή παρακολούθηση και παραλαβή τους,

γγ. την ανάλυση και αξιολόγηση της λειτουργίας και της απόδοσης των πληροφοριακών συστημάτων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και την εισήγηση μέτρων για την απλούστευση και τον ανασχεδιασμό διοικητικών διαδικασιών σε συνεργασία με τις καθ' ύλην συναρμόδιες υπηρεσίες της Κεντρικής Διοίκησης,

δδ. την αναλυτική καταγραφή του είδους της πληροφορίας που τηρείται τοπικά στα πληροφορικά συστήματα των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με σκοπό την αποφυγή πλεονασμών, επικαλύψεων και ασυνέπειας των πληροφοριακών δεδομένων σε επίπεδο επικράτειας,

εε. τη δημιουργία μητρώου παρεχόμενων ηλεκτρονικών υπηρεσιών από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς και τον σχεδιασμό μέτρων ολοκλήρωσης αυτών σε επίπεδο επικράτειας,

στοστ. τον εντοπισμό βέλτιστων πρακτικών παροχής ολοκληρωμένων ηλεκτρονικών υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με σκοπό την επιβράβευση και τη διάχυσή τους στους υπόλοιπους φορείς με ανάλογες ανάγκες,

ζζ. την ανάπτυξη, τη λειτουργία και την επέκταση των Πληροφοριακών Συστημάτων που αφορούν στην υποστήριξη της λειτουργίας των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των νομικών προσώπων αυτών και

ηη. την προώθηση και υποστήριξη συστημάτων που αφορούν στον περιορισμό της γραφειοκρατίας, όπως τα συστήματα ψηφιακής υπογραφής, ηλεκτρονικής διαχείρισης εγγράφων και συστημάτων παροχής ηλεκτρονικών υπηρεσιών στον πολίτη, από τους φορείς της αποκεντρωμένης Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

γ. Το Τμήμα Διαχείρισης Δεδομένων και Διαλειτουργικότητας είναι αρμόδιο για:

αα. την κατάρτιση, την εξειδίκευση και την εποπτεία της εφαρμογής γενικών τεχνικών και λειτουργικών προτύπων διαλειτουργικότητας, πληροφοριακών συστημάτων του Υπουργείου και των περιφερειακών οργανικών μονάδων και αυτοτελών υπηρεσιών αυτού με πληροφοριακά συστήματα άλλων φορέων του δημόσιου τομέα, καθώς και προτύπων για την εκκαθάριση, διασταύρωση και ταυτοποίηση εθνικών ψηφιακών μητρώων και λοιπών αρχείων ψηφιακών δεδομένων που υποστηρίζονται κεντρικά ή εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Υπουργείου,

ββ. τη λειτουργία και την υποστήριξη των βάσεων δεδομένων των εκλογικών καταλόγων, του Εθνικού Δημοτολογίου, του Εθνικού Ληξιαρχείου, Μητρώου πολιτών, του Μητρώου ιθαγένειας και των λοιπών Εθνικών Μητρώων και πληροφοριακών συστημάτων, που υποστηρίζονται κεντρικά ή εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Υπουργείου και των περιφερειακών οργανικών μονάδων και αυτοτελών υπηρεσιών αυτού,

γγ. την εισήγηση νομοθετικών ρυθμίσεων και διοικητικών μέτρων για τη διασφάλιση της υποχρεωτικής τήρησης των ως άνω τεχνικών και λειτουργικών προδιαγραφών και προτύπων από τους υπόχρεους φορείς,

δδ. την ακριβή και λεπτομερή καταγραφή των πληροφοριακών δεδομένων που τηρούνται αρμοδίως από τις υπηρεσίες του Υπουργείου, με σκοπό την αποφυγή και εξάλειψη πλεονασμών και επικαλύψεων, τη διασφάλιση της ακρίβειας και της αξιοπιστίας αυτών και την ολοκλήρωσή τους σε επίπεδο φορέα,

εε. την παραγωγή στατιστικών στοιχείων και τη στατιστική ανάλυση των δεδομένων των πληροφοριακών συστημάτων εθνικής εμβέλειας αρμοδιότητας του Υπουργείου,

στστ. τον σχεδιασμό στατιστικών προτύπων και δεικτών μέτρησης και αξιολόγησης των δημόσιων πολιτικών του Υπουργείου, σε συνεργασία με τις καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες,

ζζ. τη μέριμνα για την εφαρμογή του 2016/679 Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων (ΓΚΠΔ -GDPR), κατά το σκέλος που αφορά τον χειρισμό των βάσεων δεδομένων του Υπουργείου και την προστασία των προσωπικών δεδομένων που τυγχάνουν επεξεργασίας μέσω αυτών, καθώς και τη συνεργασία με την εποπτική αρχή για όλα τα ζητήματα που σχετίζονται με την κατά τα ανωτέρω επεξεργασία προσωπικών δεδομένων από το Υπουργείο και

ηη. την προώθηση της κανονικοποίησης των δεδομένων (data normalization) που αφορούν τα στοιχεία ταυτοποίησης των πολιτών, σε όλα τα μητρώα του δημοσίου μέσω της διαλειτουργικότητάς τους με το πληροφοριακό σύστημα «Μητρώο Πολιτών».

δ. Το Τμήμα Τεχνολογικού Εξοπλισμού και Δικτύων είναι αρμόδιο για:

αα. τη μέριμνα για την απρόσκοπτη λειτουργία, την πλήρη εκμετάλλευση και τη συντήρηση του εξοπλισμού πληροφορικής, επικοινωνιών και δικτυακών υποδομών του Υπουργείου και των περιφερειακών οργανικών μονάδων και αυτοτελών υπηρεσιών αυτού.

ββ. την κατάρτιση ετήσιου προγραμματισμού προμηθειών εξοπλισμού πληροφορικής, επικοινωνιών και δικτυακών υποδομών, αναγκαίου για την εύρυθμη, ασφαλή και αποδοτική λειτουργία των υπηρεσιών του Υπουργείου και των περιφερειακών οργανικών μονάδων και αυτοτελών υπηρεσιών αυτού, καθώς και των ολοκληρωμένων πληροφοριακών συστημάτων εθνικής εμβέλειας του Υπουργείου.

γγ. τη σύνταξη των τεχνικών προδιαγραφών εξοπλισμού πληροφορικής και δικτύων επικοινωνίας δεδομένων που προμηθεύεται το Υπουργείο και οι περιφερειακές οργανικές μονάδες και αυτοτελείς υπηρεσίες αυτού, τη σύνταξη των λοιπών τεχνικών όρων ανάθεσης των προμηθειών αυτών, την τεχνική αξιολόγηση των προσφορών, την παραλαβή και την καλή εκτέλεση των τεχνικής φύσης συμβατικών όρων προμήθειας, καθώς και την υποστήριξη του εξοπλισμού αυτού και

δδ. τη διαχείριση του ενδοδικτύου του Υπουργείου και των περιφερειακών οργανικών μονάδων και αυτοτελών υπηρεσιών αυτού, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων διαχείρισης τηλεφωνικής επικοινωνίας, των λογαριασμών χρηστών αυτού, των διευθύνσεων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

ε. Το Τμήμα Υποστήριξης χρηστών και Πληροφοριακών Συστημάτων είναι αρμόδιο για:

αα. την κεντρική υποστήριξη των χρηστών και τον συντονισμό και την εποπτεία της ορθής χρήσης και αξιοποίησης των ολοκληρωμένων πληροφοριακών συστημάτων του Υπουργείου και των περιφερειακών οργανικών μονάδων και αυτοτελών υπηρεσιών αυτού,

ββ. την υποστήριξη των χρηστών των πληροφοριακών συστημάτων των εκλογικών καταλόγων, του, Μητρώου πολιτών, του Μητρώου ιθαγένειας και των λοιπών Εθνικών Μητρώων, που υποστηρίζονται κεντρικά και εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Υπουργείου και των περιφερειακών οργανικών μονάδων και αυτοτελών υπηρεσιών αυτού,

γγ. τη διαχείριση του περιεχομένου των ιστοσελίδων της διαδικτυακής πύλης του Υπουργείου και των περιφερειακών οργανικών μονάδων και αυτοτελών υπηρεσιών αυτού και των δεδομένων που αποστέλλονται από τις καθ' ύλην αρμόδιες οργανικές μονάδες του Υπουργείου προς ανάρτηση στο διαδίκτυο και

δδ. την παροχή ενημέρωσης και εκπαίδευσης στους χρήστες των υπολογιστών του Υπουργείου και των περιφερειακών οργανικών μονάδων και αυτοτελών υπηρεσιών αυτού σε θέματα εφαρμογών, νέων τεχνολογιών, πληροφορικής, και αυτοματισμού γραφείου.

στ. Το Τμήμα Κυβερνοασφάλειας είναι αρμόδιο για:

αα. την κατάρτιση της Στρατηγικής Κυβερνοασφάλειας του Υπουργείου Εσωτερικών, των περιφερειακών οργανικών μονάδων και αυτοτελών υπηρεσιών αυτού και των εποπτευόμενων φορέων του, στην οποία καθορίζονται οι στρατηγικοί στόχοι, οι προτεραιότητες και τα κατάλληλα μέτρα πολιτικής και κανονιστικής ρύθμισης με σκοπό την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου ασφάλειας συστημάτων ΤΠΕ στο Υπουργείο, στις περιφερειακές οργανικές μονάδες και αυτοτελείς Υπηρεσίες αυτού και στους εποπτευόμενους φορείς του,

ββ. τη διατύπωση της πολιτικής ασφάλειας συστημάτων ΤΠΕ για το Υπουργείο Εσωτερικών, τις Περιφερειακές οργανικές μονάδες και Αυτοτελείς Υπηρεσίες αυτού και τους εποπτευόμενους φορείς του και την προώθηση της εφαρμογής της,

γγ. τον ορισμό των απαιτήσεων και των κανόνων ασφάλειας, που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος κάθε έργου ΤΠΕ του Υπουργείου, των Περιφερειακών οργανικών μονάδων και Αυτοτελών Υπηρεσιών αυτού και των εποπτευόμενων φορέων του (security by default) και ενσωματώνονται σε αυτά από τη φάση της σχεδίασης (security by design), ως απαραίτητη προϋπόθεση των αρχών του ενιαίου σχεδιασμού,

δδ. τη συνεργασία με τις αρμόδιες Ανεξάρτητες και Ρυθμιστικές Αρχές στο αντικείμενο της Ασφάλειας,

εε. την προώθηση δράσεων εκπαίδευσης και ενημέρωσης του προσωπικού που διαχειρίζεται και υποστηρίζει κρίσιμα συστήματα και υποδομές του Υπουργείου, των περιφερειακών οργανικών μονάδων και αυτοτελών υπηρεσιών αυτού και των εποπτευόμενων φορέων του,

στστ. την εποπτεία και τον έλεγχο της εφαρμογής πολιτικών και κανόνων ασφάλειας συστημάτων ΤΠΕ στο

Υπουργείο, στις περιφερειακές οργανικές μονάδες και αυτοτελείς υπηρεσίες αυτού και στους εποπτευόμενους φορείς του,

ζζ. τη διενέργεια τακτικών προληπτικών ελέγχων σε όλα τα συστήματα του Υπουργείου, των περιφερειακών οργανικών μονάδων και αυτοτελών υπηρεσιών αυτού και των εποπτευόμενων φορέων του, τη σύνταξη σχετικών αναφορών, όπου υποδεικνύονται οι απαιτούμενες διορθωτικές επεμβάσεις και τον έλεγχο της εφαρμογής τους και

ηη. τον συντονισμό και την υποστήριξη του Δικτύου Διαχείρισης Περιστατικών Ασφαλείας που λειτουργεί στο πλαίσιο του Εθνικού Εκλογικού Δικτύου.».

2. α. Για τις ανάγκες λειτουργίας της Διεύθυνσης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, συνιστώνται στο Υπουργείο Εσωτερικών (Τομέας Εσωτερικών) οι εξής επιπλέον οργανικές θέσεις μόνιμου προσωπικού:

τέσσερις (4) θέσεις του κλάδου / ειδικότητας ΠΕ Πληροφορικής,

τρεις (3) θέσεις του κλάδου / ειδικότητας ΤΕ Πληροφορικής,

μία (1) θέση του κλάδου / ειδικότητας ΔΕ Προσωπικού Η/Υ.

β. Η κάλυψη των οργανικών θέσεων της περίπτωσης α' γίνεται και με απόσπαση ή μετάταξη, κατ' εξαίρεση κάθε άλλης διάταξης, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, η οποία είναι υποχρεωτική για τους φορείς προέλευσης. Στους αποσπώμενους ή μετατασσόμενους καταβάλλονται οι αποδοχές, συμπεριλαμβανομένης της προσωπικής διαφοράς, της θέσης προέλευσής τους.

3. Για την ομαλή μετάβαση του Υπουργείου Εσωτερικών, των Περιφερειακών οργανικών μονάδων και Αυτοτελών Υπηρεσιών αυτού, των εποπτευόμενων φορέων του, καθώς και των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων ή των Ο.Τ.Α. στη χρήση νέων μεγάλης κλίμακας πληροφοριακών συστημάτων, σχετικές με τα συγκεκριμένα πληροφοριακά συστήματα αρμοδιότητες των οργανικών μονάδων της παραγράφου 1 του παρόντος μπορούν με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών να ανατίθενται παράλληλα ή αποκλειστικά και για ορισμένο χρονικό διάστημα σε ad hoc ομάδες διοίκησης έργου που συγκροτούνται από υπαλλήλους της Διεύθυνσης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης για τον σκοπό αυτό.

Άρθρο 105 Εθνικό Εκλογικό Δίκτυο

Στο Υπουργείο Εσωτερικών, συνιστάται Εθνικό Εκλογικό Δίκτυο, ως ενιαίο κέντρο συντονισμού για θέματα που σχετίζονται με τη χρήση του διαδικτύου και των λοιπών ΤΠΕ στις εθνικές εκλογικές διαδικασίες και τις υποδομές και πληροφοριακά συστήματα των φορέων που είναι αρμόδιοι για τη διεξαγωγή τους.

Το Εθνικό Εκλογικό Δίκτυο, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου πριν από τη διενέργεια γενικών βουλευτικών εκλογών, εκλογών για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και εθνικού δημοψηφίσματος, λογοδοτεί για το σύνολο των ενεργειών του στη Διακομματική Επιτροπή των άρθρων 43 του π.δ. 26/2012 και 28 του ν. 3023/2002 (Α' 146). Το Εθνικό Εκλογικό Δίκτυο αποτελείται από:

α) Το Δίκτυο Διαχείρισης Περιστατικών Ασφαλείας, το οποίο έχει την επιχειρησιακή και συντονιστική αρμοδιότητα για όλα τα θέματα σχετικά με την σε διαρκή βάση ασφάλεια συστημάτων ΤΠΕ του Υπουργείου Εσωτερικών, των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, ως φορέων που εμπλέκονται στην προετοιμασία και διεξαγωγή των κάθε είδους εκλογικών διαδικασιών εθνικής εμβέλειας. Το Δίκτυο Διαχείρισης Περιστατικών Ασφαλείας συγκροτείται εντός ενός (1) μηνός από τη δημοσίευση του παρόντος με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και απαρτίζεται από υπαλλήλους των αρμόδιων υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών, των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, των Περιφερειών, των Δήμων και κάθε άλλου αρμόδιου φορέα. Με όμοια απόφαση, ορίζονται οι ειδικότερες αρμοδιότητες και η εσωτερική διάρθρωση του Δικτύου Διαχείρισης Περιστατικών Ασφαλείας. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Οικονομικών, μπορεί να καθοριστεί η καταβολή εκλογικής αποζημίωσης στα μέλη του Δικτύου, σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους και τη διαδικασία που προβλέπεται, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 131 του π.δ. 26/2012.

β) Την Επιτροπή για την Ορθή Χρήση του Διαδικτύου στις Εκλογικές Διαδικασίες, η οποία παρακολουθεί τη χρήση του διαδικτύου στις εκλογικές διαδικασίες εθνικής εμβέλειας και εισηγείται προς τους συναρμόδιους Υπουργούς την υιοθέτηση κανονιστικών ρυθμίσεων προς την κατεύθυνση της πρόληψης των ψευδών ειδήσεων, του σεβασμού των προσωπικών δεδομένων των πολιτών και της διαφάνειας στη χρήση του διαδικτύου για την προεκλογική προβολή των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων. Η Επιτροπή για την Ορθή Χρήση του Διαδικτύου στις Εκλογικές Διαδικασίες συγκροτείται εντός ενός (1) μηνός από τη δημοσίευση του παρόντος με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και αποτελείται από το Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εσωτερικών, ως Πρόεδρο, υπαλλήλους των αρμόδιων οργανικών μονάδων των Υπουργείων Εσωτερικών και Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, από εκπροσώπους της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων, καθώς και από ειδικούς επιστήμονες και εμπειρογνώμονες σε θέματα που σχετίζονται με τις αρμοδιότητές της. Με την ίδια απόφαση ορίζονται οι ειδικότερες αρμοδιότητες και η εσωτερική διάρθρωση της Επιτροπής για την Ορθή Χρήση του Διαδικτύου στις Εκλογικές Διαδικασίες. Η Επιτροπή λειτουργεί εντός ωραρίου εργασίας των δημοσίων υπηρεσιών και στα μέλη της δεν καταβάλλεται κανενός είδους πρόσθετη αμοιβή.

Άρθρο 106 Διακίνηση εγγράφων μέσω του πληροφοριακού συστήματος του Υπουργείου Εσωτερικών

1. Διοικητικές πράξεις και έγγραφα κάθε είδους που παράγονται και διακινούνται, διαβιβάζονται, κοινοποιούνται και ανακοινώνονται από το Υπουργείο Εσωτε-

ρικών (τομέας Εσωτερικών), προς τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, τους Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού και τα νομικά τους πρόσωπα, καθώς και τους λοιπούς εποπτευόμενους από το Υπουργείο Εσωτερικών φορείς, μέσω του πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης και διακίνησης εγγράφων του Υπουργείου Εσωτερικών, σύμφωνα με την 8551/26.3.2018 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών (Β' 1087), θεωρούνται, χωρίς άλλη διατύπωση, έγκυρα, εφόσον φέρουν μοναδικό κωδικό (UID) και ψηφιακό πιστοποιητικό του φορέα που τίθεται αυτομάτως μέσω του εν λόγω πληροφοριακού συστήματος, επέχουν δε θέση ακριβούς αντιγράφου για κάθε χρήση.

2. Η παράγραφος 1 ισχύει και για έγγραφα που εκδίδονται από τους ανωτέρω φορείς, για την επικοινωνία τους με το Υπουργείο Εσωτερικών και μεταξύ τους, εφόσον παράγονται μέσα από το ανωτέρω πληροφοριακό σύστημα.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, καθορίζονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία πρόσβασης των φορέων της παραγράφου 1 στο ανωτέρω πληροφοριακό σύστημα και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο 107

Κατάργηση διατάξεων του ν. 3852/2010

Τα άρθρα 239 και 240 του ν. 3852/2010 καταργούνται.

Άρθρο 108

Τροποποιήσεις του άρθρου 218 του ν. 3852/2010

Στο άρθρο 218 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 112 του ν. 4555/2018, επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

1. Στην παράγραφο 4, η λέξη «τεχνική» διαγράφεται.

2. Η περίπτωση α' της παραγράφου 5 αντικαθίσταται ως εξής:

«α. Τμήμα Ανθρώπινου Δυναμικού, το οποίο είναι αρμόδιο για κάθε θέμα που άπτεται όλων των εν γένει υπηρεσιακών μεταβολών του πάσης φύσεως προσωπικού των Α.Υ.Ε. Ο.Τ.Α. και ειδικότερα για:

α.α. Τον οργανωτικό σχεδιασμό των Α.Υ.Ε. Ο.Τ.Α., καθώς και τη μέριμνα για την τροποποίηση και παρακολούθηση της εφαρμογής του Οργανισμού αυτών.

α.β. Τον διορισμό και τη λύση της υπαλληλικής σχέσης του προσωπικού των Α.Υ.Ε. Ο.Τ.Α., καθώς και τις μεταβολές της υπηρεσιακής κατάστασης αυτού.

α.γ. Τη διενέργεια των πράξεων απόσπασης, μετάθεσης και μετάταξης των υπαλλήλων από και προς τις Α.Υ.Ε. Ο.Τ.Α.

α.δ. Την επεξεργασία των στοιχείων για την αποτίμηση των αναγκών των Α.Υ.Ε. Ο.Τ.Α. σε θέσεις τακτικού προσωπικού και την κατανομή τους σε κατηγορίες, κλάδους, βαθμούς ή ειδικότητες.

α.ε. Την τήρηση του προσωπικού μητρώου όλων των υπαλλήλων των Α.Υ.Ε. Ο.Τ.Α. και την έκδοση των πιστοποιητικών υπηρεσιακών μεταβολών τους.

α.στ. Τη μέριμνα για τη σύνταξη και υποβολή των εκθέσεων ουσιαστικών προσόντων όλων των υπαλλήλων των Α.Υ.Ε. Ο.Τ.Α..

α.ζ. Τη μέριμνα για την προετοιμασία των θεμάτων του Υπηρεσιακού Συμβουλίου των υπαλλήλων και της Επιτροπής Αξιολόγησης.

α.η. Τη μέριμνα για τη χορήγηση αδειών στους υπαλλήλους των Α.Υ.Ε. Ο.Τ.Α.

α.θ. Τη μέριμνα για τη χορήγηση επιδόματος χρόνου υπηρεσίας, υπερωριακής απασχόλησης και τη μετακίνηση εκτός έδρας των υπαλλήλων των Α.Υ.Ε. Ο.Τ.Α.

α.ι. Τον ορισμό υπαλλήλων των Α.Υ.Ε. Ο.Τ.Α. για συμμετοχή σε συνέδρια, επιτροπές και συμβούλια άλλων φορέων.

α.ια. Τη μέριμνα για την εισαγωγική εκπαίδευση των υπαλλήλων των Α.Υ.Ε. Ο.Τ.Α., καθώς και την οργάνωση και εκτέλεση προγραμμάτων επιμόρφωσης ειδικού ενδιαφέροντος για τους υπαλλήλους σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, την οργάνωση και εκτέλεση προγραμμάτων επαγγελματικής εξειδίκευσης των υπαλλήλων σε αντικείμενα της υπηρεσίας τους συμπεριλαμβανομένης και της επιμόρφωσής τους σε νέα γνωστικά αντικείμενα.

α.ιβ. Την τήρηση βάσεων δεδομένων που αφορούν το προσωπικό των Α.Υ.Ε. Ο.Τ.Α., οι οποίες ενημερώνονται για κάθε μεταβολή.

α.ιγ. Την υπηρεσιακή κατάσταση των Εποπτών Ο.Τ.Α.».

3. Στην περίπτωση δ' της παραγράφου 5, προστίθενται υποπεριπτώσεις δ.ιε', δ.ιστ', δ.ιζ', δ.ιθ' ως εξής:

«δ.ιε. Την παραγωγή στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Δημοσιονομικής Πολιτικής, ηλεκτρονικών εντολών μεταφοράς και πίστωσης λογαριασμού προς την Τράπεζα της Ελλάδος, για την εξόφληση των εκδιδόμενων χρηματικών ενταλμάτων, με πίστωση των τραπεζικών λογαριασμών των δικαιούχων και την απόδοση των διενεργούμενων κρατήσεων υπέρ τρίτων σε αυτούς.

δ.ιστ. Τη μέριμνα για τη διενέργεια συμψηφισμών και την απόδοση, στο Δημόσιο και στα οικεία ασφαλιστικά ταμεία, των οφειλών των δικαιούχων που αναγράφονται στις σχετικές βεβαιώσεις φορολογικών και ασφαλιστικών οφειλών.

δ.ιζ. Την καταχώρηση των στοιχείων των δικαιούχων δαπανών και την τήρηση του μητρώου αυτών, καθώς και την τήρηση των Μητρώων Κατασχέσεων και Εκχωρήσεων.

δ.ιθ. Την ενημέρωση των δικαιούχων και των φορέων για την έκδοση χρηματικών ενταλμάτων και την πληρωμή των δικαιούχων.».

4. Η παράγραφος 7 αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι πιστώσεις για την κάλυψη των αναγκών στελέχωσης και της εν γένει λειτουργίας των Α.Υ.Ε. Ο.Τ.Α. εγγράφονται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών, σε ξεχωριστό ειδικό φορέα και διατίθενται αποκλειστικά για τις ανάγκες των υπηρεσιών και μονάδων των ανωτέρω υπηρεσιών.».

5. Στην παράγραφο 8, οι λέξεις «τρεις (3) θέσεις του κλάδου / ειδικότητας ΠΕ Πληροφορικής» και οι λέξεις «τρεις (3) θέσεις του κλάδου / ειδικότητας ΤΕ Πληροφορικής», διαγράφονται.

Άρθρο 109
Τροποποίηση του άρθρου 228
του ν. 3852/2010

Στο τέλος της παρ. 2 του άρθρου 228 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 119 του ν. 4555/2018, προστίθεται εδάφιο β' ως εξής:

«Σε κάθε περίπτωση το αίτημα αναστολής απορρίπτεται αν η προσφυγή παρίσταται προδήλως απαράδεκτη ή αβάσιμη.».

Άρθρο 110
Τροποποίηση του άρθρου 263
του ν. 4555/2018

Το άρθρο 263 του ν. 4555/2018 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 263
Ειδικοί Σύμβουλοι - Ειδικοί Συνεργάτες
στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις

1. Σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση συνιστάται μία (1) θέση ειδικού συμβούλου και μία (1) θέση ειδικού συνεργάτη, για την υποβοήθηση των καθηκόντων του οικείου Συντονιστή.

2. Η πλήρωση των θέσεων διενεργείται με απόσπαση υπαλλήλων μονίμων ή ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου του δημοσίου τομέα από τους φορείς της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 2190/1994, που υπάγονται στη Γενική Κυβέρνηση.

3. Η απόσπαση διενεργείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και του αρμοδίου κατά περίπτωση Υπουργού, κατά παρέκκλιση των πάγιων για τις αποσπάσεις διατάξεων, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερόμενου υπαλλήλου, σύμφωνη γνώμη του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και γνώμη του αρμόδιου προς διορισμό οργάνου του φορέα προέλευσης ή γνώμη του αρμόδιου διοικητή όταν πρόκειται για νομικό πρόσωπο.

4. Ο ενδιαφερόμενος προς κατάληψη της θέσης πρέπει να είναι κάτοχος πτυχίου ΠΕ ή ΤΕ σχετικού με τις αρμοδιότητες που ασκεί η Αποκεντρωμένη Διοίκηση, με επιστημονική ή επαγγελματική ειδικότητα ή εμπειρία ανάλογη των αντικειμένων απασχόλησής τους. Οι Ειδικοί Σύμβουλοι ή Ειδικοί Συνεργάτες δεν παρεμβάλλονται στη διοικητική ιεραρχία, παρέχουν δε συμβουλές και διατυπώνουν εξειδικευμένες γνώμες γραπτά ή προφορικά, για το συγκεκριμένο τομέα δραστηριότητας που έχουν οριστεί, προς τον Συντονιστή.

5. Οι αποδοχές των ανωτέρω καθορίζονται, σύμφωνα με τις περιπτώσεις β' και γ' της παρ. 6 του άρθρου 9 του ν. 4354/2015 (176 Α'). Η μισθοδοσία και οι ασφαλιστικές τους εισφορές καταβάλλονται από την υπηρεσία υποδοχής.

6. Οι αποσπασμένοι κατά το χρόνο απόσπασής τους εξακολουθούν να υπάγονται στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης στους οποίους είναι ασφαλισμένοι και ο χρόνος υπηρεσίας που διανύεται με απόσπαση στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση λογίζεται για όλες τις συνέπειες ως πραγματική υπηρεσία των υπαλλήλων στην οργανική τους θέση.

7. Η απόσπαση διαρκεί όσο η θητεία του Συντονιστή και λήγει αυτοδικαίως με την για οποιονδήποτε λόγο αποχώρηση του Συντονιστή. Επίσης μπορεί να διακοπεί

οποτεδήποτε ύστερα από αίτημα του Συντονιστή ή του αποσπασμένου υπαλλήλου.».

Άρθρο 111
Θέσεις δικηγόρων με έμμισθη εντολή
στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις

1. Για τη στελέχωση του Γραφείου κάθε Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης συνιστώνται δύο (2) θέσεις δικηγόρων με έμμισθη εντολή, για την παροχή νομικών συμβουλών και γνωμοδοτήσεων.

2. Οι δικηγόροι προσλαμβάνονται, σύμφωνα με το άρθρο 43 του ν. 4194/2013 (Α' 208) «Κώδικας Δικηγόρων».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'
ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

Άρθρο 112
Τροποποιήσεις του ν. 3023/2002

1. Στην παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3023/2002 (Α' 146), επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

α. Η υποπερίπτωση ββ' της περίπτωσης β', αντικαθίσταται ως εξής:

«ββ) Εκλογική κρατική χρηματοδότηση: η οικονομική ενίσχυση που παρέχεται σε περίπτωση διεξαγωγής εκλογών από μέρος των πραγματοποιηθέντων καθαρών εσόδων του ετήσιου Κρατικού Απολογισμού του προηγούμενου της διεξαγωγής των εκλογών οικονομικού έτους, σε πολιτικά κόμματα και συνασπισμούς κομμάτων.».

β. Η υποπερίπτωση δα' της περίπτωσης δ' αντικαθίσταται ως εξής:

δα) Το χρονικό διάστημα έξι (6) μηνών πριν από την προκήρυξη των τακτικών γενικών βουλευτικών εκλογών ή των εκλογών για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, για τα ελεγχόμενα πρόσωπα των υποπεριπτώσεων ιδα' και ιδε' της περίπτωσης ιδ', και το χρονικό διάστημα από την ανακήρυξη των υποψηφίων, για τα ελεγχόμενα πρόσωπα της υποπερίπτωσης ιδβ' της περίπτωσης ιδ' της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3023/2002, όπως ισχύουν, έως και δύο (2) μηνών μετά τη διενέργεια των τακτικών γενικών βουλευτικών εκλογών ή των εκλογών για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.».

γ. Στην υποπερίπτωση ια' της περίπτωσης ι', η φράση «ή/και αιρετών» διαγράφεται.

2. Η υποπερίπτωση ιδδ' της περίπτωσης ιδ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1, η περίπτωση ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 16Α, καθώς και η υποπερίπτωση ιδγ' της περίπτωσης ιδ' της παρ. 2 του άρθρου 21 του ν. 3023/2002, καταργούνται.

3. Στην περίπτωση γ' της παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 3023/2002 (Α' 146), μετά τη φράση «του υποψήφιου βουλευτή» προστίθεται η φράση «και υποψήφιου μέλους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου».

4. Μετά το άρθρο 12 του ν. 3023/2002 προστίθεται άρθρο 12Α ως εξής:

«Άρθρο 12Α

Οι απαγορεύσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 12 εφαρμόζονται αντιστοίχως και για κάθε υποψήφιο μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.».

5. Στην παρ. 2 του άρθρου 21 του ν. 3023/2002, επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις:

α. Η περίπτωση ιγ' αντικαθίσταται ως εξής:

«ιγ) Εξετάζει αν τα ποσά της χρηματοδότησης προς τα ελεγχόμενα πρόσωπα υπό τα στοιχεία ιδα' έως ιδγ', της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου, διατέθηκαν για τις προβλεπόμενες από το νόμο δραστηριότητες και σε αρνητική περίπτωση επιβάλλει στα ελεγχόμενα πρόσωπα πρόστιμο ισόποσο με το διπλάσιο του παρανόμως διατεθέντος ποσού, εκτός εάν υπάρχει ειδικότερη διάταξη στον παρόντα νόμο.».

β. Το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης ιδ' αντικαθίσταται ως εξής:

«ιδ) Τηρεί και διαχειρίζεται:

1. Ηλεκτρονική εφαρμογή για την υποβολή εγγράφων που αφορούν σε γνωστοποιήσεις και λοιπές υποχρεώσεις των ελεγχόμενων προσώπων όπως αυτές προβλέπονται στο άρθρο 16Α του παρόντος. Τα δεδομένα που τηρούνται στην ηλεκτρονική εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου και η επεξεργασία τους, ο τρόπος διαπίστευσης και πρόσβασης των χρηστών σε αυτή, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη συγκεκριμένη ηλεκτρονική εφαρμογή καθορίζονται με απόφαση του προέδρου της επιτροπής, μετά από εισήγησή της, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Οι κατάλογοι των ελεγχόμενων προσώπων κατά κατηγορία αποστέλλονται από τις κατά περίπτωση αρμόδιες, για την ανακήρυξη των υποψηφίων και των επιτυχόντων, αρχές, αυθημερόν μετά την οριστικοποίησή τους, για την εισαγωγή των αντίστοιχων στοιχείων στην ηλεκτρονική εφαρμογή.

2. Επίσημη ιστοσελίδα στο διαδίκτυο, στην οποία η πρόσβαση για ενημέρωση είναι ελεύθερη και στην οποία δημοσιοποιεί:».

6. Η παρ. 4 του άρθρου 14 του ν. 3023/2002 (Α' 146), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 του ν. 4255/2014 (Α' 89), αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο εκλογικών δαπανών για κάθε υποψήφιο βουλευτή Επικρατείας στις βουλευτικές εκλογές καθορίζεται στο ύψος που ισχύει κάθε φορά για τους υποψήφιους βουλευτές της Α' Εκλογικής Περιφέρειας Αθηνών, ενώ το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο εκλογικών δαπανών για κάθε υποψήφιο στις εκλογές για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθορίζεται στο ύψος που ισχύει κάθε φορά για τους υποψήφιους βουλευτές στη μεγαλύτερη εκλογική περιφέρεια της Χώρας.».

7. Ειδικά για το έτος 2019, η ηλεκτρονική υποβολή των απαιτούμενων στοιχείων είναι προαιρετική: α) για τις εκλογικές αναμετρήσεις ανάδειξης αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή στην Βουλή των Ελλήνων και β) για τα στοιχεία που υποβάλλονται από τα ελεγχόμενα πρόσωπα υπό τα στοιχεία ιδα', ιδγ' και ιδε' της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3023/2002 όπως ισχύει, για το οικονομικό έτος 2018.

Άρθρο 113

1. Με απόφαση των Υπουργών Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Οικονομικών, που εκδίδεται μετά από γνώμη του οικείου φορέα, λαμβάνοντας υπόψη ιδίως τη γεωγρα-

φική θέση και το μόνιμο πληθυσμό του οικείου Ο.Τ.Α. α' βαθμού, επιτρέπεται η σύσταση θέσεων στους Ο.Τ.Α. α' βαθμού μόνιμου προσωπικού των κατηγοριών ΠΕ, ΤΕ και ΔΕ, κλάδου Διεκπεραίωσης Υποθέσεων Πολιτών (Δ.Υ.Π.) για τις ανάγκες λειτουργίας των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.). Για τα προσόντα των θέσεων του παρόντος εφαρμόζονται τα οριζόμενα στις διατάξεις του π.δ. 50/2001 (Α' 39). Ως απαραίτητο προσόν για συγκεκριμένες θέσεις μπορεί να απαιτείται η πιστοποιημένη γνώση της γραφής Braille, καθώς και η πιστοποιημένη γνώση της Ελληνικής Νοηματικής Γλώσσας (Ε.Ν.Γ.).

2. Προσλήψεις υπαλλήλων του κλάδου Δ.Υ.Π. διενεργούνται με σειρά προτεραιότητας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18 του ν. 2190/1994 (Α' 28). Για τις προσλήψεις του προηγούμενου εδαφίου συντάσσεται ενιαίος πίνακας για τους υποψηφίους με εμπειρία και τους υποψηφίους χωρίς εμπειρία και η κατάταξη όλων των υποψηφίων, εχόντων και μη εχόντων εμπειρία, γίνεται με βάση τη βαθμολογία τους σε όλα τα βαθμολογούμενα κριτήρια. Το σύνολο της μοριοδοτούμενης εμπειρίας δεν μπορεί να υπερβαίνει τους ογδόντα τέσσερις (84) μήνες, ως ακολούθως:

α. Η εμπειρία σε καθήκοντα ή έργα συναφή με το αντικείμενο της θέσης μοριοδοτείται με επτά (7) μονάδες ανά μήνα και συνολικά μέχρι ογδόντα τέσσερις (84) μήνες.

β. Ειδικά η εμπειρία που έχει διανυθεί σε Κ.Ε.Π. και σε καθήκοντα αντίστοιχα του κλάδου Δ.Υ.Π., μοριοδοτείται με δεκαπέντε (15) μονάδες ανά μήνα για τους πρώτους εξήντα (60) μήνες και με επτά (7) μονάδες για κάθε επόμενο μήνα μέχρι τους ογδόντα τέσσερις (84) μήνες.

3. Για την απόδειξη της εμπειρίας σε Κ.Ε.Π. της περίπτωσης β' της παραγράφου 2 απαιτείται:

α. αντίγραφο της οικείας σύμβασης, από την οποία πρέπει υποχρεωτικά να προκύπτει ότι η απασχόληση πραγματοποιήθηκε σε Κ.Ε.Π., καθώς και

β. βεβαίωση του οικείου ασφαλιστικού φορέα ή βεβαίωση του οικείου Ο.Τ.Α. α' βαθμού, για τη χρονική διάρκεια της απασχόλησης.

4. α. Με την επιφύλαξη των ειδικότερων διατάξεων για τις μετατάξεις σε ανώτερη κατηγορία, καθώς και για τη συμπλήρωση του ελαχίστου χρόνου παραμονής σε νομό, νησί ή παραμεθόριο περιοχή, το προσωπικό που προσλαμβάνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος υποχρεούται να παραμείνει στη θέση πρόσληψης για πέντε (5) έτη από το διορισμό του. Κατά το εν λόγω διάστημα επιτρέπεται αποκλειστικά και μόνον η εφαρμογή:

αα. της παρ. 1 του άρθρου 261 του ν. 4555/2018 (Α' 133) για τη διενέργεια αμοιβαίων μετατάξεων,

ββ. της παρ. 2 του άρθρου 261 του ν. 4555/2018 για μετατάξεις σε Κ.Ε.Π. εντός του ιδίου Δήμου, εφόσον έχει συμπληρωθεί ο απαιτούμενος χρόνος δοκιμαστικής υπηρεσίας, καθώς και

γγ. του εδαφίου γ' της παρ. 2 του άρθρου 16 του ν. 3448/2006 (Α' 57), όπως προστέθηκε με το άρθρο 53 του ν. 3979/2011 (Α' 138), για τις μετατάξεις υπαλλήλων των Κ.Ε.Π. οι οποίοι πάσχουν από δυσίατα ή ανίατα νοσήματα ή έχουν αναπηρία 67% και άνω.

β. Για την εφαρμογή της περίπτωσης α' σε υπαλλήλους του κλάδου Δ.Υ.Π. που έχουν προσληφθεί σε θέση, για την

οποία προβλέπεται ως απαραίτητο προσόν η πιστοποιημένη γνώση της γραφής Braille ή η πιστοποιημένη γνώση της Ελληνικής Νοηματικής Γλώσσας (Ε.Ν.Γ.), οι μετατάξεις που επιτρέπονται κατά το διάστημα της πενταετίας διενεργούνται αποκλειστικά σε θέσεις του κλάδου Δ.Υ.Π., για τις οποίες προβλέπεται το οικείο απαραίτητο προσόν, εκτός αν πρόκειται για μετατάξεις της περίπτωσης γγ'.

5. Οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 24 του ν. 3200/2003 (Α' 281) καταργούνται.

Άρθρο 114

Υπάλληλοι των οποίων η αίτηση μετάταξης/μεταφοράς σε Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.) δυνάμει του άρθρου 17 παρ. 4 του ν. 4325/2015 (Α' 47) δεν μπόρεσε να ολοκληρωθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος, λόγω μη λειτουργίας της υπηρεσίας υποδοχής, δύνανται με αίτησή τους που υποβάλλεται εντός ενός (1) μήνα από την έναρξη ισχύος του παρόντος στο Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης να μεταταχθούν/μεταφερθούν σε άλλο εν λειτουργία Κ.Ε.Π. ή άλλη υπηρεσία του ίδιου ή άλλου Δήμου ή στο Υπουργείο Εσωτερικών. Η μετάταξη/μεταφορά διενεργείται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης σε κενή ή συνιστώμενη θέση της ίδιας κατηγορίας με αυτή που καταλάμβαναν στους οικείους πίνακες διάθεσης και κλάδου αντίστοιχου των τυπικών τους προσόντων.

Άρθρο 115

Στην παρ. 2 του άρθρου 8 του ν. 4440/2016 (Α' 224) προστίθεται τρίτο εδάφιο ως εξής:

«Ειδικά για τους υπαλλήλους που μετατάσσονται σε υπηρεσίες Μικρών Ορεινών Δήμων και Μικρών Νησιωτικών Δήμων, κατά την έννοια του άρθρου 2Α του ν. 3852/2010 (Α' 87), ο χρόνος υποχρεωτικής παραμονής στην υπηρεσία υποδοχής ανέρχεται σε τρία (3) έτη».

Άρθρο 116

1. Η παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3870/2010 τροποποιείται ως εξής:

«1. Έσοδα περιφερειακών και δημοτικών συνδυασμών είναι, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, τα ποσά που προέρχονται από εισφορές φυσικών προσώπων και πολιτικών κομμάτων ή/και συνασπισμών κομμάτων.»

2. Μετά το πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 9 του ν. 3870/2010 προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Επίσης καταχωρίζονται το όνομα και ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) του πολιτικού κόμματος ή/και του συνασπισμού κομμάτων που συνεισφέρει στον συνδυασμό οποιοδήποτε ποσό».

Άρθρο 117

Τροποποίηση των άρθρων του ν. 4538/2018 (Α' 85)

1. Η περίπτωση β' της παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 4538/2018 (Α' 85) αντικαθίσταται ως εξής:

«β. Το ονοματεπώνυμο των φυσικών γονέων του ανηλίκου, του ασκούντος τη γονική μέριμνα του ανηλίκου ή την επιμέλειά του ή του επιτρόπου που έχει οριστεί, των φυσικών αδελφών του, ενός συγγενή εξ αίματος

έως τρίτου βαθμού, καθώς και η κατάσταση της υγείας των φυσικών γονέων, το επάγγελμα, η κατοικία και τα διαθέσιμα για την ταυτοποίησή τους στοιχεία, όπως ημερομηνία γέννησης, φύλο, καταγωγή, ιθαγένεια, εφόσον αυτά βρίσκονται στη διάθεση της αρμόδιας για την αναγραφή αρχής. Για τα ασυνόδευτα ανήλικα, καταγράφεται οποιοδήποτε έγγραφο, από το οποίο προκύπτει κάποιο στοιχείο της ταυτότητάς τους, της ηλικίας ή της καταγωγής τους, εφόσον αυτό βρίσκεται στη διάθεση της αρμόδιας για την αναγραφή αρχής.»

2. Η παρ. 5 του άρθρου 5 του ν. 4538/2018 αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Η εγγραφή στο Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων των στοιχείων των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 2 και κατά περίπτωση, του δικογράφου της αίτησης ή κύριας παρέμβασης, ή του αντιγράφου της εισαγγελικής διάταξης ή της σύμβασης, αποτελεί προϋπόθεση της τοποθέτησης ανηλίκου σε ανάδοχο γονέα βάσει δικαστικής απόφασης κατά το άρθρο 1532 του Α.Κ. ή με εισαγγελική διάταξη ή σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18 ή με σύμβαση. Η ίδια υποχρέωση υπάρχει και όταν το δικαστήριο ενεργεί αυτεπαγγέλτως σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 1532 του Α.Κ.. Όταν τοποθετείται ανήλικο σε ανάδοχο γονέα με σύμβαση, η καταχώρηση των ανωτέρω στοιχείων είναι προϋπόθεση του κύρους της.

Τα ανωτέρω στοιχεία κοινοποιούνται αμελλητί από τον υποψήφιο ανάδοχο γονέα στον αρμόδιο φορέα εποπτείας, ο οποίος τα καταχωρεί στα Ειδικά Μητρώα Ανηλίκων και Υποψηφίων Αναδόχων Γονέων που τηρεί και τα διαβιβάζει μέσα σε πέντε (5) εργάσιμες ημέρες στα αντίστοιχα Εθνικά Μητρώα.»

3. Η παρ. 6 του άρθρου 5 του ν. 4538/2018 αντικαθίσταται ως εξής:

«6. Τα στοιχεία που αναφέρονται στην περίπτωση δ' της παραγράφου 2, αποστέλλονται για καταχώρηση στο ΕΚΚΑ από την αρμόδια υπηρεσία του άρθρου 22 εντός πέντε (5) εργασίμων ημερών από την κατάθεσή τους σε αυτήν από τον υποψήφιο θετό γονέα.»

4. Στο άρθρο 5 του ν. 4538/2018 προστίθεται παράγραφος 7 ως εξής:

«7. Για κάθε ανήλικο εγγεγραμμένο στο Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων συντάσσεται και καταχωρείται στο Ειδικό Μητρώο Ανηλίκων από την κατά περίπτωση αρμόδια για την εγγραφή του Μονάδα Παιδικής Προστασίας και Φροντίδας, Ατομικό Σχέδιο Οικογενειακής Αποκατάστασης (ΑΣΟΑ) εντός ενενήντα (90) ημερών από την τοποθέτησή του, το οποίο περιλαμβάνει αιτιολογημένη πρόταση αποκατάστασής του, λαμβάνοντας υπόψη τις εξατομικευμένες ανάγκες και το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Το ΑΣΟΑ διαβιβάζεται από το ΕΚΚΑ στον αρμόδιο φορέα εποπτείας του ανηλίκου. Το ΑΣΟΑ επικαιροποιείται κάθε φορά που υπάρχουν ουσιαστικές μεταβολές στην κατάσταση του ανηλίκου ή το αργότερο μετά την παρέλευση έτους από την τελευταία του υποβολή.»

5. Στο άρθρο 5 του ν. 4538/2018 προστίθεται παράγραφος 8 ως εξής:

«8. Οι κοινωνικές υπηρεσίες των δημόσιων νοσοκομείων και των δημόσιων μαιευτηρίων, υποχρεούνται να τηρούν Ειδικό Μητρώο Ανηλίκων στο οποίο εγγράφονται, μέσα σε 48 ώρες από την άφιξή τους, όλοι οι ανήλικοι που δεν συνο-

δύονται από τον κηδεμόνα τους ή παραπέμπονται σε αυτά από την αρμόδια εισαγγελική αρχή. Στα Ειδικά Μητρώα που συστήνονται δυνάμει της παρούσας διάταξης, αναγράφονται όσα από τα στοιχεία της παραγράφου 2 βρίσκονται στη διάθεση της Κοινωνικής Υπηρεσίας. Οι ανωτέρω υπηρεσίες διαβιβάζουν στο ΕΚΚΑ τα παραπάνω στοιχεία εντός πέντε (5) εργασίμων ημερών από την άφιξη του ανηλίκου, για την εγγραφή τους στο Εθνικό Μητρώο της παραγράφου 1. Η υποχρέωση αυτή δεν αντικαθιστά την υποχρέωση οποιουδήποτε να ενημερώνει τις Εισαγγελικές ή Αστυνομικές Αρχές για την παρουσία παιδιού σε κίνδυνο.»

6. Στην περίπτωση γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 6 προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως εξής:

«Σε περίπτωση αρνητικής έκβασης της κοινωνικής έρευνας, ο αιτών έχει το δικαίωμα υποβολής νέας αίτησης ενδιαφέροντος μετά την παρέλευση τριετίας από την υποβολή της προηγούμενης.»

7. Η περίπτωση ζ' της παρ. 1 του άρθρου 9 του ν. 4538/2018 αντικαθίσταται ως εξής:

«ζ. Πιστοποιητικό ότι δεν έχει ασκηθεί ποινική δίωξη για όσα αδικήματα προβλέπονται στην περίπτωση στ', καθώς και πιστοποιητικό που εκδίδεται από την εισαγγελία του τόπου μόνιμης κατοικίας τους, ότι δεν είναι φυγόδικοι ή φυγόποινοι για τα ίδια αδικήματα.

Τα πιστοποιητικά των περιπτώσεων β', δ' και ε' εκδίδονται εντός του προηγούμενου τριμήνου από την υποβολή τους. Τα πιστοποιητικά των περιπτώσεων στ' και ζ' αναζητούνται αυτεπάγγελτα, σε ετήσια βάση από τον αρμόδιο φορέα εποπτείας για όσο χρονικό διάστημα είναι εγγεγραμμένος ο υποψήφιος ή ο ανάδοχος στα μητρώα των άρθρων 6 και 7.»

8. Η περίπτωση β' της παρ. 1 του άρθρου 13 του ν. 4538/2018 αντικαθίσταται ως εξής:

«β. Στις Διευθύνσεις Κοινωνικής Μέριμνας ή, κατά περίπτωση, τα Τμήματα Κοινωνικής Αλληλεγγύης των Διευθύνσεων Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειών ή Περιφερειακών Ενοτήτων για τους ανηλίκους οι οποίοι δεν είναι τοποθετημένοι σε μονάδα παιδικής προστασίας και φροντίδας ή είναι τοποθετημένοι σε μονάδα νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.»

9. Στην περίπτωση γ' της παρ. 2 του άρθρου 20 του ν. 4538/2018 προστίθεται δεύτερο εδάφιο, ως εξής:

«Σε περίπτωση αρνητικής έκβασης της κοινωνικής έρευνας, ο αιτών έχει το δικαίωμα υποβολής νέας αίτησης ενδιαφέροντος μετά την παρέλευση τριετίας από την υποβολή της προηγούμενης.»

10. Στο άρθρο 20 του ν. 4538/2018 προστίθεται παράγραφος 4 ως εξής:

«4. Ο υποψήφιος θετός γονέας ο οποίος καταθέτει αίτηση υιοθεσίας σύμφωνα με το άρθρο 1549 Α.Κ., υποχρεούται εντός πέντε (5) ημερών από την κατάθεσή της, να την κοινοποιήσει στην αρμόδια κατά περίπτωση υπηρεσία του άρθρου 22 στην οποία έχει υποβάλει αίτηση ενδιαφέροντος. Εντός της ίδιας παραπάνω πενθήμερης προθεσμίας υποχρεούται επιπλέον να συνυποβάλει τα στοιχεία των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 2 του άρθρου 5 που βρίσκονται στη διάθεσή του. Η αρμόδια υπηρεσία καταχωρεί την ανωτέρω αίτηση στο

Ειδικό Μητρώο Υποψήφιων Θετών Γονέων και στο Ειδικό Μητρώο Ανηλίκων, εντός 48 ωρών. Τα στοιχεία των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 2 του άρθρου 5 καταχωρούνται από την αρμόδια υπηρεσία στο Ειδικό Μητρώο Ανηλίκων εντός της ίδιας προθεσμίας.»

11. Στην παρ. 2 του άρθρου 21 του ν. 4538/2018 προστίθεται τελευταίο εδάφιο ως εξής:

«Αρμόδιες για τη συλλογή και καταχώρηση στο Εθνικό Μητρώο Υιοθεσιών των στοιχείων των περιπτώσεων α', β' και γ' είναι οι υπηρεσίες του άρθρου 22.»

12. Η παρ. 3 του άρθρου 21 του ν. 4538/2018 τροποποιείται ως εξής:

«3. Ο Εισαγγελέας του αρμόδιου για την κήρυξη της υιοθεσίας δικαστηρίου οφείλει εντός δέκα (10) ημερών από την τελεσιδικία της απόφασης να τη διαβιβάσει με πιστοποιητικό τελεσιδικίας προκειμένου να εγγραφεί στο Εθνικό Μητρώο Υιοθεσιών. Την ίδια υποχρέωση έχουν οι εξειδικευμένες σε θέματα διακρατικών υιοθεσιών υπηρεσίες και οργανώσεις, όπως αυτές ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 1 του π.δ. 226/1999 (Α' 190).»

Άρθρο 118

Τροποποίηση του άρθρου 114 του ν. 3852/2010 (Α' 87)

Η περίπτωση α' της παρ. 6 του άρθρου 114 του ν. 3852/2010, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 46 του ν. 4555/2018 (Α' 133), αντικαθίσταται ως εξής:

«α) Ο πρώτος γύρος της εκλογικής διαδικασίας στα αξιώματα της παραγράφου 1 θα διεξαχθεί την Κυριακή κατά την οποία διενεργείται η ψηφοφορία για την εκλογή των αντιπροσώπων της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο του έτους 2019 ταυτόχρονα με τις δημοτικές εκλογές σε ολόκληρη την Επικράτεια. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, οι ανωτέρω εκλογικές διαδικασίες μπορεί να διεξάγονται στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής, καθώς και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων. Η ψηφοφορία διενεργείται σε διαφορετικές κάλπες.»

Άρθρο 119

Τροποποίηση της παρ. 4 του άρθρου 68 του π.δ. 26/2012 (Α' 57)

Η παρ. 4 του άρθρου 68 του π.δ. 26/2012 αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Αν τα πρόσωπα της προηγούμενης παραγράφου δεν επαρκούν, το Α' Τμήμα του Αρείου Πάγου, αφού διαπιστώσει την ανεπάρκεια, διορίζει, προς συμπλήρωση του απαιτούμενου αριθμού, μόνιμους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους ή μόνιμους υπαλλήλους της Περιφέρειας που είναι πτυχιούχοι Νομικής με βαθμό τουλάχιστον Β' και μόνο αν ούτε αυτοί επαρκούν, διορίζει πτυχιούχους άλλων σχολών που κατέχουν θέση προϊστάμενου τουλάχιστον τμήματος.»

Άρθρο 120

Τροποποίηση του άρθρου 2 του ν. 4255/2014 (Α' 89)

Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 4255/2014 καταργείται.

Άρθρο 121
Ρυθμίσεις ειδικών θεμάτων προσωπικού των Ο.Τ.Α.

Οι υπάλληλοι των Γενικών Διευθύνσεων, Διευθύνσεων και Τμημάτων των Οικονομικών Υπηρεσιών των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού και των νομικών προσώπων αυτών, καθώς και οι υπάλληλοι που ασκούν καθήκοντα σχετικά με τις αρμοδιότητες των οικονομικών υπηρεσιών, κατά την άσκηση των καθηκόντων αυτών, δεν θεωρούνται δημόσιοι υπόλογοι και ευθύνονται μόνο για δόλο ή βαρεία αμέλεια, κατά τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα.

Άρθρο 122
Προσθήκη εδαφίου στην παρ. 1 της περίπτωσης Α' του άρθρου 20 του ν. 4354/2015

Μετά το ένατο εδάφιο της παρ. 1 της περίπτωσης Α' του άρθρου 20 του ν. 4354/2015 (Α' 176), προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Ειδικά αποφάσεις έγκρισης υπερωριακής απασχόλησης και απασχόλησης κατά τη νύχτα και κατά τις εξαιρέσιμες ημέρες, προσωπικού των Ο.Τ.Α. β' βαθμού, σε εργασίες που αφορούν έκτακτες ή μη προβλέψιμες ανάγκες αποχρισμού, παρεμβάσεων σε πλημμυρικά φαινόμενα, εργασίες αποκατάστασης λειτουργίας φωτεινής σηματοδότησης ή ηλεκτροφωτισμού ή οδικού δικτύου, καθώς και υπηρεσίες έκτακτων ελέγχων δημόσιας υγείας ή κτηνιατρικών ελέγχων, μπορούν να ισχύουν αναδρομικά από την έναρξη του εξαμήνου του έτους το οποίο αφορούν».

Άρθρο 123
Είσοδος και έξοδος των πολιτών του Ηνωμένου Βασιλείου και των μελών των οικογενειών τους προς και από την Ελλάδα, σε περίπτωση αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, χωρίς συμφωνία αποχώρησης

1. Σε περίπτωση αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, χωρίς συμφωνία αποχώρησης, οι πολίτες του Ηνωμένου Βασιλείου και τα μέλη των οικογενειών τους, που διαμένουν στην Ελληνική Επικράτεια σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στο επόμενο άρθρο, έχουν δικαίωμα να εισέρχονται και να εγκαταλείπουν την Ελλάδα, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 4 και 5 του Κεφαλαίου ΙΙ του π.δ. 106/2007 (Α' 135), με ισχύον διαβατήριο, εάν είναι πολίτες του Ηνωμένου Βασιλείου και μέλη των οικογενειών τους που είναι είτε πολίτες Ηνωμένου Βασιλείου είτε πολίτες τρίτης χώρας.

2. Δεν απαιτείται θεώρηση εισόδου για κατόχους ισχύοντος εγγράφου, το οποίο έχει εκδοθεί σύμφωνα με τις προϋποθέσεις των παραγράφων 1, 2 και 3 του επόμενου άρθρου. Για τους πολίτες Ηνωμένου Βασιλείου και τα μέλη της οικογένειάς τους, που είναι είτε πολίτες Ηνωμένου Βασιλείου είτε πολίτες τρίτης χώρας και εισέρχονται στη χώρα μετά την 1.1. 2021, όπως αναφέρονται στην παράγραφο 8 του επόμενου άρθρου, εφαρμόζεται το άρθρο 5 και οι διατάξεις του ν. 4251/2014 (Α' 80) με την επιφύλαξη ευνοϊκότερων διμερών ρυθμίσεων.

Άρθρο 124
Δικαιώματα των πολιτών του Ηνωμένου Βασιλείου και των μελών των οικογενειών τους σε περίπτωση αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, χωρίς συμφωνία αποχώρησης

Σε περίπτωση αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, χωρίς συμφωνία αποχώρησης:

1.α) Για τους πολίτες του Ηνωμένου Βασιλείου και τα μέλη της οικογένειάς τους, που είναι επίσης πολίτες του Ηνωμένου Βασιλείου, και στους οποίους έχει χορηγηθεί έως τις 29.3.2019 από τις αρμόδιες αρχές του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη βεβαίωση εγγραφής κατά το άρθρο 8 του π.δ. 106/2007 (Α' 135) ή έγγραφο πιστοποίησης μόνιμης διαμονής κατά το άρθρο 16 του ως άνω προεδρικού διατάγματος, ορίζεται ως ημερομηνία λήξης αυτών η 31.12.2020.

β) Για τα μέλη οικογένειας πολίτη του Ηνωμένου Βασιλείου, που είναι πολίτες τρίτης χώρας, για τους οποίους έχουν εκδοθεί έως τις 29.3.2019 Δελτία Διαμονής ή Δελτία Μόνιμης Διαμονής κατά τα άρθρα 3 παράγραφοι 2, 9 και 17 αντίστοιχα του π.δ. 106/2007 (Α' 135), ορίζεται, ανεξαρτήτως της λήξης τους, ως ημερομηνία λήξης η 31.12.2020.

2.α) Οι πολίτες του Ηνωμένου Βασιλείου και τα μέλη της οικογένειάς τους, που είναι επίσης πολίτες του Ηνωμένου Βασιλείου και έχουν εισέλθει στη χώρα πριν τις 29.3.2019, αλλά δεν έχουν αιτηθεί τη χορήγηση βεβαίωσης εγγραφής κατά το άρθρο 8 του π.δ. 106/2007 (Α' 135), υποβάλλουν αίτηση στις αστυνομικές αρχές της χώρας, έως τις 31.12.2020, για τη χορήγηση βεβαίωσης εγγραφής κατά το άρθρο 8 του π.δ. 106/2007 (Α' 135), η ισχύς της οποίας εκτείνεται έως τις 31.12.2020.

β) Τα μέλη οικογένειας πολίτη του Ηνωμένου Βασιλείου, που είναι πολίτες τρίτης χώρας και έχουν εισέλθει στη χώρα πριν τις 29.3.2019, αλλά δεν έχουν αιτηθεί τη χορήγηση Δελτίου Διαμονής κατά τα άρθρα 3 παράγραφοι 2 και 9 αντίστοιχα του π.δ. 106/2007 (Α' 135), μπορούν να υποβάλουν, έως τις 31.12.2020, αίτηση για τη χορήγηση Δελτίου Διαμονής, η ισχύς του οποίου εκτείνεται έως τις 31.12.2020, στην υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της αρμόδιας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

3. α) Για τους πολίτες του Ηνωμένου Βασιλείου και τα μέλη της οικογένειάς τους, που είναι είτε πολίτες Ηνωμένου Βασιλείου είτε πολίτες τρίτης χώρας και εισέρχονται στην Ελλάδα μετά τις 29.3.2019 και έως τις 31.12.2020, εφαρμόζονται οι διατάξεις του π.δ. 106/2007 (Α' 135) και της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου.

β) Στις περιπτώσεις των παραγράφων 1 έως 3 του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται συμπληρωματικά οι διατάξεις του π.δ. 106/2007 (Α' 135).

4. α) Η περίοδος διαμονής των πολιτών Ηνωμένου Βασιλείου σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 106/2007 (Α' 135) και τις ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου, λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της πενταετούς διαμονής για την υπαγωγή τους στο καθεστώς του επί μακρόν

διαμένοντος σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 89 του ν. 4251/2014 (Α' 80), χωρίς τη συνδρομή της προϋπόθεσης της περίπτωσης γ' της παραγράφου 1.

β) Τα μέλη οικογένειας, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, πολίτη Ηνωμένου Βασιλείου, ο οποίος λαμβάνει άδεια διαμονής, δυνάμει των διατάξεων της περίπτωσης α' της παρούσης παραγράφου, υποβάλλουν αίτηση για τη χορήγηση άδειας διαμονής για οικογενειακή επανένωση σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4251/2014 (Α' 80).

γ) Κατά παρέκκλιση των διατάξεων της περίπτωσης λγ' της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 4251/2014 (Α' 80), ως μέλη οικογένειας για την εφαρμογή της παρούσης παραγράφου νοούνται τα μέλη οικογένειας, όπως αυτά ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 2 του π.δ. 106/2007 (Α' 135).

5. Οι πολίτες του Ηνωμένου Βασιλείου και τα μέλη της οικογένειάς τους, που έχουν διαμείνει νομίμως στην Ελληνική Επικράτεια σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1, 2 και 3 του παρόντος, για συνεχές χρονικό διάστημα πέντε (5) ετών, έχουν δικαίωμα μόνιμης διαμονής στην Ελλάδα, στην περίπτωση κατά την οποία είτε δεν δύνανται είτε δεν επιθυμούν να υπαχθούν στις ρυθμίσεις της προηγούμενης παραγράφου. Οι αιτήσεις υποβάλλονται στην υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης του τόπου διαμονής τους. Η άδεια διαμονής έχει χρονική διάρκεια πέντε (5) ετών, παρέχει το σύνολο των δικαιωμάτων που περιλαμβάνονται στο άρθρο 20 του π.δ. 106/2007 (Α' 135) και ανανεώνεται αυτοδίκαια για πέντε (5) έτη κάθε φορά. Η χορήγηση της ανωτέρω άδειας διαμονής τελεί υπό την επιφύλαξη της εξέτασης λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτωση γ' της παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 4251/2014 (Α' 80). Η αίτηση για τη χορήγηση της άδειας διαμονής της παρούσας παραγράφου υποβάλλεται εντός διαστήματος δύο (2) μηνών πριν τις 31.12.2020.

6. Οι πολίτες του Ηνωμένου Βασιλείου και τα μέλη της οικογένειάς τους, που έχουν διαμείνει νομίμως στην Ελληνική Επικράτεια, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 106/2007 (Α' 135) και των διατάξεων των παραγράφων 1, 2 και 3 του παρόντος άρθρου για χρονικό διάστημα μικρότερο των πέντε (5) ετών, έχουν δικαίωμα υποβολής αίτησης, μέσα σε χρονικό διάστημα δύο (2) μηνών πριν τις 31.12.2020, για τη χορήγηση τριετούς άδειας διαμονής. Η άδεια διαμονής ανανεώνεται για τρία (3) έτη κάθε φορά έως τη συμπλήρωση της πενταετούς περιόδου διαμονής για την υπαγωγή στις ρυθμίσεις των παραγράφων 4 ή 5 του παρόντος, υπό την επιφύλαξη της εξέτασης λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτωση γ' της παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 4251/2014 (Α' 80) και επιτρέπει την πρόσβαση σε εξαρτημένη εργασία - παροχή υπηρεσιών ή έργο ή ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα.

7. α) Το δικαίωμα μόνιμης διαμονής της παραγράφου 5 δεν θίγεται από απουσίες που δεν υπερβαίνουν συνολικά τα τρία (3) έτη. Το δικαίωμα διαμονής της παραγράφου 6 δεν θίγεται από περιόδους απουσίας, όπως αυτές ορίζονται στην παρ. 6 του άρθρου 21 του ν. 4251/2014 (Α' 80).

β) Κατά τα λοιπά, στις περιπτώσεις των παραγράφων

4, 5 και 6 του παρόντος εφαρμόζονται συμπληρωματικά οι διατάξεις του ν. 4251/2014 (Α' 80).

8. Για τους πολίτες του Ηνωμένου Βασιλείου και τα μέλη της οικογένειάς τους, που είναι είτε πολίτες Ηνωμένου Βασιλείου είτε πολίτες τρίτης χώρας και εισέρχονται στη χώρα μετά την 1.1. 2021 εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 4251/2014 (Α' 80), με την επιφύλαξη ευνοϊκότερων διμερών ρυθμίσεων.

9. Με απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Προστασίας του Πολίτη, Μεταναστευτικής Πολιτικής και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, ρυθμίζονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για τη χορήγηση των εγγράφων του παρόντος άρθρου, τυχόν λεπτομέρειες για την εφαρμογή του, ενώ δύνανται να τροποποιούνται οι προθεσμίες που τίθενται από τις διατάξεις του.

Άρθρο 125

Ρύθμιση θεμάτων υγειονομικής περίθαλψης, σε περίπτωση αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, χωρίς συμφωνία αποχώρησης

1. Σε περίπτωση αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, χωρίς συμφωνία αποχώρησης:

α) Για τους πολίτες του Ηνωμένου Βασιλείου, τους ανιθαγενείς και τους πρόσφυγες, τους πολίτες τρίτων χωρών που υπάγονται ή είχαν υπαχθεί στη νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου, όπως επίσης και τα μέλη οικογένειάς τους, καθώς και τους επιζώντες αυτών, οι οποίοι κατά την ημερομηνία εξόδου του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση υπάγονταν στο πεδίο εφαρμογής των Ευρωπαϊκών Κανονισμών 883/2004 και 987/2009 (ΕΚ) και είναι εγγεγραμμένοι ή πρόκειται να εγγράφουν στα μητρώα του φορέα τόπου κατοικίας της χώρας μας, συνεπεία ευρωπαϊκών εντύπων δικαιωμάτων, εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ευρωπαϊκού Κανονισμού 883/2004 και του Εφαρμοστικού Κανονισμού 987/2009 για την παροχή νοσηλευτικής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης έως τις 31.12.2019.

β) Για τους πολίτες του Ηνωμένου Βασιλείου και τα μέλη της οικογένειάς τους, οι οποίοι κατά την ημερομηνία εξόδου του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση υπάγονταν στο πεδίο εφαρμογής των Ευρωπαϊκών Κανονισμών 883/2004 και 987/2009 (ΕΚ) και οι οποίοι διακινούνται προσωρινά και εισέρχονται νομίμως στην Ελληνική Επικράτεια μετά τις 30.3.2019, παρέχεται η δυνατότητα πρόσβασης στις Δημόσιες Δομές Υγείας, νοσηλευτικής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης με ίδια δαπάνη και κρατική τιμολόγηση για χρονική περίοδο έως τις 31.12.2019.

2. Με απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Υγείας, δύναται να τροποποιείται η προθεσμία, καθώς και να ρυθμίζεται κάθε άλλο ειδικότερο ζήτημα που άπτεται της εφαρμογής των διατάξεων των Κανονισμών (ΕΚ) 883/2004 και 987/2009.

Άρθρο 126
Ίδρυση και λειτουργία τουριστικών
επιχειρήσεων, σε περίπτωση αποχώρησης του
Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση,
χωρίς συμφωνία αποχώρησης

1. Σε περίπτωση αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, χωρίς συμφωνία αποχώρησης, φυσικά πρόσωπα που είναι πολίτες του Ηνωμένου Βασιλείου ή νομικά πρόσωπα που έχουν την έδρα τους στο Ηνωμένο Βασίλειο, δύνανται, για το χρονικό διάστημα μέχρι τις 31.12.2020, να ασκούν τις επιχειρηματικές τουριστικές δραστηριότητες των περιπτώσεων γ', δ' και ε' της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 4276/2014 (Α' 155), στην Ελλάδα, με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται για τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που καταλαμβάνονται από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Με απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών και Τουρισμού δύνανται να τροποποιείται η προθεσμία, καθώς και να ρυθμίζεται η διαδικασία και οι ειδικότερες προϋποθέσεις εφαρμογής της προηγούμενης παραγράφου.

3. Με απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών και Τουρισμού δύνανται να θεσπίζονται εξαιρέσεις από τις υποχρεώσεις των πολιτών του Ηνωμένου Βασιλείου ή των νομικών προσώπων που έχουν έδρα στο Ηνωμένο Βασίλειο και ασκούν επιχειρηματικές τουριστικές δραστηριότητες των περιπτώσεων γ', δ' και ε' της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 4276/2014 (Α' 155), για μεταβατικό διάστημα μέχρι τις 31.12.2020.

Άρθρο 127
Ρυθμίσεις ειδικότερων θεμάτων
λόγω αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου
από την Ευρωπαϊκή Ένωση, χωρίς συμφωνία
αποχώρησης

Λεπτομέρειες σχετικές με ρυθμίσεις θεμάτων πολιτών του Ηνωμένου Βασιλείου ή νομικών προσώπων, τα οποία προκύπτουν λόγω της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση χωρίς συμφωνία αποχώρησης και δεν ρυθμίζονται από σχετικούς κανόνες του ενωσιακού δικαίου, όπως, ιδίως, θέματα που αφορούν την πρόσβαση στην εργασία και στην ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή κάλυψη, την αναγνώριση επαγγελματικών και ακαδημαϊκών προσόντων, αλλά και τη χρήση αδειών οδήγησης που έχουν εκδοθεί από το Ηνωμένο Βασίλειο στην Ελλάδα, ρυθμίζονται με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Εξωτερικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού.

Άρθρο 128
Δικαιώματα των πολιτών του Ηνωμένου
Βασιλείου και των μελών των οικογενειών τους
σε περίπτωση αποχώρησης του Ηνωμένου
Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση,
σύμφωνα με τη Συμφωνία Αποχώρησης
(Επίσημη Εφημερίδα ΕΕ 19.2.2019, C- 66 I,1)

1. Σε περίπτωση θέσης σε ισχύ της Συμφωνίας Αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, εφαρμόζονται οι ρυθμίσεις του Μέρους 2 (δικαιώματα πολιτών), ιδίως του άρθρου 18 αυτής αναφορικά με τη διαμονή των πολιτών του Ηνωμένου Βασιλείου και των μελών των οικογενειών τους στην Ελληνική Επικράτεια και για κάθε άλλο θέμα σχετικό με τα δικαιώματά τους. Με απόφαση των Υπουργών Προστασίας του Πολίτη και Μεταναστευτικής Πολιτικής ρυθμίζεται η σταδιακή τακτοποίηση της διαμονής των πολιτών Ηνωμένου Βασιλείου και των μελών των οικογενειών τους, που είναι επίσης πολίτες του Ηνωμένου Βασιλείου, σε συνέχεια των ρυθμίσεων της Συμφωνίας Αποχώρησης, από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας, στις υπηρεσίες μίας στάσης των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων του τόπου διαμονής, καθώς και κάθε άλλο ζήτημα που σχετίζεται με την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

2. Σε περίπτωση θέσης σε ισχύ της Συμφωνίας Αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, εφαρμόζονται οι ρυθμίσεις του Μέρους 2 (δικαιώματα πολιτών) της Συμφωνίας αναφορικά με την πρόσβαση στην εργασία, στην κοινωνική ασφάλιση και στην ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή κάλυψη, την αναγνώριση επαγγελματικών και ακαδημαϊκών προσόντων, αλλά και τη χρήση αδειών οδήγησης που έχουν εκδοθεί από το Ηνωμένο Βασίλειο.

3. Με απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Προστασίας του Πολίτη και Μεταναστευτικής Πολιτικής, ρυθμίζονται οι κατηγορίες αδειών διαμονής, τις οποίες λαμβάνουν οι πολίτες του Ηνωμένου Βασιλείου και τα μέλη των οικογενειών τους είτε αυτά είναι πολίτες Ηνωμένου Βασιλείου είτε πολίτες τρίτης χώρας, κατά τη μετάβαση αυτών στις υπηρεσίες μίας στάσης των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων του τόπου διαμονής τους.

Άρθρο 129
Άσκηση του εκλογικού δικαιώματος
των Ελλήνων Πολιτών στο Ηνωμένο Βασίλειο
κατά τις Ευρωεκλογές του 2019

1. Έλληνες εκλογείς που διαμένουν μόνιμα ή θα βρισκονται στο Ηνωμένο Βασίλειο κατά την ημέρα διεξαγωγής των εκλογών του έτους 2019 για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, θεωρούνται, για τις ανάγκες εφαρμογής της εκλογικής νομοθεσίας, κάτοικοι χώρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μπορούν να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία του ν. 1427/1984 (Α' 40), ανεξαρτήτως του χρόνου έναρξης ισχύος για το εν λόγω κράτος της παραγράφου 3 του άρθρου 50 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ).

2. Ειδικά για τους εκλογείς της προηγούμενης παραγράφου, η προθεσμία υποβολής της αίτησης-δήλωσης για την άσκηση του εκλογικού τους δικαιώματος από το Ηνωμένο Βασίλειο, η οποία προβλέπεται στην παρ. 2 της 4365/31.1.2019 απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών (Β' 196), λήγει την 10η Απριλίου 2019.

Άρθρο 130
Τροποποίηση της παρ. 2α του άρθρου 15
του ν. 4483/2017 (Α' 107)

1. Στην παρ. 2α του άρθρου 15 του ν. 4483/2017,

όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 220 του ν. 4555/2018, μετά από τις λέξεις «αμιγούς επιχείρησης του π.δ. 410/1995» προστίθενται οι λέξεις «ή διαδημοτικής επιχείρησης του άρθρου 285 του ίδιου προεδρικού διατάγματος».

2. Η παράγραφος 1 ισχύει από την έναρξη ισχύος του ν. 4483/2017.

Άρθρο 131

1. Η αληθής έννοια της φράσης «Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου» της περίπτωσης δ' «Υποτομέας Ο.Τ.Α.» της παραγράφου 1 του άρθρου 14 «Ορισμοί» του ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (Α' 143), περί υπαγωγής στους Φορείς Γενικής Κυβέρνησης, περιλαμβάνει από την έναρξη ισχύος της και τις συσταθείσες κατ' εξουσιοδότηση του π.δ. 25/1988 (Α' 10) δημοτικές επιχειρήσεις ειδικού σκοπού που πληρούν τις προϋποθέσεις της εν λόγω περίπτωσης.

2. Οι κανόνες λειτουργίας, δημοσιονομικής διαχείρισης και παντός ελέγχου των επιχειρήσεων ειδικού σκοπού της παραγράφου 1 του παρόντος, καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, που εκδίδεται εντός έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος. Η υπουργική απόφαση λαμβάνει υπόψη τον ειδικό σκοπό που συνεστήθησαν να επιτελούν, στο πλαίσιο του άρθρου 15 του Συντάγματος, την οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια των Ο.Τ.Α. κατά το άρθρο 102 του Συντάγματος, ταυτοχρόνως δε κριτήρια χρηστής διαχείρισης και βέλτιστων δημοσιονομικών αποτελεσμάτων προς προαγωγή του δημοσίου συμφέροντος, απαραίτητως εντός του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής ως εκάστοτε ισχύει.

3. Αποφάσεις, δαπάνες, πάσης φύσεως συμβάσεις, ενέργειες και παραλείψεις των νομικών προσώπων της παραγράφου 1 που έλαβαν χώρα πριν την ημερομηνία της παρ. 1 του άρθρου 183 του ν. 4270/2014, θεωρούνται ότι διενεργήθηκαν νομίμως από τον χρόνο διενέργειάς τους και ποσά καταβληθέντα βάσει αυτών δεν αναζητούνται και δεν καταλογίζονται, εφόσον: α) αφορούν έργα, εργασίες, προμήθειες, παροχή υπηρεσιών, που αποδεδειγμένα έχουν εκτελεσθεί ή παρασχεθεί στα νομικά πρόσωπα της παραγράφου 1, β) έχουν καταβληθεί οι οικείες δαπάνες έως την ημερομηνία της παρ. 1 του άρθρου 183 του ν. 4270/2014, γ) δεν έχουν ακυρωθεί από οποιοδήποτε αρμόδιο για τον έλεγχο νομιμότητάς τους όργανο, δ) τα κονδύλια για την πραγματοποίησή τους εντάσσονται και δεν υπερβαίνουν τον εγκριθέντα από το αρμόδιο όργανο του νομικού προσώπου προϋπολογισμό, ε) ο προϋπολογισμός, ο ισολογισμός και η έκθεση πεπραγμένων του νομικού προσώπου για τις χρήσεις έως την ημερομηνία της παρ. 1 του άρθρου 183 του ν. 4270/2014 έχουν εγκριθεί από το αρμόδιο όργανο του οικείου Ο.Τ.Α. και στ) τα εντάλματα επιχορήγησης του νομικού προσώπου από τον οικείο Ο.Τ.Α., που έχουν εκδοθεί σε εκτέλεση της απόφασης έγκρισης του προϋπολογισμού για τις χρήσεις έως την ημερομηνία της παρ. 1 του άρθρου 183 του ν. 4270/2014, έχουν εγκριθεί στο πλαίσιο του προληπτικού ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο.

4. Στο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από τη δημοσίευση του παρόντος έως την έκδοση της υπουργικής απόφασης της παραγράφου 2, τυγχάνουν αναλογικής εφαρμογής τα ισχύοντα περί λοιπών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου των Ο.Τ.Α. που είναι Φορείς Γενικής Κυβέρνησης. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού υπερισχύουν κάθε γενικής και ειδικής ρύθμισης.

Άρθρο 132

Στο άρθρο 43 του ν. 4325/2015 (Α' 47) προστίθεται παράγραφος 3 ως εξής:

«3. Σε περίπτωση που η αδυναμία ισοσκέλισης του Προϋπολογισμού του Ο.Τ.Α. οφείλεται σε μη ισοσκέλιση των ανταποδοτικών υπηρεσιών, εξαιτίας χρεών ή πραγματοποίησης επενδύσεων και υπάρχει το δημοσιονομικό περιθώριο σε κωδικούς αριθμούς αυτού, από λοιπά μη ειδικευμένα έσοδα ή και μη ειδικευμένο χρηματικό υπόλοιπο, παρέχεται η δυνατότητα πρόσκαιρης κάλυψης των δαπανών και ισοσκέλισης των ανταποδοτικών υπηρεσιών από τους εν λόγω κωδικούς. Το χρηματικό ποσό που απαιτείται κάθε φορά για την ισοσκέλιση των ανταποδοτικών υπηρεσιών, λογίζεται ως δαπάνη της οικείας ανταποδοτικής υπηρεσίας, κατά τη συζήτηση και ψήφιση των ετήσιων αποφάσεων επιβολής των σχετικών τελών και δικαιωμάτων, προκειμένου να καλυφθεί, βάσει συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος, το οποίο αποτελεί συστατικό στοιχείο των ως άνω αποφάσεων, το αργότερο εντός πενταετίας, αρχής γενομένης από το επόμενο οικονομικό έτος από αυτό της εφαρμογής των διατάξεων της παρούσας παραγράφου. Τα επιπλέον εισπραττόμενα, εκάστου έτους της πενταετίας, έσοδα της οικείας ανταποδοτικής υπηρεσίας, προορίζονται να καλύψουν κάθε είδους δαπάνες, εξαιρουμένων των ανταποδοτικών δαπανών εν γένει. Η ως άνω προϋπόθεση εξετάζεται επισταμένως από την αρμόδια, για τον έλεγχο νομιμότητας των αποφάσεων επιβολής τελών και δικαιωμάτων, καθώς και του Προϋπολογισμού του Ο.Τ.Α., Αρχή.».

Άρθρο 133

Η διάρκεια του προγράμματος «ΘΗΣΕΑΣ», η οποία παρατάθηκε ως 31.12.2018 με το άρθρο 274 του ν. 4555/2018 (Α' 133) παρατείνεται από τη λήξη της έως και τις 30.9.2019.

Άρθρο 134

Θέματα επιλογής προσωπικού της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (Ε.Α.Ε.)

1. Το άρθρο 58 του ν. 4589/2019 (Α' 13) τροποποιείται ως εξής:

α) Το εισαγωγικό εδάφιο της περίπτωσης α' της παρ. 1 του άρθρου 58 του ν. 4589/2019 (Α' 13) αντικαθίσταται ως εξής: «Ακαδημαϊκά Προσόντα: εκατόν είκοσι (120) μονάδες κατ' ανώτατο όριο, οι οποίες αναλύονται για τους κλάδους της ΠΕ κατηγορίας ως εξής.».

β) Η παράγραφος 2 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Προσόντα τα οποία αποδεικνύουν εξειδίκευση στην Ε.Α.Ε. σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 16 του ν. 3699/2008, μοριοδοτούνται σύμφωνα με το παρόν άρθρο.».

γ) Στην περίπτωση γ' της παραγράφου 4, ύστερα από το μόνο εδάφιο προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Τα κριτήρια ένταξης στον επικουρικό αξιολογικό πίνακα των υποπεριπτώσεων αα' έως γγ' της περίπτωσης β' μοριοδοτούνται κατά τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο.».

2. Η παρ. 2 του άρθρου 59 του ν. 4589/2019 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Ειδικά για τον κλάδο ΠΕ23 Ψυχολόγων, οι υποψήφιοι οι οποίοι διαθέτουν εξειδίκευση στη σχολική ψυχολογία, η οποία πιστοποιείται είτε με την κατοχή διδακτορικού διπλώματος ή μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στη Σχολική Ψυχολογία είτε με εμπειρία τουλάχιστον πενήντα (50) μηνών προϋπηρεσίας στην πρωτοβάθμια ή τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως ψυχολόγοι, προτάσσονται των λοιπών υποψηφίων στον οικείο αξιολογικό πίνακα κατάταξης. Τα προσόντα τα οποία πιστοποιούν την εξειδίκευση στη σχολική ψυχολογία, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, μοριοδοτούνται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 57.».

3. Η υποπερίπτωση αα' της περίπτωσης α' του άρθρου 65 του ν. 4589/2019 αντικαθίσταται ως εξής:

«αα) Τα ακαδημαϊκά προσόντα τα οποία μοριοδοτούνται, κατ' αναλογία της περίπτωσης α' του άρθρου 57, καθώς και η μοριοδότησή τους για τους κλάδους εκπαιδευτικών ΤΕ και ΔΕ της γενικής εκπαίδευσης και της Ε.Α.Ε., με τήρηση του ανώτατου ορίου των εκατόν είκοσι μονάδων (120) που προβλέπεται στην περίπτωση αυτήν.».

4. Η περίπτωση δ' της παρ. 1 του άρθρου 66 του ν. 4589/2019 αντικαθίσταται ως εξής:

«δ) Με εξαίρεση τον κλάδο ΠΕ25 Σχολικών Νοσηλευτών, για το διορισμό και την πρόσληψη στους κλάδους του Ε.Ε.Π. οι υποψήφιοι απόφοιτοι Πανεπιστημίου που δεν διαθέτουν παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια κατατάσσονται μαζί με τους υποψήφιους απόφοιτους Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Τ.Ε.Ι.) που διαθέτουν την επάρκεια αυτή και επιμορφώνονται υποχρεωτικά σε χρονικό διάστημα δύο (2) ετών από την ημερομηνία του διορισμού τους, σύμφωνα με την παράγραφο 6 του άρθρου 62. Στην ανωτέρω υποχρέωση επιμόρφωσης εμπíπτον και οι υποψήφιοι του κλάδου ΠΕ22 Επαγγελματικών Συμβούλων, οι οποίοι κατατάσσονται ανεξαρτήτως παιδαγωγικής επάρκειας, καθώς και οι υποψήφιοι του κλάδου ΠΕ23 Ψυχολόγων, οι οποίοι κατατάσσονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου 59, ανεξαρτήτως παιδαγωγικής επάρκειας.».

Άρθρο 135

Επιστημονική Επιτροπή Πρότυπων και Πειραματικών Σχολείων (Ε.Ε.Π.Π.Σ.)

1. Στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων συγκροτείται Επιστημονική Επιτροπή Πρότυπων και Πειραματικών Σχολείων (Ε.Ε.Π.Π.Σ.).

2. Η Ε.Ε.Π.Π.Σ. είναι επταμελής και συγκροτείται για τριετή θητεία με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Στην Ε.Ε.Π.Π.Σ. συμμετέχουν:

α) Δύο (2) μέλη Δ.Ε.Π. Α.Ε.Ι. Παιδαγωγικού Τμήματος, εν ενεργεία ή αφυπηρητήσαντα, ένα εκ των οποίων ορίζεται ως Πρόεδρος.

β) Δύο (2) μέλη Π.Ε.Κ.Ε.Σ., ένα από κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης.

γ) Τρεις (3) εκπαιδευτικοί που υπηρετούν σε Πειραματικό ή Πρότυπο Σχολείο.

3. Με την ίδια απόφαση ορίζονται ο γραμματέας της Ε.Ε.Π.Π.Σ. και ο αναπληρωτής του, οι οποίοι είναι δημόσιοι εκπαιδευτικοί ή διοικητικοί υπάλληλοι κατηγορίας ΠΕ της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

4. Ως αντιπρόεδρος ορίζεται ένα από τα μέλη της Ε.Ε.Π.Π.Σ., το οποίο εκλέγεται με πλειοψηφία των παρόντων μελών στην πρώτη συνεδρίαση. Ο αντιπρόεδρος συνεργάζεται στενά με τον Πρόεδρο και τον αναπληρώνει πλήρως στα καθήκοντά του, όταν εκείνος ελλείπει, απουσιάζει ή κωλύεται.

5. Κατά τα λοιπά, για την Ε.Ε.Π.Π.Σ. εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 3 και επόμενα του άρθρου 40 του ν. 3966/2011 (Α' 118), όπως έχει τροποποιηθεί με το άρθρο 12 του ν. 4327/2015 (Α' 50) και την παρ. 4α του άρθρου 329 του ν. 4072/2012 (Α' 86).

Άρθρο 136

Τροποποίηση της παρ. 3 του άρθρου 68 του π.δ. 26/2012 (Α' 57)

1. Η περίπτωση ιβ' της παρ. 3 του άρθρου 68 του π.δ. 26/2012 αντικαθίσταται ως εξής:

«(ιβ) Οι υπάλληλοι με βαθμό Α' ή Β' της γραμματείας των δικαστηρίων, δηλαδή του Συμβουλίου Επικράτειας, όλων των πολιτικών, ποινικών και διοικητικών δικαστηρίων, των εισαγγελιών, της Γενικής Επιτροπείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, καθώς και των έμμισθων υποθηκοφυλακείων.».

2. Η περίπτωση ιε' της παρ. 3 του άρθρου 68 του π.δ. 26/2012 αντικαθίσταται ως εξής:

«(ιε) Οι δικαστικοί υπάλληλοι με βαθμό Α' ή Β' του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο.».

Άρθρο 137

Παρατείνονται αυτοδικαίως για δύο (2) μήνες από τη λήξη τους οι συμβάσεις έργου, που συνήφθησαν μεταξύ του Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.) και των φυσικών προσώπων, τα οποία παρέχουν τις υπηρεσίες τους: α) Στα Κέντρα Φιλοξενίας Προσφύγων και Μεταναστών (ΚΦΠΜ) και στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) της Επικράτειας και β) στις Δημόσιες Δομές Υγείας της Χίου, Λέσβου, Σάμου, Κω και Λέρου, στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος με τον τίτλο «PHILOS - Ολοκληρωμένη επείγουσα παρέμβαση υγείας για την προσφυγική κρίση», βάσει της σύμβασης χρηματοδότησης με αριθμό HOME/2016/AMIF/AG/EMAS/0041 μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Υπουργείου Υγείας και του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, ύστερα από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του «ΕΘΝΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ» (Ε.Ο.Δ.Υ.), καθολικού διαδόχου του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ., διαπιστώνεται η παράταση των ανωτέρω συμβάσεων. Η δαπάνη που προκύπτει από την αυτοδίκαιη παράταση των ανωτέρω συμβάσεων καλύπτεται από τον προϋπολογισμό του Ε.Ο.Δ.Υ..

Άρθρο 138
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 26 Μαρτίου 2019

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας

ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ Β. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

Οι Υπουργοί

Αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης
και Υπουργός Οικονομίας
και Ανάπτυξης

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΡΑΓΑΣΑΚΗΣ

Εσωτερικών

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΑΡΙΤΣΗΣ

Υφυπουργός
Εσωτερικών

ΜΑΡΙΝΑ ΧΡΥΣΟΒΕΛΩΝΗ

Υφυπουργός
Οικονομίας και Ανάπτυξης

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΓΙΑΝΝΑΚΙΔΗΣ

Ψηφιακής Πολιτικής,
Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΠΑΣ

Υφυπουργός
Ψηφιακής Πολιτικής,
Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΚΡΕΤΣΟΣ

Εθνικής Άμυνας

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗΣ

Παιδείας, Έρευνας
και Θρησκευμάτων

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΒΡΟΓΛΟΥ

Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης
και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

ΕΥΤΥΧΙΑ ΑΧΤΣΙΟΓΛΟΥ

Αναπληρώτρια Υπουργός
Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης
και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

ΘΕΑΝΩ ΦΩΤΙΟΥ

Υφυπουργός
Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης
και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Εξωτερικών

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ

Αναπληρώτρια Υπουργός
Εξωτερικών

ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Προστασίας του Πολίτη

ΟΛΓΑ ΓΕΡΟΒΑΣΙΛΗ

Δικαιοσύνης, Διαφάνειας
και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ

Οικονομικών

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ

Αναπληρωτής Υπουργός
Οικονομικών

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΚΗΣ

Υγείας

ΑΝΔΡΕΑΣ ΞΑΝΘΟΣ

Αναπληρωτής Υπουργός
Υγείας

ΠΑΥΛΟΣ ΠΟΛΑΚΗΣ

Διοικητικής Ανασυγκρότησης

**ΜΑΡΙΑ-ΕΛΙΖΑ
ΞΕΝΟΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Περιβάλλοντος και Ενέργειας

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΘΑΚΗΣ

Αναπληρωτής Υπουργός
Περιβάλλοντος και Ενέργειας

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ

Υποδομών και Μεταφορών

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ

Μεταναστευτικής Πολιτικής

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΤΣΑΣ

Ναυτιλίας
και Νησιωτικής Πολιτικής

ΦΩΤΙΟΣ-ΦΑΝΟΥΡΙΟΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ

Τουρισμού

ΕΛΕΝΑ ΚΟΥΝΤΟΥΡΑ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 26 Μαρτίου 2019

Ο επί της Δικαιοσύνης Υπουργός

ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ